

Inventaris van het oud archief der gemeente Sittard

<https://hdl.handle.net/1874/233729>

INVENTARIS
VAN HET
OLD ARCHIEF

DER
GEMEENTE SITTARD

DOOR
MARTIN JANSEN

ARCHIVARIS EN GRIFFIER BIJ HET KANTONGERECHT ALDAAR

1243 — 1609

I

Sittard

SNELPERSDRUK J. L. M. JANSEN

mm 010178

Kast 173

Pl. D N°. 34

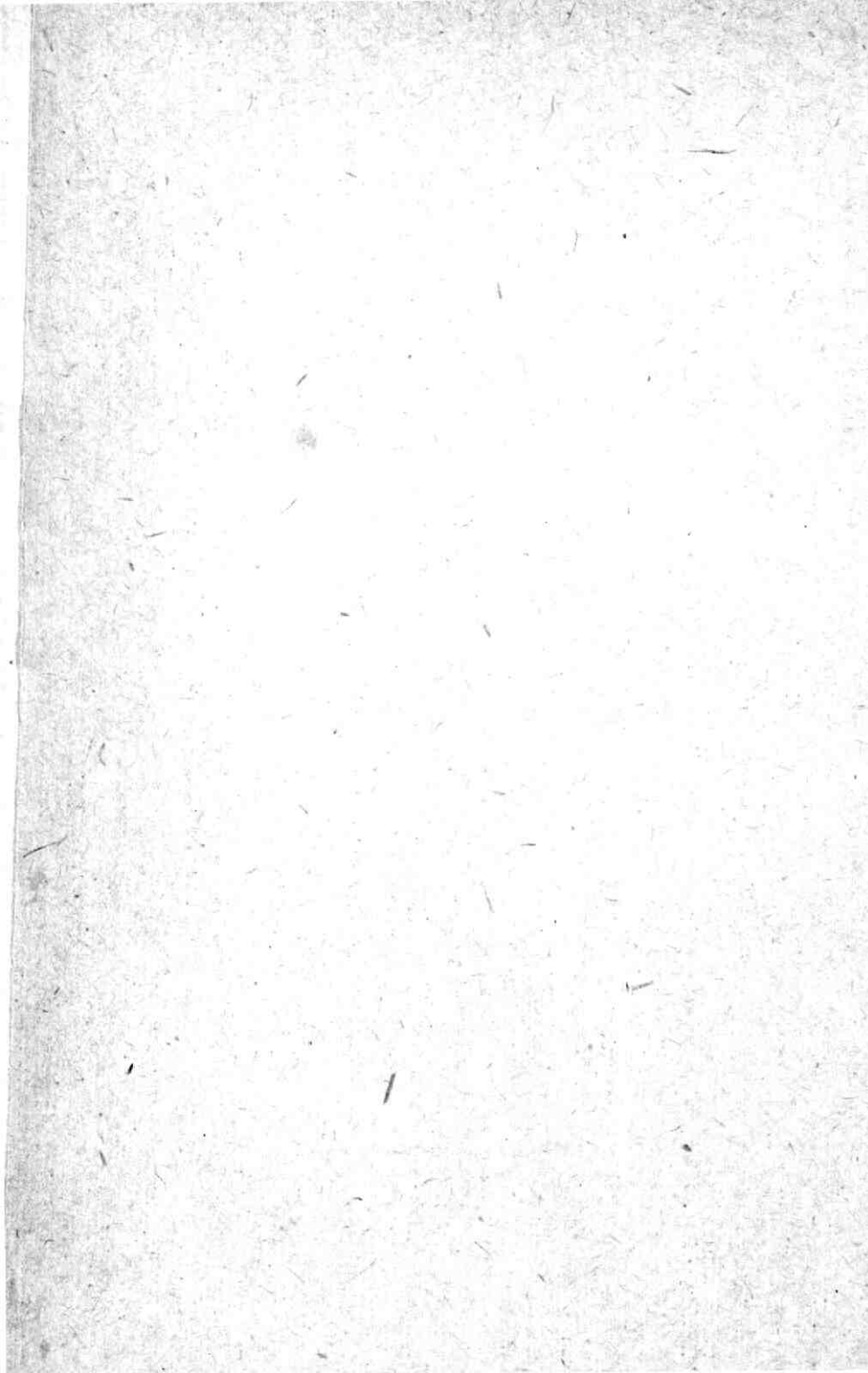
LEG A A T

VAN WIJLEN

Prof. Mr. C. PIJNACKER
HORDIJK.

INVENTARIS

VAN HET

Ons Archief der Gemeente Sittard

INVENTARIS

VAN HET

OLD ARCHIEF

DER

GEMEENTE SITTARD

DOOR

MARTIN JANSEN

ARCHIVARIS EN GRIFFIER BIJ HET KANTONGERECHT ALDAAR

I

1243 — 1609

Sittard

SNELPERSDRUK J. L. M. JANSEN

[1070]

VOORWOORD.

Toen voor eenige jaren het vertrouwen onzer medeburgers ons een zetel in de plaatselijke vertegenwoordiging onzer moederstad inruimde, maakte het oud archief, dat tot dusverre in bekrompen lokalen opeengehoopt lag, onze belangstelling gaande en meenden wij het als een deel van ons mandaat te moeten beschouwen, onze jeugdige krachten ook aan de verbetering van het archiefwezen en daardoor aan de verbreiding der kennis onzer voorvaderlijke geschiedenis dienstbaar te maken. En als weinig tijds daarna het archief naar het pas voltooide raadhuis werd overgebracht, namen wij de taak op ons, om in de rangschikking der oude stukken eenige regelmaat en orde te brengen, en om datgene, wat ons voor de gewestelijke en plaatselijke geschiedenis waarde scheen te hebben, op te teekenen, opdat dit tot leiddraad bij de raadpleging van het archief zou kunnen strekken. Alras echter bleek ons, dat eene bloote opsomming der aanwezige bescheiden weinig nut zou hebben en dat slechts door een beredeneerden inventaris het doel kon bereikt worden, dat wij voor oogen hadden, namelijk het

aanwijzen van bouwstoffen voor de geschiedenis van Sittard; en toen ons, als bewijs van belangstelling voor de ten behoeve van het archief verrichte werkzaamheden, door den gemeenteraad de titel van archivaris werd toegekend, was het voor ons plicht geworden aan den herhaalden aandrang onzer vrienden gevolg te geven door de uitgave van den door ons samengestelden inventaris, waarvan bij deze het eerste gedeelte het licht ziet.

*De stukken, die wij beschreven hebben, zijn meestal onuitgegeven. Een vijf en twintigtal werd door den provinci-
alen archivaris van Limburg Mr. Franquinet opgenomen in zijn OVERZICHT DER GEMEENTE ARCHIEVEN en enkele andere treft men verspreid in bekende oorkondenboeken aan; de overige waren tot dusverre onopengesneden bladen der geschiedenis van Sittard. Wij vangen onze verzameling aan met het voor deze plaats verreweg belangrijkste stuk, waarbij de eerste stedelijke rechten aan Sittard worden toegekend en eindigen met een schepenbrief van 27 Juni 1609, de laatste oorkonde opgemaakt vóór de in bezitneming van Sittard door de paltsgravin Anna van Beieren en den keurvorst Johan Sigismund, markgraaf van Brandenburg. Wij sluiten opzettelijk het eerste gedeelte van onzen arbeid hier af, wijl door den erfopvolgingsstrijd, die na den dood van hertog Johan Willem over het bezit van Gulik, Berg, Kleef en Mark ontvlamde, een natuurlijke grens is afgebakend van de geschiedenis dier landen vóór en na hunne feitelijke verdeeling tusschen Palts-Nieuwburg en Brandenburg.*

Naast verschillende belangrijke gedenkstukken der middeleeuwsche geschiedenis, zal men een groot aantal schepenbrieven ontleed vinden, die, hoewel schijnbaar onbedui-

dend, ons als bijdragen tot de kennis van vroegere plaatselijke toestanden niet van gewicht ontbloot toeschienen. Men zal echter ook menige gaping in de tijdsopvolging der bescheiden ontwaren en vele vooral oorspronkelijke stukken missen, die ongetwijfeld in het archief aanwezig moeten zijn geweest. Of zij in een tijd, toen men de waarde van de historische documenten, door onze voorvaderen met angstige zorg in «de schepenkist» bewaard, niet wist te schatten, zoek geraakt en door onkunde verloren zijn, ofwel dat zij in vandaalsche handen zijn gekomen, kunnen wij niet beslissen. Slechts enkele verwaalde stukken hebben wij kunnen opsporen en in het archief terugbrengen.

Bij het onderzoek, dat wij instelden naar den toestand, waarin het archief zich op het einde der vorige eeuw moet bevonden hebben, bleek ons, dat vooral een aantal voogdgedingen, akten en vonnissen van het gerecht en hoofdgerecht van Sittard aan onze verzameling ontbraken, welke wij later in het staatsarchief van Dusseldorf terugvonden, werwaarts zij in 1794, bij de nadering der Franschen in veiligheid gebracht waren en na in 1806 naar de rechtbank van eersten aanleg te Aken te zijn gevoerd, in 1874 weer naar Dusseldorf terugkeerden. Daar ontdekten wij tevens, buiten een aantal voor de geschiedenis van Sittard belangrijke charters, niet minder dan 38 oorkonden uit de jaren 1323 tot 1626 en 26 registers en rekeningen van 1489 tot 1801 van het kapittel der Sint-Pieterskerk alhier; 30 akten en stukken van het Dominicanenklooster uit 1626 tot 1795 en eenige registers van het klooster der Dominicanessen, genaamd Sint-Agnetenberg, uit de zeventiende en achttiende eeuw, welke laatste bescheiden aanvankelijk een deel uitgemaakt hebben van het

archief van het Roerdepartement en later van het provinciaal archief te Keulen, van waar zij in 1832 bij het staatsarchief van Dusseldorf werden ingelijfd. Onze pogingen, langs diplomatieken weg in het werk gesteld, om die stukken, welke eigenaardig in het archief van Sittard te huis behooren, terug te erlangen, werden niet met den gewenschten uitslag bekroond. De Pruisische regeering meende, onder betuiging van haar levendig leedwezen, in den afstand der gevraagde archieven niet te kunnen toestemmen, vooral omdat te eeniger tijd de thans tot Pruisen behorende dorpen Tuddern, Susterseel, Wehr en Hillensberg, welke vóór de Fransche overheersching onder het ambt Sittard ressorteerden, en andere in dat rijk gelegene plaatsen, waar het kapittel goederen bezat, belang bij het behoud der bedoelde stukken zouden kunnen hebben. Wij waren daardoor buiten staat een inventaris ervan op te maken. De waarde echter, die deze bescheiden, en vooral het archief van het kapittel der Sint-Pieterskerk, ook voor de plaatselijke geschiedenis van Sittard hebben, leidt er toe, om, wanneer wij van de Pruisische regeering de noodige vergunning ter inzage van de bedoelde stukken kunnen erlangen, bij de uitgave van het tweede gedeelte van onzen inventaris, dat tot aan de Fransche overheersching zal reiken, een overzicht der te Dusseldorf aanwezige en op Sittard betrekking hebbende stukken te voegen.

Mochten wij door de bewerking dezer uitgave eenige belangstelling voor de geschiedenis onzer moederstad hebben opgewekt!

Sittard, Augustus 1878.

MARTIN JANSEN

Chronologisch Register.

N° 1.

1243 April. — Datum anno incarnationis dominice M^o CC^o XLIII mense April.

Waleram, heer van *Monyoye*, en zijne moeder Elisabeth (1) maken bekend, dat zij uit zuivere genegenheid en vrijen wil besloten hebben hunne *Villam Sittert*, tot meerdere goedgezindheid van het daar met hen wonende volk, met de volgende onveranderlijke vrijheden voor altijd te begiftigen, namelijk: de ingezetenen der stad worden vrij verklaard van de betaling van alle soort van belastingen, die hen vroeger drukten. Zij zullen geene week diensten behoeven te verrichten, tenzij voor hun eigen, of het gemeene best, en ontheven zijn van de verplichting tot het leveren van wapenen, voertuigen en trekbeesten, alsook van de betaling van tolrechten. Wanneer een zoon uit het vorstelijk huis ridder mocht geslagen worden, zullen zij tot zijne krijgsuitrusting niets meer, dan zij willen, behoeven bij te dragen. Bij het huwelijk van een der dochters uit het vorstelijk huis zullen zij tot geene diensten noch onkosten gehouden zijn. Bij het loskopen van een allodiaal of ander goed of bij den aankoop van eenig goed van een des Heeren leenmannen, zullen zij den Heer geene bijdragen behoeven te verstrekken. Indien de Heer over de Alpen mocht trekken, de zee oversteken, een krijgstoct of eene langdurige pelgrimsreis ondernemen, zullen de ingezetenen van Sittard niet verplicht zijn daartoe geldelijke offers

---

(1) Elisabeth van Bar, dochter van Theobald en van Ermesinde van Luxemburg.

te brengen. In tijd van oorlog echter zullen zij hem op hunne kosten gewapend moeten volgen. Geen inwonend vreemdeling zal een ingezeten burger tot een tweegevecht mogen uitdagen, tenzij hij gedurende jaar en dag in de stad als burger hebbe gewoond. Geen vreemdeling, die uit vrees voor veete en op hoop van zelf behoud naar Sittard vlucht, zal aldaar mogen verblijven, tenzij hij zich met gegronde redenen tegen die veete en nopens de oorzaak zijner vlucht kunne rechtvaardigen. Een te Sittard rijk geworden vreemdeling zal vrij en ongehinderd uit de stad kunnen vertrekken, na haar de verschuldigde rechten betaald te hebben. De onbebouwd liggende terreinen en open plaatsen zullen door de ingezeten burgers vrijelijk gebruikt mogen worden. Van de varkens, in 's Heeren bosch gehoed, zal geen weigeld geheven worden. Geen burger kan gedwongen worden een gevangene in zijn huis op te nemen. Hij, die een stuk land gekocht en gedurende jaar en dag ongestoord bezeten heeft, zal in het bezit daarvan door den Heer gehandhaafd worden, tot dat hij het, ten gevolge van een rechterlijk gewijsde of in der minne afstaat.

Deze vrijheden werden door Waleram onder eede bezworen en daaraan toegevoegd de rechten, die hij zich te Sittard voorbeheld, te weten: de nalatenschap van een kinderloos overleden burger valt in handen van den Heer. Wanneer de burgerij weigeren mocht de gracht, den dijk of den aardenwal, die de stad omringen, op de tweede of derde aanmaning van wege den ambtman, in behoorlijken staat te onderhouden, wordt zij bestraft met eene boete van zestig Luiksche schellingen (*solidi*). Mochten echter een of twee burgers weigeren daaraan mede te werken, dan verbeuren deze vijf schellingen. Wanneer de burgerij, na twee of driemaal daartoe te zijn opgevorderd, nalatig mocht blijven de straten en wegen te herstellen, wordt zij bestraft met vijf Luiksche schellingen; een enkele evenwel, die zich aan dat werk mocht onttrekken, wordt met twintig penningen (*denarii*) beboet.

Wanneer er op 's Heeren kosten op de markt eene hal zou gebouwd worden, zal de Heer van iederen winkel eene jaarlijksche rente trekken, zonder dat hij evenwel daardoor de stadsvrijheden te kort zal doen. Elk huis in de stad zal jaarlijks op Sint-Remigiusdag twaalf Luiksche penningen, en op den feestdag van den heiligen Stefaan twee kapoenen aan den Heer geven, onverminderd des Heeren oude cijnsen en de opbrengsten der rechtbank.

Getuigen waren: Fredericus van *Sleiden*, Bertranus de . . . . ., Arnoldus van *Steine*, Wernerus van *Wizewilre*, Alardus van *Hafkendal*, Udo spijsdrager van *Rode*, Philippus van *Oos*, Theodoricus *Krumstab* . . . . ., Arnoldus van *Orsbec*, ... van *Wie*, en meerdere anderen.

Afschrift op papier dd. 5 April 1696, met het oorspronkelijke vergeleken door den Notaris Jos. Herm. Kochs. (1)

In omslag A N° 3.

N° 2.

1269 Februari 23. — Anno Dni millesimo ducesimo LX nono in vigelia Mathie apostoli.

Jutta de *Berghe*, in der tijd vrouwe van Montjoie, verklaart uit vrijen wil haar allodiaal goed te *Haisittert* geschonken te hebben aan de kerk van O. L. Vrouw te Aken.

Getuigen waren Herman de *Disternich*, Godefridus, ge-

---

(1) Van dit stuk vindt men in 't gemeentearchief een tweede afschrift, opgemaakt door den stadsschrijver J. A. Beckers in 1712 in het schepeuregister C, en een derde ongeleekend afschrift in omslag A N° 3. Eene vierde copie is voorhanden in de *Redinghovensche Urkundensammlung* van de hof- en staatsbibliotheek te Munchen. Volgens deze waren getuigen: Fredericus van *Sleiden*, Goswinus van *Borne*, Arnoldus van *Steine*, Wernerus van *Wizewilre*, Alardus van *Hafkendal*, Udo spijsdrager van *Rode*, Philippus van *Vos*, Theodoricus *Krumuoit*, Nicholas *Krumuoit*, Arnoldus van *Orsbec*, Gozuinis van *Wie*, en meerdere anderen. Men zie over een en ander ons opstel: „*De oudste vrijbrief van Sillard*“, in de *Publications de la Société historique et archéologique dans le duché de Limbourg*, XIII bl. 110 alwaar tevens de tekst van deze oorkonde is opgenomen.

naamd *Dobbelstein*, Wilhelmus de *Jabek* ridder, Arnoldus, Conrardus, Otto schout, Gerardus genaamd *Scotten*, Nikolaus schepenen te *Sittert*, Matheus, Rugherus, Anselmus, Theodoricus schepenen en anderen, zoowel geestelijken als leeken. (1)

Afschrift op papier.
In omslag A N° 1^a.

N° 3.

1276 November 18. — Actum et datum anno domini M^o CC^o septuagesimo sexto feria quarta in octavis beati Martini.

Jutta, voormalige vrouw van Montjoie, verklaart, dat zij, met raad harer getrouwen en met toestemming van den pastoor en de burgerij van Sittard, vergunning gegeven heeft tot wederoprichting van een begijnenhof in die stad, hetwelk zij ontheft van de betaling van belastingen, en voor welk convent zij de volgende statuten vaststelt: geene begijn mag in het hof opgenomen worden uit genegenheid of om familiebetrekkingen met eene andere begijn, maar alleen tot Gods eer, met raad en volle toestemming van de *meesterse* en de andere begijnen. Wanneer eene begijn onverhoopt het hof mocht verlaten en den leekenstaat aannemen, zal zij noch geheel noch ten deele iets van het door haar ingebrachte terugontvangen, noch zij of hare erven aanspraak hebben op hetgeen zij tot den opbouw of het onderhoud van het hof bijgedragen heeft. Zoo eene begijn op haar uiterste mocht liggen, zal zij hare tot het hof behorende woning niet aan eene andere begijn mogen vermaken, tenzij met toestemming van de *meesterse* en het convent. (2)

Origineel op perkament.—Zegel van Jutta en van de stad verloren.
In doos A N° 1.

---

(1) De tekst van het stuk vindt men bij C. QUIX, *Geschiede der Stadt Aachen*, II bl. 137.

(2) Dit charter werd door ons uitgegeven in de *Publ. etc. du Limb.* XIV bl. 360, als bijlage van ons opstel: „*Het begijnenhof te Sittard.*”

N° 4.

1294 Juni 24. — Anno Domini M^o CC^o nonagesimo quarto in festo natiuitatis sancti johannis baptiste.

Waleram, heer van Montjoie en Valkenburg, bevestigt, met toestemming zijner vrouw Philippa (1), zijner zonen Dirk en Reinold en zijner verdere erfgenamen, uit erkentelijkheid voor aan hem met lijf en goed bewezene diensten, de ingezetenen van Sittard in het vrije bezit van een weiland (*pascua*), genaamd de *heyde*, tusschen Nieuwstadt (*nouuum oppidum*) en Sittard, van twee broeken, het eene tusschen *Monsterglene* en Sittard, het andere tusschen *Were* (2) en Sittard en van een bosch, geheeten *tomele* met een weg, genaamd *breydhage*; belovende hij tevens hen in het rustig bezit daarvan te handhaven en te beletten, dat vreemden van het gras of het hout, op gemelde *gemeente* wassende, genieten.

Getuigen waren Florentius van *Scynna*, Arnoldus van *Steyne*, Christianus van *Limborg*, Johannes van *Hafsdal* en Godefridus genaamd *Dobbelsteyn*, ridders.

Origineel op perkament.—Zegel van Waleram verloren, dat van zijne vrouw in stukken. Het daarvan nog aanwezig gedeelte, in geel was, vertoont eene vrouwengestalte. (3)

In doos A N° 2.

---

(1) Philippa was de zuster van graaf Reinold I van Gelre, die, blijkens oorkonde van 26 April 1276, aan haar, als huwelijksgift, de stad Susteren in vruchtgebruik afgestaan had. (Zie SLOEF, *Oorkondenboek der graafschappen Gelre en Zutphen* I N° 975.)

(2) De thans aan de gemeenten Wehr, Tuddern en Broeksittard toebehoorende broeken waren in deze gifte begrepen en zijn later, ten gevolge er beslechting van langdurige twisten, door deze dorpen bij dading verkregen.

(3) Hoewel het stuk vermeldt; dat de getuigen het medebezegeld hebben, hebben daaraan blijkens de in het perkament gesneden openingen slechts twee zegels gehangen.

N° 5.

1299 Juni 10. — Datum a natiuitate Domini millesimo ducesimo nonagesimo nono IIII idus junii.

Hugo, bisschop van Luik, maakt bekend, dat hij, naar aanleiding van het hem daartoe door Waleram, heer van Montjoie en Valkenburg, gedane verzoek, den 11 Januari 1297, Hendrik van Keverenberg, deken en Hendrik van Houtheurne, zanger der kerk van O. L. V. te Maastricht, afgevaardigd heeft, om een onderzoek in te stellen, of de kerk van Sittard geschikt is, om tot collegiaal verheven te worden en voor hoeveel kanunniken de daaraan verbondene inkomsten, alsmede die der bij de collegiaal in te lijven kerken van *Sustersele* en *Monsterglene*, waarvan het patronaat aan den heer van Valkenburg behoort, toereikende zijn, waaromtrent zij hem den 27 derzelfde maand verslag hebben uitgebracht, hierop neerkomende; dat de ligging der kerk van Sittard zeer geschikt is voor het oprichten van twaalf en meer kanunnikale huizen, een klooster, een omgang en een kerkhof, dat de kerk van Munstergelcen in het groote tiend een inkomen heeft van zeven en dertig *modios utriusque bladi* (rogge en haver) Maastrichter maat, alsmede acht mud graan, als pacht van twaalf bunder akkerland, en in het kleine tiend minstens tien Luiksche mark, zoodat na aftrek der dertig mud, die bij de collegiale kerk ingelijfd kunnen worden, de rector van Munstergelcen nog voor zijne portie zou behouden twee en twintig Luiksche mark; dat de kerk van Susterseel in het groote tiend ook een inkomen heeft van dertig mud graan en in het kleine tiend nagenoeg tien mark, waarvan bij de collegiaal gevoegd kunnen worden twintig mud, zoodat de rector der kerk aldaar nog eene portie van drie en twintig mark zou kunnen overhouden, dat de dertig mud van Munstergelcen en de twintig mud van Susterseel, gevoegd bij de inkomsten

der kerk van Sittard, een totaal geven van honderd en drie mud en vijftien vat rogge, drie en vijftig mud haver en negen en veertig Luiksche mark 'sjaars, ruim voldoende voor twaalf kanunniken, namelijk acht priesters, twee diakenen en twee subdiakenen.

Voorts verklaart de bisschop, dat dezelfde gezanten, op zijn uitdrukkelijken last, de statuten voor de collegiale en conventueele kerk hebben ontworpen en hem ter goedkeuring aangeboden, welke door hem behoudens eene kleine wijziging worden bekrachtigd en in hoofdzaak bevatten:

1. De kerk van Sittard wordt verheven tot collegiaal en conventueel.
2. Zij zal hebben twaalf kanunniken waaronder een deken, een *cantor*, een scholaster en een *custos*, die gekozen worden door het kapittel, doch wier prebende vergeven wordt door den heer van Valkenburg.
3. De kanunniken zijn aan een eed van trouw en aan verplichte inwoning in het gebouw der kanunniken onderworpen.
4. De kanunniken en de aan het koor verbondene geestelijken, alsmede hunne huisgenooten, worden aan den wereldschen rechter onttrokken en onder de rechtsmacht van deken en kapittel gebracht.
5. De collegiale kerk zal een omgang hebben, loopende van de eene naar de andere deur, en in het midden der daardoor ingeslotene ruimte zal eene zuil, voorzien van een kruis geplaatst worden, als kenmerk der collegiale kerk.
6. In dien omgang zal eene plaats gemaakt worden voor de vergaderingen der kanunniken en eene plaats voor opsluiting van gevangenen.
7. De rector der kerk van Sittard zal de inkomsten genieten van het gasthuis en andere gewone emolumenten en daarenboven tien mark; die van Munstergeleen den pacht der bovenbedoelde twaalf bunder land en het kleine tiend en die van Sustersoel tien mud graan en het kleine tiend; deze rectors worden op voordracht van deken en kapittel door den aartsdiaken benoemd.

Gerard van Nassau, aartsdiaken van Kempenland, en Wa-

leram van Valkenburg en Montjoie bekrachtigden deze statuten den 14 Juni 1299, en Godescalcus, deken van het concilie van Susteren, hechte daaraan, den 25 April 1307, zijne goedkeuring, voor zoover betreft de kerk van Munstergeleen, die tot de *quarte capelle* van zijn dekenaat behoorde.

Afschrift op papier.

In omslag B N° 1^a.

N° 6.

1299 Juni 14. — Datum in Octavis Pentecostes.

Waleram, heer van Montjoie en Valkenburg, schenkt privilegiën aan de collegiale kerk te Sittard. (1)

Extract op papier.

In omslag B N° 1^c.

N° 7.

1310 Juni 1. — Datum Anno Domini M° CCC° Decimo feria secunda proxima post Ascensionem Domini.

Reinold, heer van Montjoie en Valkenburg, bevestigt alle vrijheden door wijlen zijn vader Waleram en anderen, zijne voorgangers, bij hunne vrijbrieven aan de stad *Sittert* geschonken; hij belooft verder die vrijheden, zoowel ten opzichte van de stad als van hare poorters, ongeschonden te handhaven.

Afschrift op papier.

In omslag A N° 3.

N° 8.

1318 September 14. — Datum et actum Bruxelle ipso die exaltationis Sancte Crucis, anno Domini M.CCC.XVIII.

Jan, hertog van Lotharingen, Brabant en Limburg maakt bekend, daar hij, wegens beledigingen en feitelijkheden,

---

(1) Deze rechten werd n den 20 December 1302 door Dirk, heer van Valkenburg en Montjoie, bevestigd. (*Redingh. Urk. te Muncken.*)

hem en de zijnen aangedaan door Reinold van Valkenburg, gewapenderhand het land des heeren van Valkenburg is bin- nengerukt, en de stad Sittard, na ze belegerd te hebben, heeft ingenomen (1), dat hij de stad met hare onderhoorig- heden ten eeuwigen dage inlijft bij het hertogdom Limburg, en ze daarvan op geenerlei wijze zal laten afscheiden. (2)

Afschrift op papier.

In omslag B N° 9.

N° 9.

1321 Mei 4. — Datum et Actum feria secunda post beatorum Philippi et Jacobi Apostolorum, anno Dai Mill^o CCC^o vicesimo primo.

Voor schepenen van Sittard bekend *Henkinus*, genaamd *Jutte*, met toestemming van zijne vrouw en zijne erfgenamen, aan de mombers van het gasthuis te Sittard schuldig te zijn eene erfrente van zes Brabantsche schellingen (*solidos*) en daarvoor, met bewilliging van den leenheer (3), tot onder- pand te stellen een hem toebehoorend huis met tuin en erf, gelegen ter plaatse *vulgariter* genaamd *vanbrucege*, bij de woning van Garsilius den verwer (*tinctoris*). Bedoelde rente vervalt en moet telken jare gekweten worden in den voor- avond van de geboorte van Christus.

Origineel op perkament.—Zegel der schepenen van Sittard gedeeltelijk gebroken, zijnde in een driehoekig schild, een krulkruis met het omschrift: † S. SCABINORUM VILLE DE SITHTERT.

In doos A N° 3.

---

(1) Sittard werd ingenomen den 10 Augustus 1318. Men zie daarover o. a. DE KLERK, *Brabantsche Yeesten* V § 15.

(2) Dit stuk is uitgegeven bij ERNST, *Histoire du Limbourg* VI bl. 50.

(3) De gebouwde eigendommen in de stad waren belast met eene grond- rente ten behoeve van den heer (daarom ook genoemd grondheer), die den grond in leen had gegeven aan de eigenaars van den opstal, welke laatsten niet bevoegd waren hun leengoed zonder toestemming van den leenheer te veronderpanden. (Verg. G. D. FRANQUINET, *Inventaris der oorkonden en be- scheiden van het kapittel van O. L. Vrouwekerk te Maastricht* I bl. 73.)

N° 10.

1323 Maart 15. — Datum anno Dni M^o CCC^{mo} vicesimo tertio quinta-decima die mensis Martij.

Voor rechter en schepenen van *Zyttert* schenken Johannes, genaamd van *Ganghelt*, poorter van Sittard, en diens huisvrouw Beatrix aan den tijdelijken rector der kapel van O. L. V. te *Bruicsyttert* (1) eene jaarlijksche rente van zes Brabantsche schellingen, onder verplichting voor genoemden rector, om in de kapel van Broeksittard de jaardiensten met vigiliën voor de schenkers te verrichten; voorts geven zij eene rente van gelijk bedrag aan het gasthuis te Sittard en stellen tot onderpand een huis met schuur, gelegen te Sittard aan de markt *nabij de brug*.

Origineel op perkament.—Schepenzegel beschadigd.

In doos A N° 4.

N° 11.

1327 April 24. — Datum Bruxelle sub sigillo nostro die veneris post diem pasche anno domini Millesimo CCC^o vicesimo septimo.

Jan, hertog van Lotharingen, Brabant en Limburg beveelt aan zijne tollenaars aan gene zijde der Maas en aan al zijne onderdanen, de burgers van zijne stad *Zittert* met hunne goederen, zaken en koopwaren, door zijn geheel land rustig te laten gaan en terugkeeren, en geen anderen tol van hen te eischen, dan dien, welken de ingezetenen zijner goede steden van Brabant gewoon zijn te betalen. (2)

In een *vidimus* op perkament van deken en kapittel der Sint.-Pieterskerk te Sittard van 24 April 1437.—Zegel afgevallen.

In doos A N 5.

(1) De kapel van Broeksittard behoorde tot de *quarte capelle* van het dekenaat Susteren en ressorteerde onder de collegiale kerk van Sittard.

(2) Het origineel van deze oorkonde is aanwezig in het provinciaal archief te Maastricht, den tekst daarvan vindt men bij ERNST, *Hist. du Limb.* bl. 32.

N° 12.

1330 Maart 14. — Datum anno a natiuitate domini Millesimo trecentesimo tricesimo feria quarta ante Gertrudis virginis.

Jan van Valkenburg, heer van *Herle*, keurt goed een verkoop door Arnold, zoon van wijlen Willem van Meerssen, aan deken en kapittel van Sittard gedaan van eene jaarrente van vier Brabantsche schellingen, een malder haver en vier kapoenen, gevestigd op twaalf bunder land bij Merkelbeek gelegen, waaraan het recht van begeving der pastorij van Merkelbeek is verbonden. Hij beleent diensvolgens den scholaster van de collegiale kerk van Sittard, Jan zoon van Egidius Rufus, met die rente.

Getuigen waren Godfried, genaamd *Quaet Papen*, Jan, genaamd *van Aken*, Dirk, genaamd *Bueschort* en meerdere anderen.

Afschrift op papier.
In omslag B N° 4.

N° 13.

1330 December 13. — Datum Louanii in die S. Lucie Virginis.

Jan, hertog van Lotharingen, Brabant en Limburg bevestigt alle vrijheden, brieven en andere voorrechten aan deken en kapittel der kerk van Sittard geschonken door de voormalige heeren van Valkenburg en den bisschop van Luik, en belooft, zoo voor zich als zijne opvolgers, die vrijheden ongeschonden te bewaren.

Afschrift op papier.
In omslag B N° 1^e.

N° 14.

1334 October 23. — Ghegheuen te Lembourgh op sinte Seuerijns dach, int jaer uns heren Dusentech driehondert dertech ende viere.

Jan, hertog van Lotharingen, Brabant en Limburg doet kond, dat Dirk, heer van Montjoie en Valkenburg, van hem

de volgende goederen in leen heeft ontvangen, te weten: de burchten van Montjoie en Butgenbach met onderhoorigheden, den hof te Rudesheim, het huis te Berg, den tol te Heister en te Gulpen, *dat wanne was ende hyes dat gheleyde van Gressenich*, den hof van Boslar, de stad *Zittart*, den hof te Eijsden, het vierde gedeelte van Heerlen *met den gherichte ende met vieftyn mannen*, de helft van Mechelen bij Gulpen en den tol van Linne. Voor welke goederen, die leenroerig zijn van het hertogdom Limburg, door Dirk behoorlijk manschap is gedaan.

Voorts verklaart hij Dirk alsnog beleend te hebben met de volgende goederen, behoorende tot de leengoederen van het hertogdom Brabant, als: vijftig pond goed geld aan den tol te Maastricht en den burcht te Bautersheim met onderhoorigheden, zonder het goed van Mechelen en Zanthoven, waarvoor hem door Dirk insgelijks de verschuldigde hulde is gedaan. (1)

Afschrift op papier.
In omslag B N° 10.

N° 15.

1335 October 20. — Datum anno a natiuitate Domini M° CCC° Tricesimo quinto vicesima die mensis Octobris.

Voor schepenen van Sittard verklaart Gertrudis, genaamd *Truda*, weduwe van wijlen Petrus, genaamd *Slijcken*, burger van *Zyttert*, dat wijlen haar man, goed van hoofd maar krank van lichaam, met hare toestemming bij testament aan het gasthuis te Sittard (2) tot heil zijner ziel, die van

---

(1) Deze oorkoude is uitgegeven bij LACOMBIET, *Urkundenbuch für die Geschichte des Niederrheins* III N° 284.

(2) Het gasthuis was gelegen op de Oude Markt ter plaatse, waar later (1653) het Dominicanen-klooster werd gebouwd, en thans het collegie der Jezuïeten gevestigd is. (Verg. JOS. RUSSEL, *Kronijk der stad en voor-malige heerlijkheid Sittard*, bl. 46).

Truda en hun beider ouders gegeven en gelegateerd heeft eene jaarrente van één mark Brabantsch, welke rente moet besteed worden tot het aankopen van vleesch (*perna*), telken jare op den Zondag, waarop gezongen wordt *Esto mihi*, aan de huis- en andere armen uit te deelen door de beheerders van genoemd gasthuis, die bedoelden mark zullen heffen van de volgende vier huizen, namelijk drie schellingen van het huis of de plaats van Petrus zelve, gelegen bij het groote huis van Johannes genaamd *Bonen*, drie schellingen van de woning of de plaats van Gobbelinus Molenaar en zijne vrouw Sophia, drie schellingen van het huis of de plaats van wijlen Adam geheeten *Cremer*, gelegen bij dat van wijlen Theodoor genaamd *Hillart*, en de andere drie schellingen van de kamer of het gedeelte huis, bewoond door Hendrik genaamd van de Brug (*de ponte*), schoenmaker, in de straat bij het kerkhof van Sittard.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.
In doos A N° 6.

N° 16.

1336 Juli 3. — Datum anno a natiuitate Dni M CCC XXX sexto tertia die mensis Julij.

Adolf, bisschop van Luik, lijft in bij, en vereenigt de kerk van Merkelbeek met de collegiaal van St.-Pieter te Sittard, en zulks wijl door de oorlogen en belegeringen zoowel van Sittard als van Valkenburg, alsmede door de verwoesting van het geheele land van Valkenburg en de daarop gevolgde mislukking van den oogst en de armoede der bevolking, de inkomsten van het kapittel te Sittard zoodanig zijn verminderd, en de schaarschte der levensmiddelen zoo groot is, dat de kanunniken nauwelijks kunnen bestaan. Ter voorziening in dien nood staat hij alle vruchten en inkomsten der kerk van Merkelbeek aan het kapittel van

Sittard af, onder verplichting telken jare aan den vicaris dier kerk eene *portio congrua* te geven van vijftien *modios*, half rogge en half haver. (1)

1338 September 7.

Incorporatie in dezelfde bewoordingen door Reinaldus *de filiis Ursi*, aartsdiaken van Kempenland.

1346 Mei 28.

De bisschop Engelbert en het kapittel der kathedrale kerk te Luik bevestigen, en keuren goed de inlijving der kerk van Merkelbeek bij de collegiaal van Sittard, gedaan door bisschop Adolf en den aartsdiaken Reinaldus.

Gecollationeerde afschriften op papier, den 10 Augustus 1347 opgemaakt door Herman van Stochem notaris, in bijzijn van Johannes *van Ophoven*, Johannes genaamd *den kok*, en Wilhelmus genaamd *van der Scripen*, kapelaans der kerk van Sittard; met afbeelding van des notaris ambtszegel in inkt.

In doos A N° 7.

N° 17.

1342 Juni 17. — Datum anno a nat. Dni M^o CCC^o XL° secundo feria secunda ante festum beati Johannis baptiste.

Voor schepenen van *Sittart* geeft Conrardus de koopman (*mercator*) aan Herman van Honssort in erfpacht de helft van een huis, gelegen nabij de markt, naast dat van Egbert den koopman, voor eene jaarlijksche rente van tien Brabant-sche schellingen loopenden koers, betaalbaar met Sint-Andries; voor welke rente Herman gemelde helft van het huis tot onderpand stelt. Deze onderzetting geschiedt met toestemming van den grondcijsheer.

Origineel op perkament.—Schepenzegel vrij gaaf.

In doos A N° 8.

---

(1) Eene bepaling der grenzen tusschen de tienden van Merkelbeek en Oirsbeek vindt men bij FRANQUINET, *Oorkonden van St. Gerlach* bl. 202 N° 182.

N° 18.

1344 Februari 1. — Datum anno domini millesimo CCC^o quadragesimo quarto circa purificationem beate Marie virginis.

Voor schepenen van Sittard bekent Johannes, zoon *magistri de Ghelene*, aan Catharina, weduwe van Gerard Leo en hare erfgenamen, schuldig te zijn een erfcijns van anderhalven florijn (*florenum*), telken jare vervallende op het feest van Christus-geboorte of binnen de octaaf vóór de bekeering van den heiligen Paulus apostel; tot zekerheid van welke rente hij tot onderpand stelt zijn huis, gelegen in de Putstraat (*platea putea*), nabij het huis van Hendrik, den barbier. Bijaldien de voldoening op den bepaalden tijd niet heeft plaats gehad, zal Catharina of hare erfgenamen zich op den zevenden dag vóór den feestdag van Paulus, bekeering in het bezit van het onderpand kunnen stellen.

Originalcel op perkament.—Zegel verloren.

In doos. A N° 9.

N° 19.

1346 December 4. — Datum anno a natiuitate Domini M^o CCC^o quadragesimo sexto ipso die beate barbare virginis.

Voor schepenen van Sittard bekent Johannes genaamd *Tuter* (1), wettig schuldig te zijn aan het gasthuis van Sittard eene rente van 8 schellingen, jaarlijks betaalbaar op Sint-Remigius, of uiterlijk op Allerheiligendag, welke rente Wolterus van *Tudder*, schepen van Sittard, tot heil zijner ziel aan genoemd gasthuis gelaten heeft. Tot zekerheid van de betaling dier rente stelt Johannes Tuter tot onderpand eene

---

(1) *Tuter* = torenwachter. Tot den afbraud van kerk en toren op 11 Juni 1857 vond men in de spits van den toren te Sittard een kamertje, geheeten „het tutershusken.“

weide, vroeger behoord hebbende aan zekeren Niesbats. Deze onderzetting geschiedt met toestemming van den heer, die den grondcijns dier weide heft.

Origineel op perkament.—Schepenzegel een weinig geschonden.
In doos A N° 10.

N° 20.

1348 September 30. — Gescreuen Int Jaer ons heren Dusent drie-
honderd acht ende veertich op Sinte Remys
aendt.

Voor schepenen van *Zittert* bekennt Johan Ovendorscher aan het gasthuis aldaar schuldig te zijn eenre jaarrente van drie *scillinghe* Sittarder koers, vervallende op Sint-*Remeysdach*, tot zekerheid waarvan hij, met toestemming van den leenheer, tot onderpand stelt een huis en *ein hofstad*, die *Prutneys waes*, waaraan het gasthuis bij wanbetaling des daags na den vervalldag de handen kan slaan.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gebroken.
In doos A N° 11.

N° 21.

1349 December 21. — Gescreuen Int Jaer ons heren dusent drie hon-
dert neghen ende veertich op sinte thomacs
Dach.

Voor schepenen van *Zittert* erkent Heyn, *deken der seilwinder*, aan het gasthuis aldaar schuldig te zijn eenen erf-
cijns van vier schellingen, eenen ouden groot en eenen ouden
heller, telken jare vervallende op den *Korsdach*. Tot
onderpand wordt door hem gesteld een huis met tuin en
onderhoorigheden, gelegen op den Steenweg.

Origineel op perkament.—Van het schepenzegel zijn slechts brokstukken
aanwezig.

In doos A N° 12.

N° 22.

1350 Mei 18. — Actum anno millesimo CCCentesimo (1) quinquagesimo feria sexta post festum Beati Seruatij.

Jan van *Valkenborch*, heer van Born en Sittard, bevestigd en keurt goed de vrijheden door zijn vader Waleram, zaliger gedachtenis, en andere zijne voorzaten aan de stad Sittard geschonken, belovende hij, ten opzichte der stad en hare poorters, die vrijheden ongeschonden te handhaven.

Afschrift op papier, den 13 April 1696 met het oorspronkelijke gecollationeerd door Jos. Herm. Kochs, notaris.

In omslag A N° 3.

N° 23.

1350 Juni 15. — Gescreuen Int Jaer ons heren dusent driehondert ende vyftich op sinte vyts dach.

Voor schepenen van Sittard bekent Egbrecht de jonge schuldig te zijn aan het gasthuis te Sittard eene jaarrente van twaalf oude grooten, waarvan op Allerzielendag eene groot moet betaald worden aan den tijdelijken priester, die het gasthuis bedient. Tot zekerheid dier rente wordt door hem ten onderpand gesteld een gedeelte van zijnen hof,

---

(1) In het stuk staat *CCentesimo*, hetgeen klaarblijkelijk eene schrijffout is, daar Jan van Valkenburg in de veertiende eeuw leefde. Hoewel hij, volgens bovenstaande akte, pas in 1350 de privilegien der stad bevestigde, zien wij hem reeds lang te voren als heer van Sittard optreden. Immers, volgens eene oorkonde, opgeteekend bij NIJHOFF, *Gedenkwaardigheden uit de Geschiedenis van Gelderland* I N° 340, was hij reeds den 9 November 1338 heer van Sittard; bij LACOMBLET, *Urkundenbuch* III N° 372 treffen wij hem als zoodanig aan in een charter van 13 Februari 1342 en bij NIJHOFF, I N° 397 voert hij in eene akte van 7 September 1342 het prædikaat van heer van Sittard. Het juiste tijdstip, waarop hij de heerlijkheid Sittard van zijn neef Dirk van Montjoie en Valkenburg heeft verkregen, hebben wij niet kunnen opspoelen; zeker is het, dat het valt tusschen 23 October 1334 en 9 November 1338.

groot eene sil, gelegen aan de beek daer men gheyt tot Millen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel om den rand versleten.
In doos A N° 13.

N° 24.

1351 Februari 24. — Gescreuen Int Jaer ons Heren dusent drie hondert Eine en vijftich op sinte mathys daghe des Apostoels.

Voor schepenen van Sittard bekent Johan Kleine aan het gasthuis van Sittard schuldig te zijn eene rente van een scilt, goed van goud en zwaar van gewicht, telken jare betaalbaar tusschen Allerheiligen en Sint-Andriesdag. Tot zekerheid daarvan veronderpandt hij een tuin van eene sil te Ophoven bij Goedkens hof gelegen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel een weinig geschonden.
In doos A N° 14.

N° 25.

1351 Juni 15. — Gescreuen Int Jaer ons heren dusent driehondert eyn ende vyftich op des heilighen sacraments auonde.

Voor schepenen van Sittard verklaart Gerard Coman, de vleeschhouwer, schuldig te zijn aan Welter Vranken zoon en Herman Hermanszoon eene rente van eene marc 's jaars, waarvoor hij tot onderpand stelt zijn woonhuis, gelegen onder der louen (1) bi Goderts huus paresijs an die ene zide, ende lisen Drys an die ander side, mit willen des leypheren, met macht op de schuldeischers om, bij wanbetaling op Allerheiligendag, hurne handen aan dat erf te kunnen slaan en daarmede te doen als met hun eigen goed, behoudens het recht van den leenheer.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.
In doos A N° 15.

---

(1) *louen* = loven, luif of luifel = afdak.

N° 26.

1351 November 3. — Anno Dni Millesimo CCC^o quinquagesimo primo auf Sanct Hubertstag.

Burgemeester en schepenen van Sittard beschrijven de grenzen van de *Stock* en *Byfangk* der heerlijkheid Sittard naar de Noord- en Oostzijde. (1)

Afschrift op papier.

In omslag B N° 8.

N° 27.

1358 Januari 25. — Gegheuen Int Jaer ons heren Dusent driehondert drie ende vijftich op sinte pauwelsdach conuersio.

Voor schepenen van Sittard bekend Tilman Nantenzoon aan de huisarmen van Sittard schuldig te zijn eene erfrente van een *mander* rogge, en stelt tot onderpand een half bunder land, in den *Banelt* gelegen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel geschonden.

In doos A N° 16.

N° 28.

1356 Juni 1. — Gegheuen Int Jaer ons Heren dusent driehondert ses end vijftich op ons Heren opuaerts auonden.

Schepenen van Sittard getuigen, dat Johan Riken, zoon van den vleeschhouwer, ten hunnen overstaan bekend heeft aan Johan den Sayer van Elsloo schuldig te zijn eene jaarrente van zestien *scillingen*, *payments van Sittert daer men mede coept en vercoept*, en tot onderpand daarvoor gesteld heeft een huis te Sittard gelegen, naast zijn eigendom en dat van Johan.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.

In doos A N° 17.

---

(1) Men zie hierover ons opstel „*De grenzen der heerlijkheid Sittard*“ in de *Publ. etc. du Limbourg* XIV bl. 366.

N° 29.

1356 November 12. — Geschiet Int Jahr ons Heren MCOOC (*drey?*) ses (1)
en vijftig des Saterdags na sente Mertens dag.

Waleram van Valkenburg, heer van Herpen en Asperen
bevestigt de privilegiën van Sittard.

Extract op papier.

In omslag B N° 2a.

N° 30.

1356 December 23. — Datum anno A natiuitate Domini mill^o trecentesi-
mo quinquagesimo sexto mensis decembris die
vicesima tertia.

Deken en kapittel der Sint-Pieterskerk van Sittard ver-
klaren na het overlijden van Aleidis, dochter van den bak-
ker, ten eeuwigen dage, aan het gasthuis van Sittard
schuldig te zijn eenen jaarlijkschen erfpacht van een vat
raapzaad, op het feest van Sint-Andries te leveren.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.

In doos A N° 18.

---

(1) Hoewel het stuk 1353 aangeeft doen ons de geschiedkundige omstan-
digheden het jaar 1356 kennen als dat, hetwelk op het origineele charter gevon-
den moet worden. Immers volgens BUTKENS, *Trophées du Brabant* II 6 bl. 313,
en volgens een grafsteen, die vóór den brand van 1677 in de Sint-Pieterskerk te
Sittard aanwezig was (AUG. DUNCKEL, *Sittarder Stadts und Kreises Kalender auf
das Jahr* 1823 bl. 38), zou Jan van Valkenburg, vader van Waleram, gestorven
zijn den 3 Maart 1356, hetgeen zeer aannemelijk is, daar hij in eene akte van 17
Juli 1355 nog als heer van Born en Sittard voorkomt, terwijl Waleram in die-
zelfde akte alleen heer van Herpen en Asperen wordt genoemd. Eerst den 4 April
1356, treffen wij Waleram aan als *here van Burne, van Herpen inde van Aspen*
en in eene oorkonde van 3 September 1356 als *Heirre van Borne und van Zittert*,
(Verg. ERNST, *Hist. du Limb.* VI bl. 67 en 68.) Het is dus duidelijk, dat Waleram
Born, en gevolgelijk ook Sittard, eerst kan verkregen hebben tusschen den 17
Juli 1355 en den 4 April 1356, in welk tijdsbestek de voormelde sterfdag van
Jan van Valkenburg valt.

N° 31.

1357 Januari 20. — Ghegheuen Int Jaer ons Heren dusent Driehondert seuen ende vyftich des vridaghes nae sinte Anthonius Dach.

Voor schepenen van Sittard verklaart Johan Byesken aan het gasthuis te Sittard schuldig te zijn eene rente van een *cleynen gulden*, vervallende op de vier *Pincst* heilige dagen, tot zekerheid waarvan hij veronderpandt een tuin, gelegen *bi der Eypen, die stejtt daer men gheyt ten banelt wart naeste der steghen*, en eene *camer die gheleghen is achter Steymants huus*.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.
In doos A N° 19.

N° 32.

1360 Juli 25. — Ghegheuen Int Jaer ons Heren dusent driehondert end sestich des saterstages voer sinte Margriten Dach.

Voor schepenen van Sittard bekennen Wijnant Cyltenszoon, en Nael zijn vrouw aan het gasthuis van Sittard schuldig te zijn een jaarlijkschen erfpacht van drie vat *Rubezaets*, waarvoor tot onderpand gesteld worden drie sillen land, gelegen op den *corten wech*, nabij land van Dirk van Geleen en Johan Peterszoon van Heerlen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gaaf.
In doos A N° 20.

N° 33.

1362 October 1. — Ghegheuen jnt jaer ons heren dusent driehondert end twe end sestich op sinte Remeys Dach.

Voor schepenen van Sittard verklaart Nael Maes, dochter van Hendrik, met toestemming harer kinderen, *die mondich syn*, aan het gasthuis van Sittard schuldig te wezen eene jaarlijksche op Sint-Remeysdag vervallende rente van dertien

oude grooten, *monten des conincs van vrancriken*. Tot onderpand stelt zij, met bewilliging van den leenheer, het door haar bewoonde huis met hofstede, gelegen naast Maes, zoon van Hendrik.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.
In doos A N° 21.

N° 34.

1367 Augustus 24. — Ghegheuen Int Jaer ons heren dusent driehondert seuen ende sestich op sinte bartholomeus dachen.

Voor schepenen van Sittard verklaart Lambrecht Pronc aan *Kerstiaen*, zoon van Heer Hubrecht in de Gracht, en aan diens broeder en zuster gegeven te hebben, een *hofstat*, *dat was eyn stuck banels*, gelegen te Munstergeleen bij den Put, naast Dirk en Nael van der Bruggen, onder voorwaarde, dat zij hem jaarlijks op Sint-Remeysdag zullen betalen eene rente van een kleinen gulden, goed van goud en zwaar van gewicht, tot zekerheid waarvan het vervreemde perceel verbonden blijft.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gebroken.
In doos A N° 22.

N° 35.

1368 Juni 18. — Ghegheuen int Jaer ons heren dusent driehondert acht ende sestich des sondages nae der octaue van des heylighen Sacraments dachen.

Voor rechter en schepenen van Sittard verscheen Goedken Hoenszoon, die, met toestemming van Seghewite zijne huisvrouw, ten behoeve van Tilman Soppen *verthege*n heeft op eenen brief, dien hij *sprekende* had op het goed van Henricken Plucchmekers, *dat Wilneer Huens guet was*, in de Putstraat gelegen, en houdende eene rente van vier gulden 's jaars.

Origineel op perkament.—Schepenzegel half gebroken.
In doos A N° 23.

N° 36.

1378 Mei 20. — Gegeuen IntJair ons her dusent driehondert achten seuentig in den maende von Meij twintich daghen.

Reinold van Valkenburg , heer van Born en Sittard , vergunt en bewilligt, zooals zijn vader alsmede zijn broeder *Walrauen* in der tijd toegestaan hebben , aan de gemeente, burgemeester, schepenen en de *gemeine gemijnden* van Sittard, dat zij in overleg met den schout of ambtman alle belastingen mogen vermeerderen ten voordeele van de stad en van hare *vesteninghen* en die *assijnsen* en *schattingen* of *bede* mogen opvoeren als hun zulks *urber* en *profetelic* toeschijnt ; dat zij zullen mogen *versetten*, *uytgeuen* of *vercopen* en *alematic* daar an *stedigen tot ewighen daghen*, de *gemeijntden totter statt van Sittardt* behoorende, die zijne voorvaders hun gegeven hebben, en wel *ten mynsten schade en ten meisten vromen in urber* van de stad en de vestingwerken. Voorts belooft hij, dat hij, noch iemand van zijnentwege, ooit daaraan op eenige wijze de hand zal slaan, zullende de gemelde accijnsen, schattingen of beden en de gemeentegronden ten eeuwigen dage ten voordeele van de stad en de vesting blijven, *sonder einigherhande arglist* daarin te *keren*.

Afschrift op papier, den 5 April 1696 gecollationeerd met het origineel door den notaris Jos. Herm. Kochs.

In omslag A N° 3.

N° 37.

1378 October 21. — Ghegeuen IntJair ons heren deymen schreiff dusent dryhundert Eycht in seyventzich up der Eylfdusent Meyd daych.

Goesse, *deme spricht der Penre*, en Drude echtelieden verkoopen aan de huisarmen van Sittard en aan de huisarmen van *opgheleine* eene rente van twee malder rogge Maastrich-

ter maat, voor eene niet genoemde doch hun wel betaalde *summe van gelde*; van welke rente zij zich verplichten, telken jare op Sint-Andriesdag, de eene helft ten behoeve der huisarmen van Sittard en de andere helft ten behoeve der huisarmen van Geleen binnen Sittard te leveren. Tot onderpand wordt gesteld een bunder goed *artlantz*, gelegen in de groene straat bij land van den voogd van Roermond (1) en van Dirk Heynen zoon, waaraan bij gebreke van behoorlijke levering der rente de mombers der voormelde armen de handen kunnen slaan; en welk land nog belast is met twee vat haver te Valkenburg.

In oorkonde daarvan heeft Goesse de schepenen van Opgeleen met namen *Wilhelm Knoiff, Johan Sefferin Gobel in deme Baimel, Gise van Nyderbeck, Gerart van Nijderbeck, Alart der Smyt* en *Lambrecht der Cremer*, verzocht hun schepenzegel daaraan te hangen, die op hunne beurt Gerlach von Antwilre, pastoor te Opgeleen verzocht hebben in hunne plaats met zijn eigen zegel den brief te bekrachtigen, hetgeen deze heeft gedaan.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.

Volgens eene aantekening, op den rug van het stuk geplaatst, werd op den 10 Juni 1609 door Nijs Steffens en Johan Godarts te Lutterade het aan de armen van Sittard verschuldigd malder rogge afgelost met honderd twintig gulden Brabantsch.

In doos A N° 24.

N° 38.

1879 Juni 11. — Gegeuen in den Jare ons heren dusent driehondert Negen ende tseuentich Mense Junij die undecima.

Schepenen van Sittard getuigen, dat het hun *kondich* is, dat Lambrecht Deddeman *von Stocheim* met den rechter en schepenen van Sittard *gericht geweldicht end geleit* is in het

---

(1) In 1378 was Gadert van Vlodrop erfvoogd van Roermond. Zie J. B. Sivré. *Inventaris van het oud archief van Roermond* I bl. 194.

huis van Herman, geheeten *Barteren*, te Ophoven gelegen, en zij aldaar geconstateerd hebben, dat Herman aan Lambrecht schuldig is, ingevolge een schepenbrief van *des goens-tages vur sint Servoes Dach 1361*, eene rente van anderhalf schild, aflosbaar met vijftien oude schilden en gevestigd op huis, hof en onderhoorigheden te Ophoven gelegen; welke schuld-vordering alsnu door Lambrecht verkocht is *in williken comescap* aan Goetken, genaamd Blueniken van Stokheim, die op zijne beurt bekent schuldig te zijn aan het gasthuis te Sittard twee vat raapzaad.

Origineel op perkament.—Schepenzegel en weinig geschonden.

In doos A N° 25.

N° 39.

Omstreeks 1380. — Zonder dagteekening. (1)

Memorie, in te dienen aan eenen geestelijken rechter, waarbij Leonardus Bente en Bartholomeus van Millen, meesters provisors en mombers van de *fabriek* en het *gelucht* der parochiale kerk van *Zittart*, klagen over vrouwe *van Leute*, hare kinderen, en Stephanus, genaamd van *Brembt*, als bezitters van het groote tiend der parochie aldaar, te heffen bij en buiten de *Lembergher* poort, en wel uit hoofde deze lasten, die vroeger steeds bijgedragen hebben tot het onderhoud van de groote klok, het schip en de ornamenten der kerk (2), zich nu weigerachtig toonen, om mede te

---

(1) Dit stuk is door ons uitgegeven in de *Publ. etc. du Limb. XIV* bl. 317; wij hebben het onder het jaar 1380 gebracht, omdat ons uit bescheiden van lateren tijd gebleken is, dat vóór 1390 het geding, waarop de memorie betrekking heeft, voor de rechtbank van den officiaal in het bisdom Luik aanhangig is gemaakt.

(2) Deze lasten rustten op den heffer van het groote tiend volgens de statuten van „het gulden concilie“ van Susteren van 5 September 1307. Zie *Statuta aurei concilii Susterensis* en *BINTERIM, Denkwürdigkeiten* enz. I bl. 603 e. v.

werken tot herstel van de groote gebreken, aan de kerk bevonden, en die van dien aard waren, dat de parochianen, om niet van de godsdienstoefening verstoken te blijven, hebben moeten besluiten geheel nieuwe fundeeringen en nieuwe muren aan een gedeelte der kerk te maken. De eischers vragen, dat de rechter terugbetaling gelaste van de gedane uitgaven en gemaakte kosten en den beklaagden bevele in het vervolg hunne verplichtingen, voortspruitende uit het bezit van het groote tiend na te komen.

Minuut op papier.
In omslag C N° 1.

N° 40.

1385 Januari 25. — Gegeuen in dat Joer ons heyren M CCC ende vyff ende tachtentich ipso die conuersionis beati pauli apostoli.

Wynrich van Wildroede verklaart, dat hij zich met Heynrich vanden Berghe, *knappe van wapenen*, vergeleken en *ghe-moetsoent* heeft omtrent het goed van Dierich vanden Berghe en dat, hetwelk hij met Ermgarde zijne wettige vrouw ten huwelijk kreeg, en omtrent alle andere zaken, waarover tusschen hem, zijne vrouw en Heynrich voornoemd, geschil bestond; daarbij is overceengekomen, dat Heynrich vanden Berghe zal behouden negendehalf bunder land onder de bank Sittard gelegen, waarvan zesdehalf bunder aan *Bruyckzittarder hage*, een bunder aan de *Soymers hage* en twee bunder in twee perceelen op *genssi Haetzittert* en voorts zestien malder rogge, Sittarder maat, door hem verkregen uit de nalenschap zijner zuster Margaretha vanden Berghe, welke rogge door Wynrich aan Heynrich of iemand van zijnentwege telken jare op Sint-Andriesdag zal moeten geleverd worden. Daarentegen doet Heynrich afstand van de rechten, die hij zou kunnen doen gelden krachtens het testament van Dierich vanden Berghe.

Tegenwoordig waren *Arnout van Hauert proyst te Millen*, *Johan Hune van Anstenroede*, de oude, en diens broeder *Reynart Hune van Merkelbeich*, *Gherat van Hauert* en *Johan Hune van Anstenroede*, de jonge, knapen van wapenen.

Origineel op perkament.—Zegels van Wildroede met drie dwarsbalken, van Hoen den oude en van Gerard van Havert, beide met een slangenkopkruis geschonden, van Arnold van Havert verloren. Reynart en Johan Hoen de jonge hebben het stuk niet medebezegeld.

In doos A N° 26.

N° 41.

1385 April 6. — Gegeuen iut ioir onss Heren Dusent Driehondert achtentich ind vive inden mont Aprille sess Dagen.

Reinold van Valkenburg, heer van Born en Sittard, bevestigt alle vrijheden, aan de stad geschonken door zijnen oudvader Waleram en zijne andere voorvaderen, en zooals die door zijnen vader Jan van Valkenburg bekrachtigd zijn, belovende hij de door voormelde Heeren verleende privilegiën *onuerbruchlich* te behouden en voorts geenen poorter of onderzaat der voormelde stad boven den anderen te zullen *gefryen van ejngen bedrage off deynst*.

Afschrift op papier.

In omslag A N° 3.

N° 42,

1393 Januari 9. — Gegeuen in den jaren unss heren Dusent driehondert drye ind negentich des donresdages neist na Andage druttenden dage geheiten Epiphania domini.

Reinold van Valkenburg, heer van Born en Sittard, verklaart, dat, aangezien Adolf van Kleef hem zijne dochter *Lysbeth tot eyvre elicher willicher gesellynnen ind bedegenoten* gegeven heeft en haar *wail verplagete ind verwisset*

heeft zeven duizend goede Hollandsche gulden (1), hij voor deze huwelijksaanbreng de opbrengst van den molen en het gemaal binnen de stad Sittard *mit allen oeren bedwanghe* ten haren behoefte *verbrieft*. Bijaldien zijne genoemde echtgenootte mocht overlijden zonder kinderen uit hun huwelijk na te laten, dan zullen gemelde zeven duizend gulden terugvallen aan Adolf of zijne erven, waarvoor deze tot onderpand en borg zullen houden den burcht en de stad Ravenstein met het geheele land van Herpen en Uden, totdat de meerbedoelde som geheel zal zijn afgekeweten, ten welken einde de ambtmannen en zij, die het huis en de stad Ravenstein beheeren of aldaar alsdan bevel zullen voeren, beloven en zweren moeten hun het slot en de stad Ravenstein over te geven, zooals boven gemeld is. Eindelijk belooft Reinold zijne vrouw te *tuchtigen ind toe bewedemen* aan den burcht en de stad Ravenstein en het geheele land van Herpen en Uden met onderhoorigheden. (2)

Afschrift op papier.
In omslag B N° 11.

N° 43.

1394 Februari 2. — Datum up unser vrouwen dagh purificatio.

Reinold van Valkenburg, heer van Born en Sittard, bekent van graaf Adolf van Kleef ontvangen te hebben de som van 1000 gulden, op korting der 7000 gulden, die zijne vrouw Elisabeth hem ten huwelijk aanbracht. (3)

Extract op papier.
In omslag B N° 8b.

---

(1) Blijkens oorkonde van 17 Januari 1393, in het staatsarchief van Dusseldorf voorhanden, deed Elisabeth van Kleef, met bewilliging van haren echtgenoot, voor de haar gegeven 7000 gulden, afstand van hare rechten op de erfenis haars vaders.

(2) Dit stuk, waarvan het origineel berust in het staatsarchief te Dusseldorf, is uitgegeven bij LACOMBLET, *Urkundenbuch* III n° 977.

(3) Dit charter vindt men in originali in het staatsarchief te Dusseldorf.

N° 44.

1394 Februari 24.—Gegeuen in den jaren na der geburd unns. heren dusent dryehundert vyer end negentich op sante Mathias dagh des heiligen apostelen.

Reinold van Valkenburg, heer van Born en Sittard, hernieuwt de zekerheidsstelling voor de medegifte zijner vrouw *Lysbeth*, dochter van graaf Adolf van Kleef, bestaande in 7000 Hollandsche gulden, gevestigd op de opbrengst van den molen te Sittard.

Het origineel droeg de zegels van Reinold, Elisabeth, de stad Sittard en Goiswyn van Moemen, ambtman te *Rauensteyne* en Herpen. (1)

Extract op papier.

In omslag B N° 8b.

N° 45.

1396 Februari 25. — Gegheuen int Joer ons heren dusent drijhondert sesen negentich inden moend februaryus des vijf en twingesten daechz.

Sijmon, jongh greue van *Salmen*, heer van Born en Sittard, bevestigt alle vrijheden der stad, zooals zij haar verleend zijn door zijn overoudvader *Walraf* en andere voorzaten, en door zijn oudvader Jan van Valkenburg, zijne ooms *Walrauen* en *Reynalt* van Valkenburg bij hunne opene brieven zijn bekrachtigd geworden. Voorts belooft hij die vrijheden en rechten onverlet en onverbrekkelijk te handhaven, *geijnen porter of ondersete der vurs. statt toebehorende boeuen den anderen gevrien en soelen van eijnigen bedrage of deijerst*, noch burgemeester en schepenen, noch de stedelingen op eenige wijze te verlaten.

Origineel op perkament.—Zegel in geel was gebroken.

In doos A N° 27.

---

(1) Deze oorkonde is voorhanden in het staatsarchief te Dusseldorf.

N° 46.

1396 Februari 25. — Gegheuen int Joer ons heren dusent driehondert sesen negentich in den moende februarius des vijftingesten daechz.

Simon, jonggraaf van Salm, heer van Born en Sittard, vergunt aan burgemeester, schepenen en *gemeine gemeinten* van Sittard, evenals zijn oudvader Jan, zijne ooms *Walrauen* en *Reynalt*, zaliger gedachtenis, hun bij gezegelde brieven vergund hadden, dat zij, in overleg met den schout of ambtman van Sittard, de *assisen* mogen vermeerderen in *urber* van de stad en de vestingwerken, alsmede dat zij ze mogen verminderen; dat zij de *gemeinten* aan de stad toebehoorende, en haar door zijne voorvaderen geschonken, mogen *versetten*, *uytgheuen* of *vercopen*, belovende hij, ook voor zijne erven, daaraan nooit de handen te slaan noch te doen slaan, daar voormelde accijnsen, belastingen of beden, ten eeuwige dage ten bate van de stad en de vesting zullen blijven.

Origineel op perkament.—Zegel van Simon in geel was aan den rand geschonden, zijnde een gevierdeeld schild, 1 en 4 twee rechtop staande zalmen, 2 en 3 een klimmende tweestaartige leeuw, het schild gedekt door een helm, waarop twee op het hoofd staande afgewende zalmen. Omschrift .....

COMITIS SALME DNI DE BORN ET SIT.....

In doos A N° 28.

N° 47.

1396 Maart 12. — Gegeuen in den iahren unsers heren duysent dry hondert ende ses en negentich, des Sonnendages up halfuasten qua cantatur in Ecclesia Letare Jherusalem.

Simon, jonggraaf van Salm, heer van Born en Sittard, bekent aan zijn neef Jan van Loon, heer te Heinsberg en Leeuwenberg, schuldig te zijn eene hoofdsom van vijftien honderd Hollandsche gulden, waarvoor hij zich verplicht aan

dezen telken jare tot aan de aflossing te betalen honderd vijftig dergelijke guldens door hem te beuren aan renten en schattingen in de stad Susteren. Hij beveelt zijnen rentmeester, burgemeester en schepenen van Susteren gemelde honderd vijftig gulden jaarlijks uit zijne erfrenten of gelden, die hij te Susteren te trekken heeft, te voldoen, en bepaalt, dat, bij wanbetaling dezer som, zijn genoemde neef of diens erven of rechtverkrijgenden de goederen, lieden en onderdanen van Susteren kunnen *ansprechen*, *kommeren*, *arrestieren* of *halden*, *mit gerichte of sonder gerichte*, voor die som welke hem of hun mocht verschuldigd zijn.

Getuigen en medebezegelaars waren: Adam van Berge, heer van Limbricht en Jan van Schinveld ridder.

Afschrift op papier.
In omslag B N° 5^a.

N° 48.

1397 Januari 27. — Gegeven int Jaer ons heren MCCC XCVII in den Mounde Januarij des seuen en twintigsten tags.

Jan, jonggraaf van Salm, heer van Born en Sittard, bevestigt al de vrijheden aan de stad Sittard door zijn *oueraltvader Walrauen* verleend, en zooals die zijn *bestedigt* door zijnen *alden vader* Jan van Valkenburg en zijne ooms Waleram en Reinold van Valkenburg, alsmede door zijnen broeder Simon, jonggraaf van Salm, belovende hij de bedoelde vrijheden van stad en ingezetenen in allen deele te eerbiedigen en na te komen, hunne vonnissen en oordeelen te handhaven en den eenen poorter niet boven den anderen te onthessen, hetzij van belastingen hetzij van diensten.

Afschrift op papier, den 5 April 1696 gecollationceerd met het oorspronkelijke door den notaris Jos. Herm. Kochs.

In omslag A N° 3.

N° 49.

1397 September 8. — Gegeuen in den jairen onss heren dusent dreyehondert seuen ind negentich op unser vrouwen dagh natiuitas.

Jan, jonggraaf van Salm, belooft zijne tante Elisabeth van Kleef in het ongestoord genot der opbrengst van den molen te Sittard te handhaven, haar door wijlen haren echtgenoot Reinold van Valkenburg verzekerd. (1)

Extract op papier.
In omslag B N° 8c.

N° 50.

1399 Januari 11. — Gegheuen int Joer ons heren MCCC negentich ende negen in den moend Januarius des elfden Daechz.

Voor schepenen van Sittard belijdt Peter, geheeten Pijl, poorter aldaar, aan de armen van het gasthuis schuldig te zijn een jaarlijkschen erfpacht van twee *summeren* rogge, Sittarder maat, vervallende met Kersmis, en stelt tot onderpand twee sillen bouwland in de Baandert gelegen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel zwaar beschadigd.
In doos A N° 29.

N° 51.

1399 October 11. — Gegheuen int Joer ons Heren Dusent dryhondert negen Indnegentich des elfden Daechz in de moend October.

Rechter, burgemeester, schepenen en gezwoeren der stad Sittard verklaren dat zij, *aengesien gerechte noetsaken* der stad en om de verplichtingen, die deze heeft *noe Deme die van altz begeuen is*, na te komen, aan Hein Crekelman, hun medepoorter, afgestaan hebben twee beemden, elke groot een half bunder, de eene gelegen naast den voogd

---

(1) Het origineel berust in het staatsarchief te Dusseldorf.

en Arent en Syelbrecht van Valkenburg, genaamd *vuyrpyl*, en de andere gelegen naast Dieder en zijne gezellen en Mens van Millen en zijne gezellen, onder voorwaarde dat Hein ten eeuwigen dage aan den tijdelijken burgemeester, telken jare op Sint-Remeysdag, zal betalen voor het eene perceel eene rente van een en drie vierde Overlandsche Rijnsche gulden en een en drie vierde oude grooten, en voor het andere eene rente van een en drie vierde gulden en vijf en drie vierde grooten.

Origineel op perkament.—Groot zegel der stad zeer gehavend; het stelt voor een rond gewelf met twee gedekte zijtorentjes waarop een kruis; onder het gewelf een gescheiden krulkruis en boven den boog een uitkomende heilige — St-Peter — met langen tabbaard, het hoofd door een lichtkrans omgeven, en houdende in de rechterhand een grooten sleutel en in de linkerhand een gesloten boek. Randschrift: .†. S. OPIDI. DE SITERT.

In doos A N° 30.

N° 52.

1400 Maart 21. — Geschreuen en gegeuen in den Jaer onss keren dusent vierhundert des ein en twentigsten dages in der Mont van den Meert.

Jan, jonggraaf van Salm, heer van Born en Sittard, verklaart om groter gunsten, *lyeffden en innicheit*, die de heeren van Valkenburg, Montjoie en Born voor het *Goetshuys* en de kanunniken van Sittard gehad hebben en hij zelf hun ook toedraagt, dat hij de privilegiën, brieven en vrijheden die de kanunniken van zijne voorvaderen en van andere heeren, 'tzij geestelijken, 'tzij wereldlijken, ontvangen hebben, bevestigt en goedkeurt, weshalve hij zijne ambtmannen, schepenen en onderzaten uitdrukkelijk beveelt die voorrechten te eerbiedigen en niets daartegen te doen noch te laten doen.

Getuigen waren Adam van Berge, ridder, heer te Limbricht, Godart Schweertscheyt, *den man heyst* van der Borgh

en Reynart Bruyck van Guttekoven, wapenknaap, die het origineel medebezegelden.

Afschrift op papier.

In omslag B N° 1b.

N° 53.

1400 December 8. — Gegeuen in den jaeren onss heren Dusent vyerhondert, des goedesdaigs op unser lieuer vrouwen dach conceptio.

Jan, jonggraaf van Salm, heer van Born en Sittard, verklaart overeengekomen te zijn met den hertog van Gelder en Gulik en graaf van Zutfen betrekkelijk de overdracht der steden, burchten, landen en heerlijkheden Born, Sittard en Susteren met onderhoorigheden, onder voorbehoud van nadere bespreking met zijn vader, den graaf van Salm, waarvan hij den hertog *tusschen Dertyenmissen neeste comende* het resultaat zal mededeelen, zullende van diens al of niet goedkeuring afhankelijk zijn *of die coep vortganck* zal hebben; in het toestemmend geval zal hij op den dag van Paulusbekeering daaraanvolgende met zijn vader bij den hertog van Gelder en Gulik komen, om van den gedanen verkoop zoodanige bezegelde brieven op te stellen en zulke punten van overeenkomst te regelen, als met inachtneming van de na te melden voorwaarden blijken zullen noodig te wezen. *Eerstens*. Jan verkoopt aan den hertog van Gelder en Gulik en graaf van Zutfen ten behoeve van hem en zijne erfgenamen erfelijk en ten eeuwigen dage de steden, landen, burchten en heerlijkheden Born, Sittard en Susteren met al wat daartoe behoort voor eene som van 70,000 Rijnsche gulden die door den koper betaald zullen worden te weten, 10,000 gulden op den dag van Sint-Peterstoel; 5000 gulden op Sint-Jan Baptistdag en 10,000 gulden op Sint-Remeysdag na de dagtekening van den brief. *Tweedens*. De koper zal aan Dirk,

heer van Haren, de hem door den verkooper verschulde som, in de termijnen en op de wijze als bij de schuldbrieven is bepaald, aflossen, zoodat, na den dag van Sint-Petersstoel, Jan van Salm van die schuld ontheven zal zijn. *Derdens*. De hertog verplicht zich te betalen en te kwijten de manleenen en lijfrenten, die uit de opbrengsten van voorschreven heerlijkheden voldaan moeten worden, welke geschat zijn aan 7000 Rijnsche gulden. Datgene wat dan nog aan den bedongen koopprijs van 70,000 gulden zal te kort schieten, zal door den hertog betaald worden op *Sente Petersmesse* 1402, volgens de daaromtrent bij het opstellen van het koopcontract te maken bepalingen. *Vierdens*. De renten of goederen van de landen en heerlijkheden van Born en Sittard, welke verpand mochten zijn, zullen door den hertog losgekocht kunnen worden, waartoe de daarop betrekking hebbende brieven en alle anderen, die in des verkoopers bezit zijn of daarin nog mochten komen en op het verkochte goed slaan, aan hem overhandigd zullen worden. *Vijfden*. De hertog zal het geheele huisraad, hetwelk op den huize Born aanwezig is, voor zich kunnen behouden met uitzondering van *eyne bonte coffertore end eyne camer van ons oemen wapenen*, die de verkooper naar zich terugneemt. *Zesdens*. Zoo de bedongen verkoop de goedkeuring wegdraagt van den vader van Salm, zullen alle renten en inkomsten, die in de landen van Born, Sittard en Susteren vóór Sint-Petersdag verschijnen voor Jan van Salm blijven, al hetgeen daarna vervalt komt aan den hertog van Gelder en Gulik, die van dien dag af ook *den cost* op den huize Born voor zijne rekening zal nemen *end die bestellen mit Dierich heren van Haren op sijne cost*, zooals dit met dezen overeengekomen is. *Zevendens*. Van dezen verkoop zal Jan van Salm aan den hertog van Gelder en Gulik zoodanige goed gezegelde brieven geven, als ter verzekering zijner rechten noodig zijn, en afstand doen van de huldgingen en eeden, die de steden, burgemeesters, sche-

penen of andere mannen of onderdanen der voormelde landen en heerlijkheden hem gedaan hebben, zullende hij hen naar den hertog verwijzen, om hem als hun rechten erfheer te huldigen. *Achtstens*. De verkooper zal voor den hertog binnen jaar en dag alle rechtmatige aanspraken op de verkochte landen regelen, met uitzondering echter van die welke *Abertyn*, de lombardier van Roermond, van wege Jan van Rodingen, (1) beweert te hebben, weswege de hertog de betaling der koopsom niet mag vertragen noch terughouden. *Negendens*. Ten einde den hertog te vrijwaren tegen de aanspraak, die de zuster van Jan, namelijk vrouwe van der *Lecke*, te eeniger tijd op de voorschreven landen zou kunnen maken, zoo zal de verkooper aan den hertog de brieven van afstand overhandigen door haar gegeven, opdat hij daarvan *vidimus* kunne laten maken ter zijne verantwoording; mochte hij zich daarmede echter niet genoegzaam gedekt achten, dan zal door vrouwe van der *Lecke* een nieuwe afstandsbrief gegeven worden. *Tiendens*. Opdat de nakoming der gestelde voorwaarden verzekerd zij en de levering der verkochte landen en heerlijkheden na de betaling behoorlijk geschiede, zal de koopakte in dubbel opgemaakt worden, waarvan aan elk der partijen er een in bewaring gegeven wordt. *Elfden*. Wanneer de vader van Salm zijne goedkeuring aan deze gemaakte overeenkomst niet mocht schenken, verplicht zich Jan van Salm de voorschreven landen en heerlijkheden voor zich te behouden, aan niemand anders te verkoopen en met geene meerdere lasten te bezwaren, dan daarop gevestigd zijn en, mocht de nood hem later daartoe dwingen, ze, in

---

(1) Deze Jan van Rodingen, eigenlijk genaamd Jan van Montefya, was lombardier en koopman te Roermond, hij stichte een altaar in de kerk van den H. Geest te dier stede. Aan Ubertyn (Abertyn?) de Montefya werd den 23 Juni 1386 door hertog Willem van Gelder en Gulik vergunning verleend zich te Roermond als Lombardisch koopman te vestigen. Verg. *SIVRÉ, Inventaris* I bl. 191 en 194 en III bl. 232 en 253.

voege als voormeld, voor 70,000 gulden aan den hertog van Gelder en Gulik over te dragen. *Twaalftens*. Zoo de definitieve koop op den dag van Sint-Paulusbekeering tot stand komt, zal Jan van Salm met Dirk van Haren en met al zijne vrienden, amtmannen en onderzaten afrekenen en het bewijs van zijne schuld aan den hertog overgeven, ten einde het bedrag daarvan aan den koopprijs van 70,000 gulden gekort worde, met uitzondering echter van hetgeen de lombardier van Roermond beweert te vorderen te hebben.

Getuigen en medebezegelaars waren *Reyner Bruke van Goetymchoven* en *Thewis van Haren*, rentmeester in het land van Born. (1)

Afschift op papier.
In omslag B N° 12.

N° 54.

1401 Januari 26. — Geben zu Born up Donnerstag up sent Pauwelstag conuersio in dem jahr as man zu Born schryff duysent vierhondert ind ein iahr.

Dirk van Petersheim, heer van Haren, en Dirk van Petersheim, zoon van Haren, getuigen, dat Jan, jonggraaf van Salm, heer te Born en te Sittard, deze landen aan den hertog van Gelder en Gulik verkocht heeft voor eene som van 70,000 Rijnsche gulden, betaalbaar in de steden en op de dagen als de daarvan opgemaakte brieven inhouden, welke landen door den hertog in bezit genomen kunnen worden, zoohaast het daarop nog te betalen gedeelte van den koopprijs afgekwenen zal wezen. Zoo de hertog van Gelder en Gulik den graaf van Salm niet ten behoorlijken tijde den verschulden koopprijs geheel mocht betalen, dan zal Dirk en zijn zoon, Born, Sittard en Susteren *innehouden*, ten behoeve van Jan van Salm, als borgtocht voor datgene wat deze hun,

---

(1) Dit stuk is uitgegeven bij LACOMBLET, *Urkundenbuch* III N° 1081.

volgens de daarvan opgemaakte brieven, schuldig is, en zullen zij die landen niet teruggeven, voordat zij geheel betaald zijn en de schuldbrieven overgegeven en verlietigd hebben.

De oorkonde is medebezegeld door Reinardt Brucke van *Guttenkhoeuen* en Thewis van Haren.

Afschrift op papier.
In omslag B N° 6.

N° 55.

1401 Februari 24. — Gegeven In den Jaere auss heren Dusent Vyerhundert ind Eyn des Donrestaigs up sent Mathiis Dach des heiligen Apostolen.

Willern, hertog van Gelre en Gulik en graaf van Zutfen, bevestigt zijne lieve getrouwe orderdanen, lurgemeester, schepenen en andere gemeene burgers der stad Sittard, in alzulke vrijheden als zij van vorige Heeren van Born en Sittard verkregen hebben, te weten: *eerstens* dat burgemeester, schepenen en ingezetenen zullen behouden en gebruiken, op denzelfden voet als zij zulks tot hieraan hadden, hunne *gemeynde* namelijk de weide, gheceten de *heyde*, gelegen tusschen *Nuwerstat* en Sittard, twee gemeene brocken, het eene tusschen *Munstergleene* en het andere tusschen *Weere* en Sittard en het boschje, genaamd *Thoemele* met eenen weg genaamd *breydchage*; *ten tweede*, dat zij met raad van den *schoultis* of *amptmann* te Sittard de accijnsen kunnen verhoogen of vermeerderen ten behoeve van de stad en hare verdedigingswerken; *ten derde*, dat zij met toestemming van 's hertogen ambtman die belastingen ook kunnen verminderen, wanneer hun zu'ks noodig toeschijnt; *ten vierde*, dat zij met raad van den ambtman de voormelde eigendommen kunnen *versetzen*, *vijsgeuen* off *verkouffen*; *ten vijfde*, dat de hertog, zijne erven of nakomelingen of iemand van zijnentwege, nooit de handen zal slaan noch doen slaan aan de accijnsen, schattingen of beden noch aan de voormelde

gemeente, die ten eeuwigen dage *in urber* van de stad en hare vestingwerken zullen blijven; *ten zesde*, dat de hertog van de gemeene burgers of van de ingezetenen der stad, niet den een boven den andere zal *vryen* noch den een wel, den andere niet ontheffen van diensten hem of aan de stad te bewijzen; *ten zevende*, dat de stad zal hebben en behouden, zooals zij zulks van 's hertogen voorzaten verkregen heeft, het verkoophuis, geheeten *dat gewanthuys*, gelegen te Sittard op de markt met de renten en andere zaken, daartoe behoorende, in het bezit waarvan hij haar zal handhaven; *ten achtste*, dat burgemeester, schepenen en gemeene burgers zullen hebben, en behouden, zooals zij zulks van oudsher gehad hebben ten behoeve der stad en hare vestingwerken, de visscherij van de nieuwe gracht buiten Sittard gelegen; *ten negende*, dat de hertog aan burgemeester, schepenen en gemeene burgers der stad *vondenisse ind urdeil sal doen geschien*.

Tegenwoordig waren Udo, genaamd *Boese*, rentmeester van Gelder, en Elbertus van *Eyle* hofmeester (magister coquinus), wapendrager.

Origineel op perkament.—Zegel des Hertogen in rood was gaaf, hebbende, in een getweedeeld door twee schilddragers gehouden schild, rechts den Gulikschen, links den Gelderschen leeuw met het randschrift: S. WILLI. DE. JULIAO, DEI. GRA. DUIS. GELRE. ET. JUL. ET. COITIS. SUTPHIE.

In Doos A N° 31.

N° 56.

1401 Februari 25. — Gegeuen in den iahren unsers heren duysent IIIe ind cyn des negsten freitags na sent Matthias dage des heiligen apostels.

Dirk van Petersheim, heer te Haren, verklaart dat tusschen Willem, hertog van Gelder en Gulik en graaf van Zutfen, eenerzijds en Jan, jonggraaf van Salm, ten andere zijde, betrekkelijk den verkoop van den burcht, de steden, landen en heerlijkheden Born, Sittard en Susteren, is overeengeko-

men, dat hij die landen zal beheeren en bewaren, totdat hertog Willem of zijne erven aan den jonggraaf van Salm of zijne erfgenamen betaald zal hebben 38,700 Rijnsche gulden, die de hertog hem op den koopprijs der voormelde landen is schuldig gebleven. Diensvolgens verbindt zich Dirk, om deze landen aan den hertog over te geven, zoohaast deze de nog verschulde som betaald en hem daarvan eene gezegelde kwijting van Jan van Salm vertoond zal hebben, zullende de hertog alsdan met die landen kunnen doen en handelen als met eigen land en goed, behoudens echter de schulden, die ten behoeve van Dirk, die landen bezwaren.

Het stuk was ook bezegeld door Dirk van Haren, zoon van Dirk, die zich mede tot nakoming der door zijn vader aangegane verbindtenis verplichtte.

Aschrift op papier.
In om-lag B N° 5^e.

N° 57.

1401 Julij 1. — Gegeuen in den jaren unsers Hern duysent vier hondert end ein, up andach Johans Baptist Natiuitatis.

Odilia van Salm, Vrouwe van der Lecke, bekrachtigt voor haar en hare erven de voorwaarden en de brieven, waarbij haar broeder Jan, jonggraaf van Salm, aan Willem, hertog van Gulik en Gelder en graaf van Zutphen, de sloten, steden en landen van Born, Sittard en Susteren met hunne onderhoorigheden verkocht heeft, belovende zij de daaromtrent gesloten overeenkomst na te komen en te eerbiedigen, zoover haar of hare erven *dat antreffen mach, jnd dar weder nummemehe zu syn, mit woirden, mit wercken, noch mit gheinre konne sachen die men erdencken mochte off erdacht syn.*

In oorkonde daarvan en *vestenisse* bezegelde Odilia's vader Jan, graaf van Salm, naast haar deze akte en keurde tevens

de overeenkomst goed, aangegaan door zijn zoon Jan, jonggraaf van Salm, betrekkelijk de sloten, steden, landen en heerlijkheden Born, Sittard en Susteren met onderhoorigheden. (1)

Afschrift op papier.
In omslag B N° 8a.

N° 58.

1401 Juli 31. — Gegeuen ja den jare onss heeren dussent vier hondert eynjnde vijftich des lesten dages in Julio.

Voor schepenen van Sittard bekent *Jacop Hoerig* (?) schuldig te zijn aan Johannes *Inghendesuither* en zijne erven een erfpacht van twee malder rogge, Sittardsche maat, binnen Sittard op Sint-Andriesdag te leveren, tot zekerheid waarvan hij verbindt....., gelegen op den *Broicsittarter* weg, naast landerijen van het gasthuis.

Origineel op perkament zeer versleten.—Zegel der schepenen gaaf in hetschild.
In doos A N° 32.

N° 59.

1402 Februari 22. — Gegeuen in den iahren unsers heren duysent vierhondert ind zwei des gudestag up sent Peterstag des hylligen Apostel ad Cathedram zu latein genant.

Jan, jonggraaf van Salm, bekent dat hem binnen de stad Trier behoorlijk betaald zijn de 13,700 Rijnsche gulden, die hem de hertog van Gelder en Gulik en graaf van Zutfen, nog verschuldigd was als laatsten termijn van de 38,700 gulden, voor restant van den koop prijs van Born, Sittard en onderhoorigheden, waarvoor hij hem volle kwijting geeft. Hij verklaart ten gevolge dier betaling Dirk van Petersheim,

---

(1) Dit stuk is uitgegeven bij NIJHOFF, *Gedenkwaardigheden* III N° 242.

heer te Haren , te ontslaan van den eed , om voor hem de landen en steden van Born , Sittard en Susteren in bewaring te houden en van alle beloften , die deze hem te dier zake , volgens de daarvan opgemaakte brieven , gedaan heeft. Hij beveelt zijn neef van Haren die landen en steden onmiddelijk op vertoon van dezen brief over te geven aan den hertog van Gelder en Gulik en hem als den rechten erfheer des lands te huldigen.

Voorts verklaart Jan vader , graaf van Salm , al het voorenstaande goed te keuren en te bekrachtigen , in oorkonde waarvan hij het stuk medebezegeld heeft.

Afschrift op papier.

In omslag B N° 7.

N° 60.

1403 September 9. — Gegeuen Ju den Jahre unss heren M° CCCC° II° , den ersten Sontags na uns frawentag Natiuitatis. (1)

Reinold , hertog van Gelder en Gulik en graaf van Zutfen , bevestigt , met goedvinden zijner vrienden , ten behoeve der ingezetenen , burgemeester , schepenen en raad van Sittard , alle brieven , charters , privilegiën , vrijheden , rechten en goede gewoonten , die deze van wijlen zijn broeder Willem , hertog van Gulik en Gelder en graaf van Zutfen , en van andere heeren van Born ontvangen hebben.

Extract op papier.

In omslag B N° 3.

---

(1) Het jaar is hier genomen volgens de paashtelling en moct , naar onze tijdrekening , gelezen worden 1403 , want Willem van Gelder en Gulik overleed pas den 16 November 1402. In het bisdom Luik werd doorgaans bij Paaschjaren gerekend , namelijk met het jaar , aanvangende met Paschen. Eerst in 1333 werd te Luik , in navolging der keken van Rome en Keulen besloten het nieuwe jaar met keisrnis te beginnen. (CHAPEAUVILLE, *Gesta pont. Leod.* II bl. 274.) Hoewel zulks tegen het einde der veertiende eeuw in deze streken algemeene regel werd , ontmoeten wij toch daarop van tijd tot tijd uitzonderingen , zooals wij er eene hier aantreffen. Dáár , waar

N° 61.

1403 April 20. — Geguen in den Jaer onser heren M^o CCCC^o III° up sint Agucten dag der heiligen Junfferen.

Reinold, hertog van Gulik en Gelder, bevestigt de vrijheden van het kapittel der collegiale kerk te Sittard.

Extract op papier.

In omslag B N° 1b.

N° 62.

1404 December 8. — Geguen Juden Jaer ons heren Dusent vierhondert ind vier des viij Daiges Decembris.

Voor schepenen van Sittard bekenē Catharina Abelen, *die wijff was von Doidemoide*, met toestemming harer kinderen Goswijn en Tilman, aan het gasthuis te Sittard schuldig te zijn een erfpacht van drie vat rogge, tot zekerheid waarvan zij veronderpandt een bunder akkerland te Hillensberg gelegen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gaaf.

In doos A N° 32bis

N° 63.

1408 Juni 20. — Geguen in den Jahren ons Heren dusent vier hondert en acht XX dage in Junio.

Dirk van Petersheim, heer van Haren, Johan Schelart von Obbendorp, drossaard te Montfort, ridder, (1) Rabalt von Bembt, ridder en Peter von Cortembach verklaren, dat het

---

zulks geene zinstoring te weeg bracht, hebben wij de dagteekeningen gegeven, zooals zij in de stukken voorkwamen, ongeacht de middeleeuwsche ofwel de hedendaagsche jaartelling daarbij ten grondslag lag.

(1) Johan Schelard van Obbendorp was ook ambtman te Born en Sittard. Zie N° 71.

hun bekend is, dat de stad Sittard hare kerk heeft afgebroken en wederopgebouwd, waartoe Steven van Brembt en Lisbet van Vlodrop, huisvrouw van Willem van Vlodrop, die de tienden tusschen Sittard en Limbricht bezaten, alstoen veertig kronen *te vollens des buwes*, gegeven hebben en zulks *purlich ome Goodts wille*, wyl de stad hun eene bijdrage had gevraagd.

Afschrift op papier, gecollationeerd met het origineel door den notaris Joes Grossmeijer te Aken omstreeks het jaar 1684. (1)

In loket 8 N° 1.

N° 64.

1410 Februari 24. — In den Jahren uns Heren 1410 des Montags up St. Mattheis dags des h. Apostels.

Reinold van Gulik en Gelder en graaf van Zutfen bevestigt de stedelijke vrijheden van Sittard.

Extract op papier.

In omslag B N° 3^b.

N° 65.

1411 Maart 25. — Datum anno Dni Dusent vierhondert en Eelf XXV Dache Inden meert.

Voor schepenen van Sittard verklaart Arnout Domen aan het gasthuis aldaar te verschulden een erfpacht van drie malder rogge, tot zekerheid waarvan hij stelt anderhalf bunder akkerland, gelegen tusschen de *Doyre Kule* en *Boister Linde* en drie sillen akkerland over den molenweg.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.

In doos A N° 33.

---

(1) Dit stuk is uitgegeven in de *Publ. etc. du Limb.* XIV bl. 420, als bijlage onzer verhandeling over „de klokken der Sint-Pieterskerk“ te Sittard.

N° 66,

1412 November 5. — Gegeuen jden jaeren onas heren dusent vierhundert ende twelue des Satersdaige nae alre heiligen dach.

Willem, zoon van Arkel, heer van Born en Sittard, (1) bevestigt alle brieven van rechten, vrijheden en privilegiën, die de stad Sittard ontvangen heeft van vorige heeren van Born en Sittard en van hertogen van Gelder en Gulik, alsmede van Reinold, hertog van Gelder en Gulik, en belooft ze vaste, stede ende onuerbroecklick te halden.

Getuigen waren Arnt van Schonouwen, ridder, Wilhem van Kriekenbeke, Johan van Apeltern, heer Robberts zoon, en Otto van Schonouwen, knapen van wapenen.

Origineel op perkament.—Vijf uithangende zegels allen zwaar beschadigd, van Arkel voert op een (geheel afgesleten) schild, een gekroonden.....? met een klimmenden eenstaartigen leeuw ter rechter- en een klimmenden gevlengelden draak ter linkerzijde als schilddragere; van het omschrift is nog leesbaar: SIGILLU..... ARKE.; beide van Schoonhoven hebben in hun wapen twee heurtelings gekanteelde dwarsbalken; van Kriekenbeek, eene lelie met een vogel (?) op den helm, die het schuin liggende schild dekt; van Apeltern, twee schuin kruislings geplaatste ladders.

In doos A N° 34.

N° 67,

1415 Februari 27. — Gegeuen in den Jaeren users Heere M^o CCCC^o XV° den seuen en twintigsten tag mensis februarii.

Willem, zoon van Arkel, heer van Born en Sittard, bevestigt de privilegiën der collegiale kerk van Sittard.

Extract op papier.

In omslag B N° 1b.

---

(1) Bij oorkonde van 1 November 1412 verpandde Reinold van Gelder en Gulik, Born en Sittard voor 50,000 goudgulden aan Willem van Arkel; denzelfden dag deden burgemeester, sehout, schepenen en ingezetenen van Sittard en Born dezen den eed van trouw en des anderea daags keurde

N° 68.

1416 Januari 28. — Gegeuen in den jahr ons heeren Duysept vierhondert en sesteen XXVIIIJ dage in Jiauario.

Arnold van Meerweiden, ridder, bekent aan deken en kapittel der Sint-Pieterskerk te Sittard gegeven te hebben zeven bunder land, gelegen in de heerlijkheid Limbricht, dat syn leengoet ofte laatgoet mit der hoffweide, zooals heer Claes, zoon van Limbricht, die van hem heeft gepacht, onder beding, dat deken en kapittel jaarlijks en ten ceuwigen dage *eerberlichen ende loefflichen begaen ende celebreren sullen vigilien* en zielmissen met kaarsen en gulden banken en verdere plechtigheden, zooals zulks bij het doen van diensten voor de landsheeren en ridderschap in voormelde kerk gebruikelijk is, en dat zij telkens aan zes *schoelruken*, die dagelijks ter koor plegen te gaan, ieder zullen geven twee schoone brooden, ter waarde van minstens twee penningen. Die kerkelijke diensten moeten in het bijzonder gehouden worden voor het heerschap van Meerweiden, van Stein en van Limbricht en met name voor den schenker Arnold, zijne vrouw Catherina en voor Adam van Berge zijn zwager, welke laatste, in zijne hoedanigheid van heer van Limbricht, verklaart, dat Arnold voornoemd zich ten zijnen overstaan en in bijwezen van de leenmannen Wijnand van der Molen en Dirk Limborch *alle des voors. erffs onderft ende ontguet* heeft en in den persoon van Clemens Bruyck, kanunnik te Sittard, deken en kapittel voorzegd daarin *geerft en geguedt* heeft, behoudens het recht van den leenheer.

Het origineele stuk was bezegeld door Arnold van Meer-

Maria van Harcourt, hertogin van Gulik en Gelder, de bedoelde verpanding goed. Ten behoeve van deze laatste waren Born en Sittard, bij huwelijkscontract van 5 Mei 1405, tot zekerheid van haren uitzet verbonden. (Staatsarchief te Dusseldorf. Verg. LACOMBLET, *Urkundenbuch* III bl. 958 en N° 36.)

weiden, Adam van Berge en Goswyn Spede van Rittersbeck, welke laatste op verzoek van de leenmannen Wynand van der Moelen en Dirk Limborch medezegelde wijl *deze geen eigen zegel en hebben.* (1)

Afschrift op papier.
In omslag B N° 13.

N° 69.

1417 Mei 4. — Datum Anno Dni mille^{mo} quadringentesimo decesimo septimo quarta die maij.

Voor schepenen van Sittard bekent Heine Pelsler aan het gasthuis van Sittard schuldig te zijn een erfpacht van drie vat rogge, tot zekerheid waarvan hij ten onderpand gesteld heeft vierdehalf sil land achter *Shoemers hage* gelegen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gaaf.
In doos A N° 35.

N° 70.

1417 December 9. — Gegeuen Jnden Jaeren onss heren dusent vierhondert ende seuenthen des neisten dages na onser lieuer vrouwen dage conceptionis.

Reinold, hertog van Gulik en Gelder en graaf van Zutfen (2), bevestigt ten behoeve der ingezetenen van Sittard *alsulke brieue, carten, priuilegiën, vryheden, rechten ende gude alde gewoenten*, die hun geschonken zijn door zijn broeder Willem,

---

(1) Dit stuk is nitgegeuen bij J. RUSSEL, *Kronijk enz. van Sittard*, bl. 194. Een door den notaris H. Körvers geauthenticeerd afschrift daarvan rust in het provinciaal archief te Maastricht.

(2) Nadat Willem van Arckel op den 1 December 1417 in het gevecht biunen Gorkum het leven had verloren; keerde Sittard in handen van den pandgever Reinold terug.

hertog van Gulik en Gelder, en door andere heeren van Born, en belooft ze *vast, stede ende onuerbreklich the halden*, onder voorbehoud echter der rechten, renten en heerlijkheid, die hij te Sittard heeft.

Getuigen waren: Johannes genaamd *Schelart de Obbendorp*, Godefridus *de Pomerio* (van den Bongart), aartskamerheer van 't hertogdom Gulik, Andreas *van Lyessingen*, heer te Tzeuell, Goyswinus *Brent van Vernich* en Engelbert van *Oirsbeke*, ridders.

Origineel op perkament.—Zegel des hertogen, in rood was, zeer beschadigd. Het verbeeldt twee met de hoofdeinden tegen elkander liggende schildjes waarin, rechts de Geldersche klimmende leeuw, gedekt door een helm met pluim, links de Guliksche klimmende leeuw, bedekt met een helm, waarop de leeuw tusschen een krans van pauwveeren herhaald. Tusschen de schildjes en de helmen loofwerk. Van het omschrift is niets meer leesbaar.

In doos A N° 36.

N° 71.

1418 Augustus 20. — Gegeuen in den Jaer ons heren dusent vierhondert en achtene des satersdaich nae onser lieuer vrouwe Dach Assumptio.

Schepenen van Sittard maken bekend, dat voor hen verschenen is *eyn ersam doegentlich* man, met name Gerard Rykart, priester, die verklaarde te schenken aan de huisarmen van Sittard, een stuk land geheeten *die Hiemelsleyde*, groot omtrent negen sillen, onder voorwaarden, dat de momberen en meesters dier armen jaarlijks aan den kapellaan der Sint-Pieterskerk van Sittard zullen leveren een half mud rogge, en dat zij van hetgeen daarna nog van de opbrengst van het geschonken land zal overblijven, zullen doen bakken *schoen broer*, die zij op Goeden Donderdag des morgens, ten acht of negen ure, aan het gasthuis den huisarmen zullen uitdeelen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gaaf.

In doos A N° 37.

1419 Augustus 17. — Die gegeuen wart in den iahren unsers heren duysent vierhondert en negenthien, des Donerstag na unser leuen frauwen dach Assumptionis.

Reinold, hertog van Gulik en Gelder en graaf van Zutfen, verklaart aan Dirk van Petersheim, heer te Haren, schuldig te zijn eene hoofdsom van 2966 goede, zware, Overlandsche, Rijnsche gulden, goed van goud en zwaar van gewicht, die hij zijn voorvader schuldig was gebleven, toen deze hem het land van Born, hetwelk hij van hem *inhadde*, overgaf; van welke hij zich verbindt telken jare aan Dirk of zijne erven te betalen, derdehalf honderd Rijnsche gulden, van af Sint-Jansbaptistdag eerstkomende uit de opbrengsten van het land van Born en Sittard, waartoe hij aan Jan Schellart van Obbendorp, ridder, raad, hofmeester en drossaard te Montfort, ambtman en rentmeester van Sittard, en aan alle ambtmannen en rentmeesters die na hem mochten komen, last geeft, dat bedrag telken jare aan den heer van Haren uit te keeren, vóórdát hij daaruit eenige andere betaling doe, dan die aan des hertogen neef van Montjoie, wíjl de brieven van dezen de oudste zijn. De hertog bedingt, dat hij de schuldig gebleven som binnen drie jaren, en, wanneer hem zulks dán ongelegen mocht komen, ook later kan afllossen, hetzij binnen Keulen, hetzij binnen Aken.

Dirk ziet zijnerzijds af van alle aanspraken en vorderingen, die hij of zijne voorvaderen ten laste des hertogen gehad hebben of nog mochten hebben. (1)

Afschrift op papier.

In omslag B N^o, 4b.

---

(1) Dit charter is uitgegeven in den *Coex diplomaticus neerlandicus* 2^e serie III bl. 287.

N° 73.

1420. (1)

Opgave van de landen, steden en banken, die *sich heijm heijsschen mogen* en met Sittard een verbond hebben aangegaan *de non citando* van ingezetenen buiten hun rechtsgebied, te weten: Aken, 's Hertogenrade, Limburg, Daalhem, Wilhelmstein, Ter Heijden, Heinsberg, Wassenberg, Milen, Born, Sittard, Limbricht, Stein, Elsloo, Vucht, Eijs, Strucht, Oud-Valkenburg, Hoensbroek, Meerssen, Beek, Heerlen, Klimmen, Geleen, Haren, Itteren, Brunssum, Oirsbeek.

In schepenregister A bl. 18 N°. 32.

N° 74.

1420 April 1. — Datum anno Domini millesimo quadringentesimo XX° prima die mensis Aprilis.

Adolf, hertog van Berg, en zijne erven ter eenre en Jan van Loon, heer van Heinsberg en Leeuwenberg, en zijne erven ter andere zijde verklaren met elkander een verdrag te hebben aangegaan betreffende *die lande, Lude, Schlosse ind Stede* alsmede omtrent *die gereide have*, welke Reinold, hertog van Gulik, en zijne huisvrouw *van yrs Wedoms wege* zullen nalaten, waarbij bepaald wordt, dat Adolf het slot en de stad Randerath en Jan het slot en het land van Born en Sittard zullen verkrijgen. (2)

Afschrift op papier.

In omslag B N° 4^c.

---

(1) Het stuk zelf draagt geene dagteekening. Wij hebben het onder dit jaartal gebracht, wijl het verbond, waarvan hier sprake, in 1420 te Aken werd gesloten. Men raadplege daaromtrent ERNST, *Hist. du Limb.* V bl. 204 en *Publ. etc. du Limb.* XII bl. 492.

(2) Dit stuk berust in originali in het staatsarchief te Dusseldorf en is uitgegeven bij LACOMBLET, *Urkundenbuch* IV N° 125, en bij KREMER *Academische Beiträge* II Urkunden bl. 71.

1421 Juni 4. — Sine loco et anno. (1)

Reinold, hertog van Gulik en Gelder en graaf van Zutfen, en Maria, hertogin en gravin dier landen, verklaren aan hunnen neef Frederik, graaf van Meurs en Sarwerden, schuldig te zijn 10,000 zware Overlandsche Rijnsche gulden van de vier keurvorsten van den Rijn, hun door dezen ten behoeve van 's lands *noitsaeken* geleend, tot zekerheid waarvan zij hem verpand hebben hunne burchten, steden, landen en lieden van Born, Sittard en Susteren met hunne *gerichten, mannen, burgmannen, dienstmannen, renten, gelden, verfallē, opkomlingen, kirckgiffen, giffen von preuenden ende andere geistlichen end wellichen leenen ind vort alle en jegliche yre thobehoeren, in naeten ind droegen*, zooals zij ze verkregen en bezeten hebben, om deze te genieten, te gebruiken, te beuren en te ontvangen, gelijk zij en hunne ambtmannen tot dusverre gerechtigd waren te doen, en wel op korting der bovengemelde 10,000 gulden, zulks tot aan de aflossing daarvan, onder de volgende bepalingen. De in pand gestelde sloten, landen en lieden zullen niet kunnen gelost worden, dan binnen drie jaren, te rekenen van af Maria-Lichtmis, wanneer het voornemen daartoe aan den graaf van Meurs twaalf weken te voren kenbaar moet gemaakt zijn, om den loskoop te doen plaats hebben, hetzij te Meurs, hetzij te Keulen, naar keuze van den pandhouder. De terugvordering der voorgeschoten som zal insgelijks, na verloop van den gestelden termijn, kunnen plaats hebben, zoo de opkondiging daartoe een half jaar te voren geschied zij. Zoohaast de door den graaf van Meurs ter leen verstrekte

---

(1) Het origineel van dit stuk berust in het staatsarchief te Dusseldorf en heeft aldaar de de dagteekening, waaronder wij het hier hebben geplaatst.

som afgekwteten zal zijn , zal hij de burchten , steden , landen en lieden van Born , Sittard en Susteren weder in de macht der pandgevers stellen en zullen alsdan de op deze verpanding betrekking hebbende brieven dood en krachteloos zijn en blijven. Zoolang de graaf van Meurs de meergemelde burchten , steden , landen en lieden in pand zal hebben , zullen de hertog en de hertogin hem die helpen beschermen en zijn pandrecht handhaven , en , wanneer hem zulks mocht ontnomen worden , zullen zij met hunne gansche macht en op hunne kosten en gevaar hem wederom in het bezit daarvan stellen en houden , totdat de loskoop geschied zij. De pandhouder zal , zoolang deze verpanding duurt , telken jare , op de daarvoor gestelde tijdstippen , moeten betalen , aan het gasthuis van Sittard 4 gulden , aan der pandgevers nicht Elisabeth van Kleef , hertogin van Beieren 262 gulden , aan hunnen neef Jan van Montjoie 500 gulden , aan Werner van Paland , ridder en Simon van *Biergelen* ieder 25 gulden , aan Dirk van Petersheim , heer te Haren , 200 gulden en aan het *Gaetzhaus* van *Richestein* eene ton haring , doch met bevoegdheid om die schulden af te lossen op den voet , als de geldheffers zulks mochten doen , waarvoor deze hem bij de teruggave der opgenomen 10,000 gulden schadeloos zullen stellen. De in de verpande landen bestaande manschepenen- en landrechten , evenals de privilegiën , vrijheden en goede gewoonten moeten door den graaf van Meurs nagekomen en geëerbiedigd worden. Eindelijk bevelen de schuldenaars hunne *borgermannen* en onderzaten van het slot en 't land van Born , alsmede de burgemeesters , schepenen en burgers hunner steden Sittard en Susteren , den pandheer hulde en eed te doen , zooals zij hun in der tijd gedaan hebben , belovende zij tevens op hun vorstelijk eerewoord al de gemaakte bepalingen getrouw en vlijtig na te komen.

Afschrift op papier.

In omslag B N° 4a.

N° 76.

1421 Juli 12. — Datum anno dominij Millesimo quadringentesimo vicesimo primo mensis Julij die duodecima.

Frederik, graaf van Meurs en Sarwerden, maakt bekend, dat, daar Reinold, hertog van Gulik en Gelder en graaf van Zutfen, hem het kasteel en 't geheele land van Born en de steden Sittard en Susteren verpand heeft, hij alle *briefve, carthen, privilegiën, vryheiden, reichten ind gude alde gewoenden*, welke burgemeester, schepenen, raad en andere gemeene burgers der stad Sittard, die nu *syn ind da bynnen woynen ind hinamails syn ind dar bynnen woynen sullen*, van hertog Reinold en vorige heeren van Born verkregen hebben, bevestigt en onverbrekelyk zal houden.

Origineel op perkament.—Onduidelyk zegel van den graaf geschonden; zijnde een gevierendeeld schild, beladen met 1, eene faas, 2, een dubbelen adelaar (?), 3, ... (?) 4, twee balken; het op de rechterflank liggend schild, op den linkerbovenhoek gedekt door een helm, waarop een uitkomende gehalsbande hond. Links en rechts van het schild loofwerk. Randschrift, voor zoover leesbaar: FRE...ICH GREUE .. MO.....WERDEN

In doos A N° 38.

N° 77.

1421 November 29. — Gegeuen in den jaer ons Heren dusent vier hondert jnd eynentwintich ja vigilia beati Andrei apostoli.

Deken en kapittel der Sint-Pieterskerk te Sittard verklaren, dat op den vooravond van Sint Filips en Sint-Jakobsdag 1420 voor hen verschenen zijn Jan Pauwels en Peter Ouenderser, schepenen te Sittard en Jan van Haren, namens voogd, burgemeester, schepenen en burgerij dier stad, die tot vermeerdering der dienst van God en zijne heilige moeder, hun hebben verzocht eene broederschap van O. L. Vrouw in voormelde kerk op te richten, *dat is te wete*, dat elken Zaterdag eene mis zou gedaan worden ter eere van O. L. Vrouw in

het koor, met *gelucht* en versierselen der broederschap, waarvoor de celebrant zal trekken drie schellingen *Sittarder peymentz*, totdat de verbeterde geldmiddelen der broederschap eene ruimere betaling zullen toelaten. Opdat die mis *stoetlich ind eirlich* zou gedaan worden, zal de schoolmeester met drie of vier scholieren op het koor komen, om die mis te helpen zingen, waarvoor de schoolmeester zal trekken een schelling en ieder leerling een wittebrood van twee Sittardsche penningen, in afwachting der verbetering van den finantieelen toestand der broederschap, wanneer hun ook meer als *redelich* is, toegelegd zal worden. Zij verzochten verder, dat op elke der *sees hoegtide* voor O. L. Vrouw eene solemneele mis zou gedaan en tweemaal 's jaars in het koor van O. L. Vrouw eene mis met vigilie en commemoratie zou gehouden worden, te weten op O. L. Vrouw-Geboorte en Boodschap, hetwelk men de leden der broederschap binnen de stad zal doen aanzeggen, opdat zij ter misse komen, en zich dat goede werk deelachtig zouden maken. Elke kanunnik of kapellaan, die in voormelde kerk mis leest, op de dagen, dat men O. L. Vrouw broederschap *begeit* zal evenveel trekken als hij, die de mis van onze O. L. Vrouw zingt, wanneer namelijk de broederschap zooveel in kas heeft, dat zij zulks kan bestrijden. Mochte er geld over zijn, dan zal dit, met toestemming van deken en kapittel, en van de beheerders dezer broederschap belegd moeten worden. Wanneer een broeder of eene zuster der broederschap mocht overlijden, zal men zulks aan alle leden der broederschap laten aanzeggen, opdat zij ter *begenkenisse* komen en voor zijne of hare ziel bidden en offeren, zooals dit op alle begrafenissen gebruikelijk is. Telken jare zullen twee broedermeesters de een door het kapittel de andere door de broeders gekozen worden, die de gelden der broederschap zullen inbeuren en vóór hunne aftreding rekening moeten doen.

Deken en kapittel keuren dit voorstel goed, en voogd,

burgemeester en schepenen beloven de voormelde punten getrouw en onverbrekelijk te zullen nakomen.

Origineel op perkament.—Groot zegel van het kapittel geschonden en groot zegel der stad gaaf, beide in groen was. Het zegel van het kapittel stelt in eene gothische nis voor, Sint-Peter ten voeten uit in langen vlottenden tabbaard, het hoofd met een lichtkrans omgeven, in de rechterhand een sleutel en in de linkerhand een boek dragende. Aan weerszijden buiten de nis vindt men een schildjen met den dubbelstaartigen klimmenden Valkenburgschen leeuw, en ter rechterzijde de zon, ter linkerzijde de maan. Van het omschrift is nog zichtbaar .... LESIE SANCT ..... TERT.

In doos A N° 39.

N° 78.

1423 Juli 20. — Gegeven zo Colne in den iahren unsers heren duysent vierhondert ind dreyent twentig, up sent Margarethen dach der heiligen Jungfrawen.

Adolf, hertog van Gulik, Gelder en Berg, graaf van Zutfen en Ravensberg, en Jan van Loon, heer van Gulik, Gelder, Zutfen, Heinsberg en Leeuwenberg, verklaren, aan Frederik, graaf van Meurs en Sarwerden, schuldig te zijn 114,000 goede, Overlandsche, Rijnsche gulden der keurvorsten van den Rijn, voorheen gedeeltelijk in pandleen verstrekt aan wijlen hunnen oom, hertog Reinold van Gulik en Gelder en graaf van Zutfen, en aan de hertogin Maria, op het slot Born, met de steden Sittard en Susteren en hunne onderhoorigheden, luidens den daarvan opgemaakten pandbrief, gedeeltelijk echter ook aan hen persoonlijk voorgeschoten en ten bate van hunne landen besteed. Tot waarborg van de behoorlijke terugbetaling van dat gedeelte der voormelde som, hetwelk aan hen is ter leen gegeven, verpanden ook zij het slot Born met de steden Sittard en Susteren, waarvan de pandhouder de opbrengsten voor de geheele verschuldigde som zal kunnen genieten, zooals zulks in aangehaalden pandbrief is vermeld. Wanneer zij de hoofdsom zouden willen aflossen, zal zulks volgens den eersten schuld-

brief te Keulen of te Meurs moeten plaats hebben met 114,000 gulden, *ind of dies brieff locherich off nasz wurde of aen siegelen off an schriften gequadt en nyt walsegelt wurde, dat en sol yn nit vitieren noch ergeren in einicher wys.* De schuldenaars verplichten zich eindelijk tot stipte nakoming van de bij deze en bij de eerste akte van verpanding gemaakte voorwaarden, waartoe zich mede onder eede verbinden Roprecht van Gulik, van Berg en Ravensberg, zoon van hertog Adolf, en Jan van Loon, oudste zoon van Heinsberg, en diens broeder Willem van Loon, graaf te Blankenheim, beiden zoons van Jan van Loon.

Buiten deze waren getuigen en medebezegelaars van het stuk Evert, heer te Limburg en Hardenberg, en Bernt van Wevort. (1)

Afschrift op papier.
In omslag B N° 5b.

N° 79.

1426. — Gegeuen in den Jaer ons Heren Dusent vierhundert ind sesentwytich.

Voor schepenen van Sittard verklaart Lysbet, huisvrouw van den schepen Hendrik Andries, in eigen naam en voor hare kinderen Drijesken, Lijse en Truycken, van de gasthuismeesters Peter Ouendorscher en Leonard Bente in efpacht genomen te hebben een bunder land op den Kollenberg te Sittard gelegen, verpflichtende zij zich daarvoor telken jare op Sint-Andriesdag aan het gasthuis te leveren acht vat rogge.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.
In doos A N° 40.

---

(1) Deze oorkonde is in origineel voorhanden in het staatsarchief te Dusseldorf.

Verg. N° 75 hiervoor.

1426 December 21. — Gegeuen inden Jaer ons heren M IIIJ^e en XXVI den ein en twintichsten dage in de maend van December.

Voor rechter en schepenen van Born bekent Jonkheer Johan van Palant, heer te *Werden*, in erfpacht uitgegeuen te hebben aan Dirk Krysscher van Buchten en zijne erfgenamen, zes bunder min tien roeden akkerland, gelegen *omme-trent* Buchten in de bank van Born, te weten eene *vrecht* en achttien roeden tusschen land van Heinrich *persoen* (1) van Born en Dirk Kryscher, een bunder en dertien roeden naast.... *Beijssen Akker* en eigendommen van het gasthuis van Susteren, een bunder min acht en twintig roeden, naast Daem van Papenhoven en bij land van St.-Catharina-altaar te Buchten, een bunder min vijftien roeden naast land van het stift van Susteren en van Sint-Servaas te Maastricht, een bunder min vier en dertig roeden, bij land van Johan Vos van Houthem, en van Sint-Servaaskerk te Maastricht, een bunder min zestien roeden naast Dirk Kryscher en Nees Pauwels van Houthem, een bunder min negentien roeden, naast land van Henne van Biecht (?) en den voogd van Roermond (2), drie vrechten min tien roeden naast Spekhout van Houthem en Cuenken Moleners, eene vrecht min zestien roeden naast Jan Wylre en . . . . . van Houthem, eene vrecht zeventien roeden op de Lenck en een bunder min dertig roeden bij land van Johan Vos voornoemd, en zulks voor eene jaarlijksche rente van zes malder rogge te leveren op Sint-Andriesdag te Stevensweert ofwel op eene mijl afstand van Tricht of Born, ter plaatse door Johan van Palant aan te wijzen. Tot onderpand

---

(1) *persoen* = persoon, pastoor. Men zie omtrent de beteekenis van dit woord JOS. HABETS, *Bisdom van Roermond* I bl. 298.

(2) In 1426 was voogd van Roermond Willem van Vlodrop. (Zie WOLTERS, *L'avouerie de Ruremonde* bl. 21.

worden door Dirk Kryscher, behalve de in erfpacht ontvangen goederen, gesteld vier vrechten land gelegen aan Dilgaart bij den weg leidende naar *Rustren*, en naast land van Johan van Palant, welke perceelen, ten bate der juffrouwen van het stift van Susteren, belast zijn met een jaarlijkschen erfcijns van vier stuivers; en daarbij nog vier vrechten land, gelegen in Dijpdael naast Thijs van.... en Nelen Reynkens van Ophoven, welk land *men heldet van Sinte Rijcharts Capelle van Steine*. Bij niet nakoming der op den erfpachter rustende verplichting zal de uitgever die goederen tot zich kunnen nemen.

Origineel op perkament, tamelijk beschadigd.—Zegel verloren.
In doos A N° 41.

N° 81.

1427 Mei 4. — Gegeuen in den Jaer ons heren Dusent vierhondert ind Sieuenindtwintich Des vierden Dags inden Meye.

Voor schepenen van Sittard verklaart de poorter Gerard Ettelen schuldig te zijn aan Mathijs Schoemans, kanunnik der Sint-Pieterskerk van Sittard, en zijn natuurlijken zoon Johan, een erfpacht van twee malder rogge, tot zekerheid waarvan hij tot onderpand gesteld heeft zeven sillen akkerland, gelegen bij de *Hiemellsleye* en een tuin buiten de Putpoort, tusschen de nieuwe gracht en den Geleenerweg.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gebroken.
In doos A N° 42.

N° 82.

1428 Juni 24. — Gegeuen inden Jaer ons Heren dusent vierhondert ind achtentwyntich op sinte Johansdach baptista.

Burgemeester, schepenen en gezworenen van Sittard maken bekend, dat zij wegens geleend geld aan het gasthuis dier stad schuldig zijn de som van vier honderd Overlandsche

Rijnsche gulden, door de gasthuismeesters uit de goederen en renten van het gasthuis aan de stad gegeven, ingevolge bevel van den graaf van Meurs en Sarwerden, ter betaling aan Elisabeth van Kleef en Mark, vrouwe van het land van Born, voor drie achterstallige termijnen der rente van den molen van Sittard, haar competeerende uit den tijd van wijlen hertog Reinold van Gulik en Gelder en den jongen Willem van Arkel (1). Tot onderpand dier hoofdsom stellen zij een beemd door de stad eertijds aangekocht van zekeren van der Haagen.

Origineel op perkament.—Zegel der stad gebroken.

In doos A N° 43.

N° 83.

1433 Juli 12. — Gegehuen inden Jaer ons Heren dusent vier hondert ind dryeendeirtich XIJ Dage indem Heumaent.

Voor schepenen van Sittard bekent Arnt de Bakker, natuurlijke zoon van wijlen Peter van Echt, pastoor tot *Hemart*, aan Willem Meijken schuldig te zijn eenen jaarcijns van eenen goeden Arnolds gulden, te betalen op Sint-Jan-Baptistdag en stelt tot zekerheid zijn huis, gelegen in de *Lymborgstroeten*, naast het huis van Hein Volequin, den kramer, en dat van Peter van Heijden.

Origineel op perkament.—Schepenzegel een weinig aan den rand beschadigd.

In doos A N° 44.

N° 84.

1434 Maart 1. — Int Jor ons here dusent vierhondert XXXIII des maendaechz vur halfvasten.

Heriman van *Kicuelenberch* schenkt als huwelijksgift aan

---

(1) Zie daarover N°s 42, 43, 44 en 49 hiervoor.

Mettel, zijne wettige dochter, die zich in het huwelijk be-
geven zal met Everart van Lieke, natuurlijken zoon van
Everart van Lieke en vrouwe Ermgarde van Steyffart, ver-
schillende renten gevestigd o. a. op de hoeven te Saeffelen
en Sweykhuzen.

Getuigen bij dezen giftbrief waren *Hubrecht van Spaubeke*
pastoor te *Winantzroede* en *Claes Vruechop*.

Origineel op perkament.—3 zegels beschadigd, dat van Vruechop verloren.
Van Kievelenberg voert een achtkoppig slangenkruis, *Ermgarde van*
Steyffart, in een getweedeeld schild, links een slangenkopkruis rechts een klim-
menden leeuw, *van Spaubeek* een effen kruis.

Op den rug staat: *Enerarts konde yn syne rechte vur myn heer van*
heer Johan van Hynsberch bisscop to Lutgen anno CCCCLIIIJ.

In doos A N° 45.

N° 85.

1434 Maart 10. — In den Jair onss Heren duseut vyerhondert inde
vierindertich des goensdaghs nae halfasten.

Scheiding en deeling tusschen Dierck in het *Yzenbruch*,
Dries van Weer en *Wilhelm van Tudder*, tot stand gekomen
door toedoen van 1° de buurlieden van *Weer*, namelijk den
ouden *Kylle*, den jongen *Kylle*, *Hein Wagge*, diens broeder
Goedart, *Jacob Scramme*, *Ghys Meycken* en *Lipprant*, in
bijzijn van *Heinrich van Welkenhuysen*, *Heinrich Jeger*,
Pauwels Peter van Cortenbach en *Johannes van Haeren*, en
2° de buurlieden van *Hillensberg*, met namen *Johan Thys*,
Herman Opdimaer, *Johan Mengelleer*, *Peter Holtsneyder*,
Henne Wuest en *Duijrtijd*, waaruit blijkt dat *Dierck* bekamt
de hoeve van *Wehr*, die geschat is met het akkerland, de
beemden, weilanden en hofgereedschappèn tegen 11 vat
rogge van *Sittard* en aan hem zal blijven met alle *in- en*
uytgelden, *cormeden*, *capuinen ende cynsen*, benevens
anderhalf bunder land tot die hoeve behoorende en belast
met 15 vat rogge ten behoeve der kerk van *Wehr*, alsmede

een huis te Sittard en eenige mudden rogge in 't *Roetken* en te Merkelbeek; en voorts dat aan Dries en Wilhelm worden toebedeeld de hoeve van Hillensberg, waartoe behooren 37 bunder lands, elk van 5 vat rogge Sittardsche maat, en daarenboven een bunder land onder *Bruynschuywm* gelegen. Met welke scheiding partijen *geslicht ende gesoent* zijn.

Origineel op papier.
In omslag C N° 3.

N° 86.

1435 October 29. — Gegeuen Jnden Jaer onss heren Dusent vierhondert vijffinddertich nueghen Indtwyntich Dage in Octobri.

Voor schepenen van Sittard bekent de poorter Hensken Hamers aan den schepen Tilman Bente, schuldig te zijn een erfpacht van drie malder rogge, en stelt tot onderpand zijn huis te Sittard aan de Putpoort, een bunder land aan de Waterslei en een half bunder land te Munstergeleen gelegen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel een weinig geschonden.
In doos A N° 46.

N° 87.

1436 Januari 31. — Gegeuen Jnden Jaer onss Heren Dusent vierhondert ind Sessinddertich des Iesten Daighs in Januario.

Voor schepenen van Sittard verklaart hun medeschepen Leonard Bente van *Bynghenroede*, dat hij aan Peter Kemener van Ophoven in erfpacht gegeven heeft een bunder land op den *Triechter Weegh* gelegen, en wel tegen eene jaarlijksche rente van vier vat *roibsaet*, en eenen cijns van eenen *luytslaigh*, die de erfpachter telken jare op Sint-Andriesdag moet voldoen in handen der mombers van de huisarmen te Sittard, die gehouden zijn van gemeld zaad jaarlijks,

ter goeder tijt, olie te doen slaan, welken zij op den eersten dag in de vasten aan de armen zullen uitdeelen, *daer des noit sijn sall.*

Origineel op perkament.—Schepenzegel gebroken.

In doos A N° 47.

N° 88.

1487 October 8. — Gescreuen In onss stad van Bruessel opten IIJ^{en} dach van Octob. XIIIJ^e XXXVIJ Jaren.

Van wege den hertog van Bourgondië, van Brabant enz. wordt aan Lodewijk *den Rycken*, rentmeester van Leuven, en aan 's hertogen tolpachter de last gegeven, om een onderzoek in te stellen naar de al of niet gegrondheid van het beweren van burgemeester en ingezetenen van Sittard, dat zij, krachtens eenen gezegelden brief van wijlen hertog Jan van Brabant, tolvrijheid zouden hebben in het land van Brabant, zooals *sy van ouden tyden hebben gepossessert*, en waarvan zij de bevestiging hebben verzocht. (1)

Afschrift op papier.

In omslag C N° 5.

N° 89.

1487 October 18. — Geereuen te Loenen XVIIJ dage in October XIIIJ^e XXXVIJ jaren.

Lodewyck de Rycke, rentmeester van Leuven, en Willem van Haren, *tolner*, berichten aan den raad van Bourgondië, Brabant enz., dat zij zich nauwgezet hebben gekwetend van den last, hun bij missive van den hertog verstrekt, en bevonden hebben zoowel door eigen onderzoek als door

---

(1) Zie N° 11 hiervoor. Het aldaar vermelde *vidimus* van 24 April 1437 heeft waarschijnlijk in de hier bedoelde zaak gediend.

verhoor van den *tolner* in de kamer van Leuven, *die van ouds dair in trecht heeft*, en welke verklaarde niet te weten noch van vorige tolgaarders te hebben hooren zeggen, dat de ingezetenen van Sittard de door hen beweerde tolvrijheid in Brabant bezaten; dat overigens die van Sittard geene *principale brieve* maar altoos *vidimi* den tolgaarders of hunne beambten hebben getoond, waarmede deze zich niet hebben kunnen vergenoegen, en dus terecht den tol van hen hebben gevorderd.

Afschrift op papier.
In omslag C N° 5.

N° 90.

1439 Augustus 2. — Gegeuen in Den Joer onss heren Dusent vierhondert NegenIndDartich Des tweden Dage in Augusto.

Voor schepenen van Sittard bekennt Willem Gobbels, schuldig te zijn aan de huisarmen aldaar, eene jaarlijksche rente van twee malder rogge, tot zekerheid waarvan hij verbindt een half bunder land achter *pruymkens stege* en een half bunder op den *Collenberg an der sant kuylen*.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gaaf.
In doos A N° 48.

N° 91.

1440 April 3. — Gegeuen in den Joer ons hrn dusent vier hondert Ind veirtich des derden dages inden Aprille.

Peter van Corttenbach, Diederich Sweirtscheide, Riczart van den Biessen en Diederich Heijenhoven (1) doen, als

---

(1) In het necrologium van het stift St-Gerlach worden herdacht op 31 Augustus een Petrus van Cortenbach, op 24 Augustus een Theodoricus Heijenhoven en op 23 Augustus een Theodoricus Swertscheidt. (Jos. HABETS, *Houthem St-Gerlach en het adelijk vrouwenstift aldaar* bl. 188.) Volgens dezen geschiedvorscher zou de familie Swertscheidt of Swert-

saeghstuijde ind mynlike man, uitspraak in een, tusschen *Euerart van Lyeck*, natuurlijken zoon van *Euerart van Lyeck* en wettigen man en *moinbar* van *Mechtild*, dochter van *Herman van Kieuelsbergh* ter eenre, en *Claes Vrugop den alden* en zijne *adelen ind natuerlike* kinderen ter andere zijde, bestaand geschil, waarbij bepaald wordt, dat Everart van de hoeve te *Langhenbrueck*, onder de dingbank *Gangelt*, zal hebben vijf *par korns mate van Gangelt*, en de natuurlijke kinderen van *Claes Vrugop* en hunne erven vier *par korns*. Ten einde deze vier *par korns* aan de kinderen van *Claes Vrugop* te verzekeren, hebben Everart voornoemd en *Willem Stassen*, *soen* van *Geleen*, wettige man en *momber* van *Ermgarde*, ook dochter van *Herman van Kieuelsberg*, afstand gedaan van de rechten, die zij op die vier *par korns* hadden.

Origineel op perkament.—Drie zegels gaaf, dat van *Cortenbach* geschon-den. *Van Cortenbach* voert drie rechter schuinbalken, *Swertscheid* vier dwarsbalken, *van den Biessen* drie linker schuinbalken in een op de rechterzijde liggend schild, gedekt door een helm met vederbosch en *Hijenhoven* drie koeken, (2. 1.) waartusschen eene zespuntige ster.

In doos A N° 49.

N° 92.

1443 Februari 26. — Gegeuen Inden Jaer onns heren Dusent vierhondert dryindveertich dess sesindtwintichsten daigs in Februario.

Voor schepenen van *Sittard* verklaart *Thijs Reeken* aan den schepen *Joannes Cluwen* schuldig te zijn een erfpacht

---

steen dezelfde zijn als die van *Swartsenberg*, welke in nauwe betrekking tot het klooster *St-Gerlach* gestaan heeft. In aangehaald necrologium komen voor, op 16 Juli *Conrardus de Benzenrade* en zijne echtgenoot *Barbara Schwertscheiden*, den 12 Augustus *Albertina de Swartsenburg*, abdis te *Herckenrade*, den 17 Augustus *Maria van Swartsenburg*, kloosterzuster te *St-Gerlach*, den 17 September *Catharina Scwertscheit*, echtgenoot van *Joannes Hegem*.

van twee malder rogge, en stelt tot onderpand een half bunder land in het Geleenderveld *anden hoilenteren stuytken*, naast de kerk van Munstergeleen en het klooster van Godsdal, een half bunder *op den eeckerweege*, naast Gobbel Hamers en de kinderen van *Bijlijen Mons*, een half bunder *bij den Kakenbosch*, naast het klooster van Godsdal en Johan Buss en eene sil in hetzelfde veld gelegen, naast Gobbel Hamers en den zoon van Peter Hermans.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.

Op den rug staat: *Dies brief is vor den Gasthuis halff ende den husermen halff.*

In doos A N° 50.

N° 93.

1443 September 16. — Sestien dagen in Septembri XLIJ drey en veertich Jaer.

Roelof Roelofs, tolpachter des hertogen van Bourgondië en Brabant, doet te weten aan alle tollenaars, ressorteerende onder de tolkamer van Leuven, dat hij zich door bijgebrachte goede brieven overtuigd heeft en *te bynnen* is, dat de inwoners der over de Maas gelegene stad Sittard, in het land van Brabant tolvrij zijn en gerekend moeten worden gelijk te staan met poorters en ingezetenen der goede steden van 't land van Brabant, waarmede ook de heeren der Brabantsche raadkamer ten volle tevreden zijn en instemmen, naar luid van brieven door hen aan Roelofs' voorgangers geschreven. Hij maant de tolgaarders aan, zich dienovereenkomstig te gedragen, en dus de inwoners van Sittard te laten *vaeren ende keren* met hunne goederen, zonder tol van hen te heffen, wanneer zij den eed doen, dat zij van Sittard komen en de koopwaren, die zij *vrien* willen, hun toebehooren, of dat zij daarvan gezegelde brieven der stad Sittard kunnen bijbrengen. Hij gelast hen eindelijk, wanneer zij reeds geld van

hen mochten gebeurd of panden ontvangen hebben, deze aan hen terug te geven, opdat hunne rechten onverkort gelaten worden.

Afschift op papier.
In omslag C N° 5.

N° 94.

1445 Augustus 11. — Gegeuen inden jaer ons Heren Dusent vierhundert ind vyenvyrtich op sinte peters dach ad vincula.

Franck van Lexys verklaart, dat hij, voor eene zekere hem betaalde som gelds, verkocht heeft aan burgemeester en schepenen van Sittard, ten behoeve van het gasthuis aldaar, eenen erfpacht van twee en dertig vat rogge, dien hij heeft op den hof buiten de Putpoort, tusschen de Kollenberger en Haagsittarder wegen gelegen.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.
In doos B N° 51.

N° 95.

1447 Februari 14. — Gegeuen Inden Jaer ons heren Dusent vierhundert iad Seuen en viertich op sinte Valentijns Dage.

Schepenen der *Deynckbanck van Susterseloe* verklaren, dat hun medeschepenen Lambrecht *Duuels* voor hen bekend heeft aan Peter *vander bysen* schuldig te zijn, een erfpacht van twee en een half malder rogge, tot zekerheid waarvan hij tot onderpand gesteld heeft tien morgen land te Susterseel gelegen.

Daar de schepenen van Susterseel geen schepenzegel hebben, zoo hebben zij die van Sittard verzocht het hunne aan dezen brief te hangen.

Origineel op perkament.—Zegel der schepenen van Sittard vrij gaaf.
In doos B N° 52.

N° 96,

1449 Augustus 31. — Gegeuen in den Jair uns heren dusent vier hondert int nuijn ind viertzig den nechts Sontags na sent Johansdage decollationis.

Vincentius, graaf van Meurs en Sarwerden, bevestigt, daar Reinold, hertog van Gulik en Gelder en graaf van Zutfen (1), hem het slot en het geheele land van Born met de steden Sittard en Susteren *verpant* en *verbriefft* heeft, *alsulchen brieue, carthen, privilegiën, vrijheiden, reichte ind gude alde geuonden*, als aan de stad Sittard door hertog Reinold en andere heeren van Born en hunne voorzaten verleend zijn, en beloofst dat hij die *vast, stede en onuerbruchlich* zal nakomen, onder voorbehoud echter der *rechte, rhenten ind herrlicheit*, die hij te Sittard heeft, en dat burgemeester, schepenen en burgers van Sittard hem gehoorzaam zijn en ten zijnen opzichte handelen, zooals zij zich jegens den genoemden hertog van Gulik en Gelder en de voormalige heeren van Born en Sittard gedragen hebben.

Afschrift op papier, den 5 April 1696 gecollationeerd met het oorspronkelijke door den notaris Jos. Herm. Kochs.

In omslag A N° 3.

N° 97.

1450 Mei 24. — Gegeuen inden Jaer ons here Dusent vierhondert ind vyffich des XXIIJ^{sten} Daigs inden Mey.

Voor schepenen van Sittard verklaren gasthuismeesters en mombers van het gasthuis van Sittard, met raad van burgemeester en schepenen, aan heer Paul *Prouynen* van Echt, kanunnik der Sint-Pieterskerk van Sittard, uitgegeuen te

---

(1) Ongetwijfeld wordt hier bedoeld, dat Reinold Born, Sittard en Susteren aan Vincentius' vader Frederik had verpand, want Reinold was reeds den 25 Juni 1423 overleden.

hebben een huis, gelegen in de *Gasthuys straten*, naast de behuizing van *Dries am den Tuyn* en die van *Johan vanden heylgen Borne*, en zulks voor een jaarlijkschen erfcijns van zevendehalf *merck*, tot zekerheid waarvan dat huis verbonden blijft.

Origineel op perkament. — Schepenzegel geschonden.
In doos B N° 53.

N° 98.

1454 Mei 12. — Gegeuen in den Jaer ons heren dussent vierhondairt vierinde vyftich dess Twelfden Dages in maio.

Schepenen van Sittard verklaren, dat *Korstken* Houtsnider en Severen Pauweltz van *Weer* bekend hebben aan Aret Doemen, poorter van Sittard, schuldig te zijn eenen erfpacht van drie vat rogge. Tot zekerheid hebben zij gesteld en verbonden een bouwland, groot vijf sillen *luttel meer of meen*, tusschen *Schuyjn* en *Haatsittairt* (1) gelegen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel aan den rand geschonden.
In doos B N° 54.

N° 99.

1456 Januari 22. — Gegeuen Int Joer nae der gebuert ons heren Du men screyff Dusent vier hondert Indesesindevyftich op des gueden Synte Vincentius Dach des heyligen mertelers.

Voor schepenen der dingbank van *Borne* verklaart Reyner Smeys van *Ophoeven*, dat hij aan Herman Peters *Schatszoon* in erfpacht gegeven heeft zijn huis en tuin, met een *Kempken*, zooals een en ander gelegen is te *Gottekoeuen*, nabij de kerk naast de steeg, die uit het dorp komt en naar de

---

(1) Men vond vroeger langs den Hillensbergerweg achter Haagsittard, op de huidige Pruisische grens, een huis genaamd bij *Schloen*. Thans is de weg, die van daar naar Brocksittard leidt, nog geheeten *de Schloender gats*.

kerk leidt, en wel voor een jaarlijkschen erfpacht van negen vat rogge Sittardsche maat.

Origineel op perkament. — Schepenzegel van Born gaaf. De schepenen van Born voerden met het omschrift † SIGILLUM † SCABINORUM † DE † BORNÆ, een wapen, verbeeldende een toren, aan de rechter zijde beklommen door den tweestaartigen Gulikschen en aan den linker kant door den eenstaartigen Gelderschen leeuw. KRITZRAEDT (in zijne *Chronis von Gangelt* H. S.) beschrijft het aldus: Twee bruine leeuwen tegen een hoogen toren klauterende en dien omtrekkende in een veld van goud.

In doos B N° 55.

N° 100.

1456 April 3. — Gegeuen In den Jaer onss heren Dussentvierhondairt sesinde vyftich, des Dardden Dags in Aprili.

Voor schepenen van Sittard bekent Thyss Konyneck aan de huisarmen aldaar schuldig te zijn een erfpacht van een half vat raapzaad, tot zekerheid waarvan hij veronderpandt zijn woonhuis met tuin *mitten ganse gesieten*, te Hillensberg gelegen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel beschadigd.

In doos B N° 56.

N° 101.

1456 November 20. — Gegeuen in den Jaer onss heren Dusent vierhondairt sesinde vyftich des ses inde twintichsten Dags in Novembrj.

Voor schepenen van Sittard bekennen Thonis Houtsnider en *Beltken* van *Abshoeven* schuldig te zijn aan *Rutken Rysspennynck* een erfpacht van een malder rogge, en stellen tot onderpand eene sil en een morgen land aan den *Schelberch* en een morgen beemd op den *Geleenderweg* gelegen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel een weinig aan den rand beschadigd.

In doos B N° 57.

N° 102.

1458 Mei 11. — Gegeuen in den Jaer unss heren dusedt vierhondairt acht Indevyftich des elfden Dags in Maio.

Voor schepenen van Sittard verklaart *Gerairt* Plogmeker te verschulden aan het gasthuis aldaar eenen erfpacht van drie vat boonen, waarvoor hij veronderpandt een boomgaard, groot eene sil op het Broeksittarder paadje, naast het kapittel van Sittard gelegen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel geschonden.
In doos B N° 58.

N° 103.

1458 Augustus 22. — Gegeuen In den Jar unss heren Dusedt vierhondairt Acht Inde vyftich des twe Inde twintichsten Dags in Augusto.

Voor schepenen van Sittard verklaart *Aleth* Speden aan *Gerairt* Bunden schuldig te zijn een erfpacht van anderhalf malder rogge, tot waarborg waarvan zij veronderpandt *dat halveschet* van een perceel bouwland, groot tien sillen *by bushuyser linden* gelegen.

Origineel op perkament zeer beschadigd.—Zegel verloren.
In doos B N° 59.

N° 104.

1459. — Anno LIX° bij Wilhem van Tudder den Burgemeister.

Door voogd, burgemeester, schepenen en gezworenen is verordend, dat men dit jaar bier zal brouwen voor negen *denarii*; elk *bier* zal aan de stad een accijns geven van een overlandschen Rijnschen gulden, en ten hoogste houden achttien tonnen; mochte echter een brouwer meer dan achttien tonnen maken, *dat sal stain op syn broechen*.

De wijn zal een accijns geven van vier Overlandsche gulden per voeder, buiten en behalve een gulden stapelgeld, hetgeen

betaald moet worden, wanneer de stad hare lijfpensioenen voldoen moet. (1)

De (vee?) accijns blijft, als van oudsher, op hetzelfde bedrag vastgesteld; die van *Born*, *Millen* en *Lymborch* zijn daarvan ontheven. Hij die een *Rysich* paard koopt, hetgeen vorst en land kan dicnen, zal, wanneer hij in het land van *Born* woont, van dit paard geene belasting betalen.

Alle andere accijnsen zullen blijven, gelijk zij voorheen bestaan hebben. Men zal geen anderen wijn inslaan, noch vertappen, als van ouds gebruikelijk is en geen bier verkoopen, dat niet in de stad gebrouwd is; van elke aam zal een accijns geheven worden van zeven stuiver.

Origineel op papier.

In omslag C N° 2.

N° 105.

1459 April 24. — Gegeuen inden Jar ons Heren Dusent vierhondert noegen ind vyfftych in den Aprile op Sinte Marcus auont.

Voor schepenen van Sittard bekent Johan Keenskens aan *Jenne Reynmans* schuldig te zijn een erfpacht van een malder rogge, waarvoor hij tot onderpand stelt een perceel land, groot een half bunder, gelegen inden *Paepen Wynkell*.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gaaf.

In doos B N° 60.

N° 106.

1461 Februari 23. — Gegeuen in der Jair Zahl Ein dusent vierhundert ein undt sestig in profesto Apostoli Matthei.

Rechter, burgemeester, schepenen en gezworenen van Sittard verklaren, dat zij gezamenlijk, om der *stadt kenliche*

(1) In de middeleeuwen werd in deze streken veel wijn getrokken. Men kan daarover, in de *Publ. etc. ds Limb.* III bl. 330, eene zeer belangrijke verhandeling vinden, van den heer *Jos. HABETS*, getiteld: *Over den wijnbouw in Nederlandsch en Belgisch Limburg.*

notturfs undt gemeinen ürberswillen, verkocht hebben eene jaarlijksche rente van vijf Overlandsche Rijnsche goudgulden, munt der keurvorsten van den Rijn, aan zekeren Aussen en zulks voor honderd zes en twintig goudgulden. Tot zekerheid dier rente verbinden zij al de gemeenteeigendommen.

Afschrift op papier, met het oorspronkelijke vergeleken door den notaris A. Bruggen.

In omslag 1 N° 1.

N° 107.

1462 Februari 14. — In den Jaren ons heren Dusent vierhondert und twe und sestich up sint valentyns dage des heyligen mertelers.

Stasse van *Hegen*, als stadhouder van Johan graaf van Nassau, Vianden en Diest, heer te Breda, mombor van zynen zoon Engelbrecht van Nassau, heer te Millen, betuigt, dat voor hem en voor Gelis van den Horick en Jan van Koelgrouen, als leenmannen der heerlijkheid Millen, verklaard is door Jan Thoems en *lisebet* Stassen zijne huisvrouw, dat zij van *Eueret* van Lieck en diens echtgenoot *Mettelen* in erfpacht genomen hebben den halven hof te *Keuelberch* (1), groot omtrent twee en dertig en een half bunder akkerland, waarvan Jan Thoems de wederheft bezit, zooals die halve hoeve *huden diss Dags gelegen is In naten end in drugen*; en zulks tegen betaling eener jaarlijksche rente van negen malder rogge en negen malder *Euen*, Gangelter maat (2).

Origineel op perkament.—Drie zegels verloren. Dat van *van den Horick* versleten. Men onderscheidt nog een St-Andrieskruis in een schild, beladen met 12 kleine effen kruizen. (3)

In doos B N° 61.

---

(1) De hoeve Kevelberg of Kivelberg is gelegen tusschen Gangelt en Saefelen.

(2) Wij vermoeden, dat deze rente aan de armen van Sittard gekomen is. Op den rug van het stuk is door eene hand van latere dagteekening geschreven: *Der hof zu Kevelberg neun mtr. roggen und neun mtr. Euen (= haver) zusammen neun par.* De armen hadden tot vóór eenige jaren nog verschillende reuten nabij Kivelberg.

(3) Op den rand van den grafsteen van Eva van Boetberg, in de Sint-

N° 108.

1462 Maart 16. — Gegeuen In dem Jaer ons heren Duset vierhondert twee Ind sestzich in profesto B^{tae} Gertrudis Virginis.

Voor schepenen van Sittard bekent Johan Ruyters, in der tijd voogd te Sittard, schuldig te zijn aan Hendrik *Criekelman*, schepen aldaar, een jaarlijkschen erfpacht van een malder rogge, waarvoor hij tot onderpand stelt zijn huis *mit den grunde*, gelegen aan de markt te Sittard, naast hem Ruyters en Peter Cloett.

Origineel op perkament.—Schepenzegel aan den rand een weinig geschonden. In doos B N° 62.

N° 109.

1465 Augustus 10. — Gegeuen Int Jair unsses Heren Dusent vierhondert Ind vunffentzestich uff sent Laurencius Dagh.

Kathryna van Heyden, Johan *Gloisse* van Nyswilre en *Ailheit* Happartz, *moder*, *eydom ind dochter* verklaren aan hunnen broeder, zwager en oom Godert van Heyden geschonken te hebben een huis gelegen te *Sittard in der Putzestraissen so eyner syten langs der Plackestraissen* en van de andere zijde Theus Rutten en Reiner Hamer.

Medebezegelaar was Johan van den Veltze, zwager van Catharina.

Origineel op perkament.—Twee zegels geschonden, het derde van *van den Veltze* in stukken. Catharina *van Heyden* voert een slangenkopkruis, Johan *Geloes van Nyswilre* een uitgetand kruis.

In doos B N° 63.

Pieterskerk te Sittard, vindt men het wapen van *Horick* aldus: een gouden St-Andrieskruis omzet met twaalf kleine kruizen in een veld van aznur, en in de krocht der kerk te Susteren ziet men den grafsteen eener stift dame *van den Horick*, waarop een getweedeeld wapen, rechts eene kroon boven twee adelaars (P), links een St-Andrieskruis, met drie effen kruisjes tusschen elk der armen. Omschrift † *Hir ligt begraven Joffrou .....ich van den Horrick sterf int jaer ons Here M. CCCC. LXXXJJJ den*

N° 110.

1466 April 10. — Gegeuen In den Jare Onas Heren Dusent vierhondert sesindesestich Decima Die Aprilis.

Voor schepenen van Sittard verklaart *Geret Leydebruech* aan *Paulus Crielman* schuldig te zijn een erfpacht van een malder rogge, tot zekerheid waarvan hij veronderpant zijn huis met tuin te Hillensberg gelegen.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.

In doos B N° 64.

N° 111.

1466 Mei 1. — Gegeuen indem Jar ons heren Dusent vyerhondert Sessindesestich prima die May.

Voor schepenen van Sittard bekent *Johan Offerman* schuldig te zijn aan *Dries van Weer* een erfpacht van elfdehalf vat rogge, telken jare op Sint-Andriesdag binnen Sittard op enen door *Dries* aan te wijzen zolder te leveren. Tot onderpand stelt hij eene *hoeffreyde* te Hillensberg, naast *Koen Kyllen* en *Herman Thysszoon*, eene *hoeffreyde* op den Sittarderweg, ook naast *Koen Kyllen*, en een sil land aldaar gelegen.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.

In doos B N° 65.

N° 112.

1466 Mei 14. — Gegeuen und geschicht ind Jahr uns herrn Tuisent vier hondert end sechs end sestig up den vierzehenten tag in den Mey.

Voor *Herman van Bronckhorst* en *van Batenburg*, heer

VII^{den} dach in den September. Bit God voer die Seele. Deze was welliecht eene dochter van voornoemden *Gelis van den Horick*.

te *Steijne* (1), als stadhouder van Vincentius van Meurs en Sarwerden in 't land van Born, en in tegenwoordigheid van Winand van *Brijle*, Gerard van *Courtenbach*, Paulus *Krickelman* en Reinardt *Krickelman*, als leenmannen in 't land en de heerlijkheid Born, verklaren *Jugfraw* Catharina van Bremdt, echtgenoot van *Daemen von Harve* genaamd *von Puffendorpe*, als bezitster en Peter van Wilre, als *mann* van Vincentius van Meurs van de tienden binnen het kerspel Sittard in de heerlijkheid Born, om groote schade voor te komen en met goedvinden van vrienden en magen, verkocht te hebben aan de eerwaarde heeren deken en kapittel onzer Lieve Vrouwekerk te Aken alzulke groote en kleine tienden, die jonkvrouw Catharina heeft en bezit in het kerspel Sittard en daaromtrent in de heerlijkheid en 't land van Born, zooals die haar *angestoruen*, *erfallen und erschienen ist ouermitts Toide* van haren broeder Hendrik van *Bremdt* en waarvan Peter van Wilre ten optichte van graaf Vincentius het manschap heeft namens Jonkvrouw Catharina, en die hij voor haar in leen heeft ontvangen. De verkoop is geschied voor eene som van 2350 *gude schwere oberlandische Reinsche gulden*, munt der keurvorsten van den Rijn, goed van gehalte en zwaar van gewicht, welke Catharina bekent te hebben ontvangen. Diensvolgens draagt Peter van Wilre zijn manschap met de rechten, die hij namens Catharina op gemelde tienden heeft, over in handen van den stadhouder Herman ten behoeve van jonkvrouw Catharina, welke daarop door dezen daarmede wordt beleend; vervolgens geeft Catharina die manschap in handen van Herman terug, ten bate van deken en kapittel te Aken, met alle rechten, die zij op de tienden heeft of verkrijgen

---

(1) Herman kocht in 1464 de heerlijkheid Stein van Johanna van Loon, echtgenoot van Jan graaf van Nassau-Saarbrücken, en overleed den 12 februari 1520. Zijn grafsteen ligt in de kerk te Stein.

zal, doende zij daarvan tevens afstand namens hare dochter Adelheid, kloosterjonkvrouw te *Borscheidt* en haren zoon Dries; eindelijk beleent Herman, namens Vincentius, graaf van Meurs, ten overstaan van genoemde leenmannen, deken en kapittel voorzegt en hunne nazaten met voormelde tienden en wel in den persoon van *Gerhardt van Grondfeldt*, zanger en kanunnik der Lieve Vrouwe kerk te Aken (1), van wien hij ten behoeve van Vincentius hulde en eed ontvangt. (2)

Afschrift op papier, geauthenticeerd door den notaris W. Kirbrich.
In loket 13 N° 2.

N° 113.

1468 Juni 23. — Gegeuen int iar uns heren Dusent vyerhondert Acht Indesestich In profesto beati Johannis Baptiste.

Voor schepenen van Sittard verklaart *Heyne Douffen* schuldig te zijn aan het gasthuis van Sittard een erfpacht van vier vat rogge, tot zekerheid waarvan hij tot onderpand stelt een morgen land in de Baandert gelegen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gebroken.
In doos B N° 66.

N° 114.

1469 Januari 26. — Gegeuen int iaer ons heren Dusent vyerhondert noegenindesestich op Donrestaich post Sebastiano.

Voor schepenen van Sittard verklaart *Janne Hontswort* aan *Peter van Wilrade* schuldig te zijn een erfpacht van

---

(1) Men lezo over Gerard van Gronsfeld C. QUIX, *Schloss und ehemalige Herrschaft Rimburg* bl. 77, en onze aantekeningen in de *Publ. etc. du Limb.* XIV bl. 394.

(2) Wij hebben dit stuk uitgegeven in de *Publ. etc. du Limb.* XIV bl. 421. Betrekkelijk de tienden van Sittard zie men onze verhandeling daarover t. a. p. bl. 391 e. v.

drie vat rogge en tot zekerheid der richtige levering daarvan te veronderpanden zijn huis, tuin en grond te Leienbroek gelegen.

Origineel op perkament—Zegel verloren.

In doos B N° 67.

N° 115.

1471 Februari 2. — Gegeuen ja den jair onss heren dussent vierhondert jnd Eyn jad sieffentich des tweden dachz jnder Spurkiellen.

Burgemeester, schepenen, gezworen raad en burgerij van Sittard bekennen aan de huisarmen der stad schuldig te zijn een erfpacht van een mud tarwe, herkomstig van *Oelten Hartmans*, welke rente zij zich verplichten te leveren telken jare, veertien dagen na *Annunciatio* in de vasten, om op O. L. Vrouwavond gebakken te worden, waarvan het brood des anderen daags aan de huisarmen moet uitgedeeld worden, ten einde deze bidden voor de zielen van Otto en zijne vrienden. De stad zal dien erfpacht kunnen aflossen met honderd Rijnsche gulden en twintig slechte stuiver.

Origineel op perkament.—Groot zegel der stad gaaf.

In doos B N° 68.

N° 116.

1471 Februari 15. — Gegheuen Int Jair onss heren Duysent vierhondert ind Eynentzieuentzich des DonreDaighs nae sente Valentyns Daich des heilighen marteleers.

Voor schepenen van Sittard bekent Johan Lenssen van Broeksittard, poorter te Sittard, aan Dries Bruggen, poorter aldaar, schuldig te zijn eene erfrente van zes malder rogge, *guetz paichtskorns maiten ind paicht der stat van Sittart*, vervallende jaarlijks op Sint-Andries. Tot zekerheid daarvan stelt hij tot onderpand anderhalf bunder boomgaard achter

Broeksittard langs het Broek, naast de eigendommen van Arnt Wynrochs en Vaess Lenssen, Johan's broeder gelegen; zeven sillen land tusschen het kerkhof te Broeksittard en genoemden Arnold Wynrochs, benevens een huis met tuin te Sittard op dene peerdemaert, naast Pauwels Krekelmans en Peter Otten.

Origineel op perkament.—Schepenzegel vrij gaaf.

Op den rug van het stuk leest men *ex legato Andreae Bruggen.* (1)

In doos B N° 69.

N° 117.

1471 Mei 6. — In aula abatili anno a natiuitate Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo prima Indictione quarta die vero lune sexta mensis maij.

Door den notaris Arnold Sweelden *de Sancto Trudone* wordt het volgende geconstateerd :

Bij pauselijke breve op den 4 Maart 1468, gericht aan Rutger Bloemendal, abt der abdij van Sint-Jakob te Luik werd de inlijving bevolen van de pastorij (*vicaria perpetua*) te Sittart bij het kapittel aldaar, volgens de voorschriften van het kerkelijk recht.

De leden van het kapittel hadden zich namelijk met dat doel tot paus Paulus II gewend, voorgevende, dat er tusschen hen en den *vicarius perpetuus* geschil en ergernis (*discensiones et scandala*) waren ontstaan, betrekkelijk het genot van de inkomsten der pastorij en het recht van collatie der kerkelijke beneficiën. Dit geschil zou door de inlijving der pastorij bij het kapittel geslecht kunnen worden. — De opbrengst der pastorij beliep nagenoeg vier mark fijn zilver. — De paus willigt dit verzoek in en bepaalt, dat na den dood van Johannes Cleijnen, den tegenwoordigen vicaris, de deken en het kapittel den *vicarius perpetuus* zullen aanstellen en af-

---

(1) Deze rente is aan de armen gelegateerd. Zie N° 133 hierna.

zetten *ad notum capituli*, zonder dat zij echter bevoegd zijn de goederen der pastorij te vervreemden.

Naar aanleiding van den hem bij bedoelde breve verstrekten last, houdt de abt van Sint-Jacob eene informatie *de commodo* en *incommodo* en roept de ontevredenen op naar Maastricht. Dáár verschijnt voor hem de pastoor Johannes Cleijnen, die verklaart, dat hij zich niet wil verzetten tegen de apostolische breve, maar daarin zooveel van hem afhangt zal berusten en ze opvolgen, behoudens echter, dat door de inlijving en vereeniging voor hem niets worde geprejudicieerd.

Diensvolgens bepaalt Rutger van Bloemendal, als pauselijke commissaris, dat hij de *vicaria perpetua* van Sittard inlijft bij het kapittel aldaar onder de volgende bepalingen. Deken en kapittel zullen den pastoor aanstellen en naar welgevallen afzetten. Deze zal zich moeten vergenoegen met eene *congrua portio*, bestaande in 150 griffoenen, elke griffoen gerekend tegen 5 mark, behalve de inkomsten aan de pastorij speciaal vermaakt. Hij blijft in het bezit van het pastoreele huis met diens lusten én lasten. De evengemelde som van 150 griffoenen zal betaald worden uit de pastoreele brooden (1), de offers der kerk, de rechten van doopen, trouwen, begraven en der zesweken diensten, uit de biechtenpenningen en andere inkomsten.

Minuut op perkament.—Zegel in inkt van den notaris Sweelden te St.-Truiden.

Op den rug is onder dagteekening van 7 Januari 1524 door den notaris Dionisius de Campo eene akte gesteld, opgemaakt in tegenwoordigheid van Johannes Nuth, Hubert Trepels en Herman Tesschenmaker, geestelijken in het bisdom Luik en van Lambert Petri, kanunnik te Maeseyck, houdende dat de deken Gijsbert de Beer, na het overlijden van Johannes Cleijnen, den laatsten *vicarius perpetuus*, de pastorij in naam van deken en kapittel heeft in bezit genomen.

In doos B N° 71.

---

(1) Men zie over deze brooden: JOS. HABETS, *Geschiedenis van het bisdom Roermond*, I bl. 227 en 304. In 1619 werd te Sittard nog eene belas-

N° 118.

1471 Juli 9. — Gegeuen int jair uns heren Dusent vierhundert eyndtseuentich dess Dynsdachs na unss lieuen vrouwen Dach visitatio.

Voor schepenen van Sittard verklaart hun medeschepen *Gelis Pyll* aan *Trinken*, dochter van Jan Specket, te verschulden eene erfrente van een malder rogge, waarvoor hij tot onderpand stelt een half bunder akkerland achter *boischerlynde* naast den schepenen *Dirk Beer*, waaraan de rentehefster, bij niet levering op den behoorlijken tijd, de handen kan slaan. Deze verpanding heeft plaats, behoudens de rechten van den leerheer.

Origineel op perkament.—Zegel gebroken.

In doos B N° 70.

N° 119.

1472 Mei 6. — Op den sesden dach van Meye Int Jaer ons Heren dusent vierhonderd twee en seuentich.

Anthonis Meijs, tolpachter in Brabant, schrijft de tolgaarders, behoorende tot de tolkamer van *Louuen*, die buiten de stad de tollens bedienen aan, om, daar de inwoners van Sittard hunne tolvrijheid in 't land van Brabant voldoende hebben bewezen, deze ongehinderd en zonder tolgeld van hen te heffen te laten gaan en komen, zoodra zij ofwel het bewijs geleverd, ofwel den eed gedaan hebben, dat zij van Sittard herkomstig zijn, en de goederen, die zij vrij willen invoeren hun toebehooren. (1)

Afschrift op papier.

In omslag C N° 5.

---

ting in geld over de parochianen omgeslagen, ter vervanging van deze kerkbroden. In het archief is voorhanden een register van 8 November 1619, houdende aantekeningen der ontvangsten van *Burgerschaft und Kirchbroden*.

(1) Verg. N°s 11, 88, 89 en 93 hiervoor.

N° 120.

1472 Juli 10. — Gegeuen Indem jaer onss heren dussent vierhondert twe
indsieuentich teendach indem heumont.

Voor schepenen van Sittard bekent Tylman Ettelen, schul-
dig te zijn aan het binnen Sittard gelegen gasthuis, eene
erfrente van drie vat rogge en vijf *merck*, waarvoor hij tot
onderpand gesteld heeft een morgen land, gelegen in de
Baenelt en een *hoefken* op den *Baenelsweg*.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.
In doos B N° 72.

N° 121.

1472 December 28. — Gegeuen int Jair onss heren dusent veirhondert
tweindtseuentich op alerkeynder Dach.

Schepenen van Sittard verklaren, dat Pauwels Crekelman,
gastmeister, ten hunnen overstaan, aan Heynen Tselis van Op-
hoven in erfpacht gegeven heeft eene sil akkerland, gelegen
achter *Somershage op den ecker wege*, voor drie vat rogge
's jaars *guetz pachts korns*; blijvende dat land tot zekerheid
der richtige levering van den erfpacht verbonden.

Origineel op perkament.—Schepenzegel vrij gaaf.
In doos B N° 73.

N° 122.

1477 Juni 16. — Geschie Ind joer unss heren dusent vierhondert seuen-
indsieuentich op mondach post viti.

Voor Aert van Tudder, schepen der stad Sittard, Dries
van *Hyllensberg*, Tilman Ettelen, Joepken Dries, Tysken
Deckens, *als lycops ind dengh luyde*, is tusschen Pauwels
Berben ter eenre, en Trynen Joesten, huisvrouw van Joost
van Weert ter ander zijde, eene overeenkomst getroffen,
waarbij is bepaald 1° dat Trijn *hoer leff dach lanck*, en

niet langer, zal kunnen wonen in het op de oude markt gelegen huisje, 2° dat Pauwels aan Trijn nog op den koop prijs van dat huisje schuldig blijft zeventien gulden en een oort, de gulden aan twintig stuiver gerekend, welke som Trijn gegeven heeft voor de helft aan het gasthuis en voor de wederhelft aan de huisarmen van Sittard, 3° dat Pauwels na Trijnes dood in plaats der betaling van evenbedoelde som aan het gasthuis en de armen eenen erfpacht zal leveren van drie vat rogge, afkoopbaar met zeventien gulden en een oort.

Origineel op papier.

In omslag C N° 4.

N° 123.

1479 Februari 2. — Inden Jair onss hrn dusent vierhont negen indtseuentich dess tweden dages in februaryo.

Johannes van Vynkenroid, Henrick Nouden, Seuerinus Stoxkens, Johan Thys, Peter van der Heyden, Sill Reynkens en Jan van Loeken, schepenen *in der tyt tot Ouerweert*, getuigen, dat Johan Hoeler is een wettige *aell* broeder van Joost Hoeler te Sittard overleden, en dat hij als eenige erfgenaam alleen gerechtigd is tot de nalatenschap van Joost Hoeler; voorts verklaren zij, dat *Kathreijen*, huisvrouw van genoemden Joost Hoeler, een broeder had genaamd *Dirck Opgheembeek* en eene zuster geheeten *Hille Opgheembeek*, welke hebben nagelaten te weten, Dirck drie en Hille twee kinderen, die gezamenlijk tot de nalatenschap van Catharina zijn gerechtigd, en *Jacoppen Opgheembeek* een hunner medeerfgenamen machtigen, om de tot die successie behorende goederen te deelen of te verkoopen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel van Weert gebroken. Het verbeeldt een kasteel met drie gedekte torens, in den voorgevel prijkende met eene Gothische nis, waarin de drie horens der heeren van Horn. Van het omschrift is niets leesbaar dan ...BIN.....OU.....

In doos B N° 74.

N° 124.

1480 Januari 16. — Gegeuen int Jaer ons heren Dusent vier hondert ind Tachtentich op sinte Anthonius aeuent Des heiligen Abts.

Burgemeester, schepenen, raad, gemeene burgers en ingezetene poorters der stad Sittard verklaren, dat zij, *omgemeynen orber ind profyts wille* der stad, aan Hendrik Krenen van Echt, in der tijd pastoor te Loen, in het land van Gulik gelegen, verkocht hebben eene jaarlijksche rente van twaalf goede bescheiden Overlandsche Rijnsche keurvorstelijke gulden, welke zij zich verbinden telken jare aan den renteheffer op Sint-Antoniusavond te Roermond, *in onser lieuer vrouwen monster op onser lieuer vrouwen altaer* te betalen. Wanneer die rente onverhoopt op den vervalldag niet mocht betaald worden zullen de schuldeischer, zijne erfgenamen of rechtverkrijgenden bevoegd zijn den burgemeester, 'tzij bij monde, 'tzij bij brief door een bode dagelijks te laten aanmanen, zolang hun dit goeddunkt en de betaling niet gevolgd is, en *in hoen selfs* huis of waar zij verkiezen ten koste der stad te verteeren, of om godswil te geven twee *alde groet tornadoes skonyncks moenten*, zonder daaromtrent eenige rekening te doen; daarenboven kunnen zij alle goederen en lieden van Sittard bij wanbetaling laten *richten ind peynden*, onverschillig waar zij zich mochten bevinden. De rente zal ten allen tijde afgelost kunnen worden met tweehonderd gulden *ind mit den tsyns*, en een gulden voor kosten van den brief.

Ten slotte wordt bepaald, *dat oft saick weer, dat dese brieff nat wurde off gater kreghe off dat siegel breke off mit eynigerleye ongevall gecancelliert wurde*, de schuldbrief evenzeer zijne kracht zal blijven behouden.

Origineel op perkament.—Groot zegel der stad in stukken.

In doos B N° 75, en gelijktijdig afschrift in schepenregister A bl, 28 N° 57.

N° 125.

1480 September 18. — Datum Inden Jar unss heren Dusent vyrhondert Inde Tachtentich Op Mondagh na Synt lam-brechtz Daghe Des heiligen mertelers.

Clais van Zyss, stadhouder in het land van Millen voor den hertog van Gulik en Berg, graaf te Ravensberg, heer te Heinsberg en te Millen, en Dirk *Heyenhoue*, stadhouder insgelijks in het land van Millen voor den graaf van Nassau, heer te Breda en te Millen, (1) verklaren dat voor hen en

---

(1) Het gemeenschappelijk bezit van het land van Millen door den hertog van Gulik-Berg en den graaf van Nassau vindt in het volgende opheldering.

Millen, Gangelt en Vucht (Waldfeucht), vormende het zoogenaamde land van Millen, waren een leen van het hertogdom Brabant. Den 26 Maart 1378 werden zij door Frederik van Meurs aan Wenceslaus en Johanna van Brabant verkocht, en den 13 November 1420 door hertog Jan IV van Brabant in leen gegeven aan Johan II van Loon, Heinsberg en Leeuwenberg. Deze was tweemaal gehuwd en wel, eerst met Margaretha van Gennep en later met Anna van Solms. Uit het eerste huwelijk had hij vier kinderen, namelijk *a.* Johan III van Loon, heer van Heinsberg en Leeuwenberg, *b.* Filippa, gehuwd met Willem van Wied, heer te Isenburg, *c.* Willem I van Loon, heer van Gulik en graaf van Blankenheim, en *d.* Johannes, proost te Aken en te Maastricht, later (1419—1455) bisschop van Luik. Uit het tweede huwelijk, dat in 1423 werd voltrokken, sproten twee dochters, namelijk Maria van Loon, die trouwde met Johan van Nassau, Dietz en Vianden, heer te Breda, en Jakoba van Loon, kloosterzuster te Mechelen, later abdis te Thorn.

Wij zullen voorbijgaan eene eerste deeling, die van de Heinsbergsche landen in 1411 gemaakt werd door Johan II (dus vóór zijn tweede huwelijk) tuschen zijne drie zonen Johan, Willem en Johannes, bij gelegenheid van het huwelijk van zijn zoon Willem met Elisabeth van Blankenheim. Daarbij kwam wel de oudste zoon Johan III met het land van Heinsberg ook Millen, Gangelt en Vucht, doch die deeling werd gewijzigd door eene tweede van 18 Februari 1424, gemaakt door Johan II tuschen zijne zoons Johan III en Willem, waarbij bedongen werd, dat zijn derde zoon Johannes, bisschop van Luik, zou hebben en houden het hem reeds in 1423 *verbriefde* vruchtgebruik van Millen, Gangelt en Vucht, *mit onderscheid dat he diese slosse gebruchen sall also lange als he bisschoff zu Luytgen is in der maissen as ime dat verbrieft is, und queme he an ein ander gestichte so sollen dieselue slosse an beyde unsse soene vurs.* (Johan III en Willem) *ind yre erven valten, ind sy soelen die sementlich besitzen.*

twee leenmannen dier heerlijkheid, met namen Daem Spey vanden Byessen en Daem Sweyrtshyd verschenen is Everart van Lieck die, met bewilliging van Mettel zijne huisvrouw, bepaalde, dat hun beider kinderen de door hem en zijne echtgenoot na te laten goederen zouden scheiden, zooals zusters en broeders zulks verplicht zijn te doen, met inachtneming, dat aan broeder Herman en zijne geestelijke zusters te

---

Johan II had echter aan zijne uit het tweede huwelijk gesproten dochters als kindsdeel toegelegd 12000 gulden aan Maria, en 10000 gulden aan Jakoba. Toen nu op den 18 October 1458 Johannes van Heinsberg, na den 22 November 1455 afstand gedaan te hebben van den bisschoppelijken stoel, stierf, waren even-gemelde sommén nog niet uitbetaald. Zoowel nameus hare zuster (voor de 10000 gulden) als in eigen naam, lieten Maria van Loon en haar echtgenoot Johan van Nassau, Diets van Vianden, met welken zij reeds in 1440 gehuwd was, zich den 24 October 1458 door het Brabantsch leenhof met Millen, Gangelt en Vucht beleenen, welke beleening het volgend jaar, den 12 Maart 1459, op Maria alleen en haren echtgenoot overging, ten gevolge van aankoop der rechten van hare zuster Jakoba. Daartegen echter verzetten zich 1° Gerard van Loon, graaf van Blankenheim, zoon van Willem, Maria's en Jakoba's halve broeder en, na Gerard's dood in 1460, diens zoon Willem II van Loon, heer te Gulik en graaf van Blankenheim, 2° Johan, graaf van Nassau-Saarbrucken, die in 1450 Johanna van Loon, eenige dochter van Johan III (ook Maria's en Jakoba's halven broeder) en van Johanna van Diest, en dus erfgename van Heinsberg en Leeuwenberg (vaderlijke landen) en van Diest en Sichem (moederlijke landen), gehuwd had.

Het geschil over Millen, Gangelt en Vucht werd aan de uitspraak van hertog Filip van Bourgondië als scheidsrechter onderworpen, die den 29 Mei 1462 besliste, dat Willem II van Gulik en Johan van Nassau-Saarbrucken die heerlijkheden zouden hebben, als rechtverkrijgenden der broeders van den bisschop (ingevolge de deeling van 1424), doch dat graaf Johan van Nassau, Dietz en Vianden het vruchtgebruik er van zou genieten, totdat de nog verschuldigde 10000 gulden betaald en andere voorwaarden vervuld zouden zijn. Hierin ligt derhalve de verklaring, waarom den 14 Februari 1462, (in het hiervoor medegedeelde charter N° 107) Stasse van Hegen, als stadhouder te Millen van Johan, graaf van Nassau, Dietz en Vianden, heer te Breda voorkomt, in hoedanigheid van member van zijnen zoon Engelbrecht van Nassau, die, als representant zijner moeder, de rechthebbende op Millen was.

De uitspraak van Filips van Bourgondië gaf echter aanleiding tot oneenigheden, doordien geen der partijen volkomen erin berustte, waarvan het ge-

Keulen alleen goederen in vruchtgebruik mogen toebedeeld worden, die na hun afsterven aan de wereldlijke broeders en zusters zullen terugvallen, waarvoor deze ten hunnen opzichte tot uitkeering eener som van veertig postulaats gulden of dertig boddregers voor elken gulden zullen gehouden zijn; welke som door hen uit hun kindsdeel moet betaald worden, binnen de vijf jaren na den dood van Everart en zijne vrouw, aan de kloosters, waarin de kinderen, welke den geestelijken staat aanvaard hebben, geprofest zullen zijn.

Origineel op perkament.—Zegels van Swertscheid en Heyenhoven vrij gaaf, de beide anderen in het schild gebroken.

In doos B N° 76.

---

volg was, dat in 1472 de heerlijkheden Millen, Gangelt en Vucht voor de eene helft in bezit werden genomen door Engelbrecht van Nassau en voor de wederhelft door Willem, hertog van Gulik en Berg, deze als mombere zijner vrouw Elisabeth van Nassau, dochter der bovengenoemde Johan graaf van Nassau-Saarbrücken en Johanna von Loon. De aanleiding van dat gemeenschappelijk bezit of de overeenkomst, waarop het steunde is ons echter niet bekend. Zijn de 10000 gulden, waarvan boven sprake, nooit uitbetaald en heeft daarom Engelbrecht zijn recht op Millen, Gangelt en Vucht behouden? Heeft het kinderloos overlijden van Willem II van Loon in 1468 invloed gehad op de verdeling tusschen Engelbrecht van Nassau-Dietz en Johan van Nassau-Saarbrücken, vader van de in 1472 met Willem, hertog van Gulik en Berg, gehuwde Elisabeth? Dit zijn punten, die ons voorhauds duister blijven.

In allen gevalle, Elisabeth van Nassau stierf den 9 Maart 1479 zonder kinderen; haar echtgenoot Willem van Gulik en Berg had dus niets meer te zeggen op de heerlijkheden, welke vervielen op Elisabeth's zuster Johanna van Nassau, gehuwd met Johan I, paltsgraaf te Limmern. Deze echter verkocht onmiddelijk de helft der heerlijkheden Millen, Gangelt en Vucht, alsmede de landen van Diest en Sichein aan hertog Willem, die dus in 1480 met Engelbrecht heer was van 't land van Millen. Daarvandaan dat wij in het boven medegedeelde stuk voor ieder dezer Heeren een stadhouder te Millen aantreffen.

Den 27 Augustus 1499 ruilde Engelbrecht zijn deel in de heerlijkheden Millen, Gangelt en Vucht tegen Diest, Sichein en Seclhem met hertog Willem, zoodat deze die landen geheel in zijn bezit kreeg en met Gulik vereenigde, waarvan zij tot aan den ondergang van dat rijk, op 't eind der vorige eeuw, een deel bleven uitmaken.

N° 126.

1480 September 30. — Gegeuen indem jaer onss heren Dusent vierhondert ind Tachtentich dess lesten Dachz In Septembrij.

Schepenen van Sittard attestereen, dat hun medeschepen *Heinrick Dries* verkocht heeft aan *Meet Beer* vierdehalf malder rogge, jaarlijkschen erfpacht, tot zekerheid waarvan hij verbonden heeft eene weide, gelegen in den *baenelt*, naast *Styn* in den *Herbrich* en *Gort Pater noster*. (1)

Origineel op perkament.—Schepenzegel gebroken.
In doos B N° 77.

N° 127.

1480 Desember 3. — Gegeuen indem Jaer onss heren dusent vierhondert Tachtentich op der gued helger *Jonffrauwe Sinte barben ouent*.

Voor schepenen van Sittard verklaart *Eueret van Lieck*, met toestemming zijner huisvrouw *Mettel*, dat hun beider kinderen, 't zij geestelijken 't zij wereldlijken, gelijk broeders en zusters van *recht geboert*, na hun beider dood scheiden en deelen zullen hunne onder de bank van Sittard gelegene erven op de volgende wijze. Daar *Eueret* en *Mettel* geestelijke kinderen hebben, te weten broeder *Herman van den preterorden* en zijne twee te *Keulen* wonende zusters, en ook indien er meer hunner kinderen den geestelijken staat mochten aannemen, zullen deze allen te zamen de voormelde goederen naar behooren met hunne wereldlijke zusters deelen, en daarvan hun leven lang, doch ook niet langer, het vruchtgebruik hebben. Na den dood der geestelijke kinderen zullen de goederen verkregen worden door de wereldlijke zusters of hare rechte erven. De voornoemde

---

(1) Deze erfpacht is aan de huisarmen geschonken. Zie N° 138 hierna.

geestelijke kinderen zullen die goederen niet mogen verpanden noch verkoopen; zij zullen van het eene kind op het andere versterven, tot op het laatste kind of diens rechte erven, 'tzij geestelijken 'tzij wereldlijken. Aangezien echter de voormelde geestelijke kinderen niet langer mogen erven dan hun leven lang, zullen de wereldlijke kinderen aan de kloosters, waarin de geestelijke kinderen hunne professie gedaan hebben, geven *vertich postulasts gulden of dertich boddregers fur eynen yder gulden*, binnen de vijf jaren na het overlijden van *Euert en Mettel* voornoemd, zullende die betaling ook moeten geschieden, wanneer broeder *Herman* of de andere geestelijke kinderen mochten overlijden. (1)

Origineel op perkament.—Zegel verloren.

In doos B N° 78.

N° 128.

1481 November 25. — Gegeuen Indem Jaer ons heren dussent vierhondert Eyn ind tachtentich up sinte Katherijnen oeuent der heilger Jonffer.

Voor schepenen van Sittard verklaart Jan Lenssen aan Andries Bruggen, schuldig te zijn een erfpacht van een malder rogge en een jaarijns van een bescheiden Rijschen gulden *vanderbester werde*; tot zekerheid waarvan hij veronderpandt zijn huis, schuur en plaats op den *Pertz Merckt*, naast Paul Crekelmans en Johan van Heyden gelegen, een half bunder weide, achter Broeksittard langs het Broek naast den schepen Arnt Wynrochs en Vaas Lenssen en zeven silen akkerland, tusschen het kerkhof en Arnt voornoemd gelegen. (2)

Origineel op perkament.—Schepenzegel aan den rand beschadigd.

Op den rug van het stuk leest men: *ex legato Andree Bruggen*.

In doos B N° 79.

---

(1) Verg. N° 125 hiervoor.

(2) Deze rente is later aan de huisarmen gekomen. (Zie N° 134 hierna.)

N° 129.

1482 April 22. — Gegeuen Indem Jaer onns heren dusent vierhondert twe Ind tachtentich twe ind twyntich Dach inden Apryll.

Voor schepenen van Sittard bekent *Trutten Plugers* van Born schuldig te zijn aan het gasthuis, gelegen binnen de stad Sittard, eene jaarlijksche op *Sint-Remeisdag* vervallende rente van eene *griype*, *paymentz der stat van Sittart*, en stelt tot onderpand haar huis, tuin en grond, zooals zulks gelegen is *Inder beghienen stroeten*, naast het huis van Schotbruck en dat van Johan Goessen, waaraan bij wanbetaling op den vervalldag alle verhaal kan genomen worden.

Originel op perkament.—Zegel verloren.

In doos B N° 80.

N° 130.

1482 September 11. — Anno LXXXIJ op gousdach nae onns vrouwen dach natiuitatis.

Overeenkomst tusschen schepenen van Sittard en Jakob van Buell houdende, dat de stad de hem verschulde som zal aflossen als volgt: vijf bescheiden gulden tusschen toekommenden Sint-Remeysdag en *Korsmissen* en vijf dito met Pinkster; in Maart daaropvolgende de helft van de som, die men Jakob alsdan nog schuldig blijft, terwijl de laatste termijn zal betaald worden met dat bedrag, hetwelk is *uytgelacht* tusschen Jakob en Heyn Dries.

Dit accoord is *geschiet ind gedenckt* met Jakob en zijne vrouw te Tricht door Henrich van Vyll, Arnt van Wilroede en Johan Speede, en in schrift gebracht door Gort Cluwen, Arnt van Wilroede en Dries Gelyns, des maandags vóór Sint-Lambertsdag.

Miuut in schepenregister A bl. 1 N°. 1.

N° 131.

1482 October 1. — Op Sint Remeis Dach Anno LXXXIJ^o.

Schepenen en gezworenen van Sittard maken verordeningen op de heffing der stedelijke accijnsen: van een voeder wijn zal men geven vijf bescheiden Rijnsche gulden; van een *dijck* bier, (eerst) twee bescheiden Rijnsche gulden, (later zeven grijpen) en van een *duijne* bier twee postulaats gulden, waarvan er drie, twee bescheiden Rijnsche gulden moeten doen.

Minuten in schepenregister A bl. 52 N°s 69, 70 en 71.

N° 132.

1482 November 14. — Anno LXXXIJ des XIIIJ^{ten} Dachz van novembry.

Bepalingen omtrent de wachten, die door de burgerij betrokken moeten worden. (1)

Minuut in schepenregister A bl. 1 N° 2.

N° 133.

1482 December 23. — Gegeuen Inden Jaer ons heren dusent vierhondert tweindtachtentich des acht ind twyntichten Dachz Jn Decembri.

Voor schepenen van Sittard bekend Wilken der Leuwe, zoon van Hendrik van Ophoven, schuldig te zijn aan Heyn Douven zeven vat rogge in erfpacht, jaarlijks op den dertigsten

---

(1) Nadat in het gevecht bij Wez, op den 30 Augustus 1482, de Luiksche bisschop Lodewijk van Bourbon het leven had gelaten, maakte zich Willem van der Marck d'Arenberg, bekend onder den naam van het Everzwijn der Ardennen, meester van Luik en zwaaide de oorlogstoorts over deze gewesten. Het is waarschijnlijk naar aanleiding daarvan, dat de Sittardsche magistraat buitengewone maatregelen ter bewaking van de stad verordende.

November te leveren op een door den schuldeischer binnen de stad Sittard aan te wijzen zolder. Tot zekerheid stelt hij zijn huis met tuin en aanhoorigheden te Ophoven gelegen.

Origineel op perkament.—Zegel der schepenbank gaaf.

In doos B N° 81.

N° 134.

1483 Mei 25. — Gegheuen in dem Joeren onss heer Du men schreyff Dusent vierhondert ind Dryindtachtentich op des heylgen Sinte Urbaens Dach in Den Moent Mey.

Burgemeester en gezworen schepenen der stad Sittard maken bekend, dat voor den rechter en hen verschenen is Andries Bruggen, hun medepoorter, die *puyrlic om die myn Gods ind in rechter ellossen* voor zijne ziel, die zijner ouders en weldoeners, verklaard heeft aan de huisarmen te Sittard *alle iaer eirfflick ewelick ind immermeer* te schenken eenen erfpacht van zeven malder rogge en eenen bescheiden Rijnschen gulden, aan hem, blijkens twee schepenbrieven, den eene *haldende zes malder rogge en den andere een malder rogge en een bescheiden Rijnschen gulden*, verschuld door Johan Lenssen, (1) zulks onder de volgende bepalingen: 1. De huisarmenmeesters zullen elk jaar voor de Zondagen in de vasten een en dertig witte mikken laten bakken, de vijftien van een vat tarwe, en op iederen mik drie *heerinck ind twe koels moerken off eynen schillinck, payementz der stat Sittart*; welke almoes elken Zondag in de vasten uitgedeeld moet worden in de kerk voor het Heilig Sacrament *als onse here Got gehaeuen is van der hoegemissen* of als die mis uit is, wanneer de vicaris of iemand, door hem daartoe gelast, zal komen met den wijwaterskwast en lezen over de aalmoczen een *miserere* met eenen *de profundis* en drie

---

(1) Zie N°s 116 en 128 hiervoor.

collecten; 2. De vicaris zal daarvoor een dier almoezen krijgen en de andere dertig zal men aan de meest behoeftigen binnen het kerspel Sittard geven. 3. Mocht de vicaris, of de priester die hem vervangt, de voormelde gebeden over de aalmoezen niet uitspreken, dan zullen de huisarmenmeesters de aalmoes, die de vicaris zou krijgen, geven aan een anderen armen mensch, totdat de vicaris ze zóó leest, als voorzgd is. Zoo er nog iets aan de rente na deze bedelingen mocht overschieten, dan zullen de huisarmenmeesters dit voor hun loon hebben.

Deze brief is in dubbel opgemaakt, waarvan de eene in de schepenkest wordt gelegd, ten behoeve der huisarmen, en de andere overgegeven wordt aan Andries Bruggen of zijne erven, opdat deze toezien, dat de bedeeeling overeenkomstig de gemaakte bepalingen plaats hebbe.

Origineel op perkament.—Groot zegel der stad vrij gaaf.
In doos B N° 82.

N° 135.

1483 Juni 17. — Gegeuen Inden Jaer ons heren dusent vier hondert dry jnd tachtentich des Seuenteenden Dach Indem mydzomer mont.

Schepenen van Sittard verklaren, dat, ten hunnen overstaan, Goedart Buyck bekend heeft aan het gasthuis van Sittard schuldig te zijn eene jaarlijksche erfrente van *noegen merckt, paymentz der stat van Sittart*, die hij zich verplicht te betalen op Sint-Jan-Baptistdag en waarvoor hij tot onderpand stelt een half huis gelegen in de *Beghinen stroeten* tusschen zijn eigendom en een huis van het gasthuis, alsmede een huis, *dat willich Johan Doen plach tu zu gehoeren*, in de Begijnenstraat gelegen, naast de eigendommen van het altaar van Sint-Maria Magdalena en goederen van het gasthuis.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.
In doos B N° 83.

N° 136.

1483 November 30. — Gegeuen In deme Jair ons heren dussent vierhondert dry Inde Tachtentich op dess gueden SintAndries Dach des Helgen Apostels.

Burgemeester, schepenen, gezworenen, burgers en inwoners van Sittard bekennen schuldig te zijn aan het gasthuis aldaar, eenen erfcijns van zes Rijnsche gulden en vijf stuiver en aan de huisarmen eene rente van drie Rijnsche gulden en vijftien stuiver, twintig slechte stuiver of zes en veertig *boddregers*, *payments* van Sittard.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.
In doos B N° 84.

N° 137.

1484 September 13. — Gegeuen Indem Jaer onns heren Dusat vierhondert vier Ind Tachtentich dess deerteendendach In Septembri.

Voor schepenen van Sittard belijdt Jannes van Heyden schuldig te zijn aan *Meet Beer* eenen erfpacht van vierdehalf malder rogge, waarvoor hij veronderpandt zijn huis en erf, gelegen op den *Peertzmerckt*, naast meester Henrickz en de gemeene straat, en eenen tuin op den Broeksittarderweg, naast Katryn van Heyden en Renier Crekelman den jonge. Bij gebreke van behoorlijke levering op Sint-Andriesdag zal de schuldeischeres hare handen aan het onderpand kunnen slaan en daarmede doen als met haar eigen goed *sonder ymans wedersaegen, beheltenisse den leenheer ind mallich syms gueden rechtz.*

Origineel op perkament.—Schepenzegel gaaf.

Op den rug staat aangeteekend, dat deze erfpacht en een ander van drie en een halven malder dienen, om op elken Vrijdag in de vasten aan de kuisarmen uit te deelen dertig tarwemikken en bij iedere mik twee *herinck*. (Zie N° 138 hierna.)

In doos B N° 85.

N° 138.

1485 Januari 25. — Gegeuen Int Jaere ons heren Dasent vierhondert vyff Indtachtentich op des guden Sinte Pauwels Daich conuersionis.

Burgemeester, schepenen en gezworenen van Sittard be-
tuigen, dat voor den rechter en voor hen verschenen is
Mechtild van der Heyden, huisvrouw van Dirk Beer, die,
met raad en toestemming harer drie meerderjarige zoons
Dirk, Godert en Gijsbert (1), voor het heil der zielen ha-
rer ouders en weldoeners, als vrijwillige gift geschonken
heeft aan de huisarmen van Sittard een jaarlijkschen erf-
pacht van zeven malder rogge, aan haar verschuld door den
schepen Heyn Dries en Johan van Heyden; met bepaling,
dat telken jare aan dertig personen eene uitdeeling zal plaats
hebben van een tarwemik, twee goede *Heringe* en een
schelling in geld. (2)

Origineel op perkament.—Schepenzegel gaaf.

In doos B N° 86.

N° 139.

1485 December 20. — Anno LXXXV op synt thomas oeuent apl.

Opgave der verteringen, ten laste der stad gedaan, bij
gelegenheid, dat hertog Maximilaan van Oostenrijk te Roer-
mond is afgehaald en naar Aken gebracht met twee wagens,
vier man en zes paarden. (3)

Nota in schepenregister A bl. 2 N° 5.

---

(1) Volgens de door KRITSRAEDT (*Chronic von Gangelt*) opgemaakte lijst
der dekens van het kapittel van Sittard werd Gijsbert Beer in 1507 als
zoodanig benoemd.

(2) Zie N°s 126 en 137.

(3) Verg. onze mededeling in *Publ. etc. du Limb.* XIII bl. 550.

N° 140.

1486 Juni 23. — Geschied in den Joer ons heren dusent vier hondert sees inttachtentich des drijintwyntichten dachs in Junio neemlich op synt Johans baptist oeuent.

Rechter, burgemeester, schepenen, gezworenen en verder de geheele *gemynde* der stad Sittard bekennen, ten bate der stad *ind om mee schaden so verhueden*, opgenomen te hebben van Johan Schonestayn, kapellaan der kerk van Heinsberg, een kapitaal van honderd Overlandsche Rijnsche gulden, en hem diensvolgens te verschulden eene jaarrente van vijf Overlandsche Rijnsche gulden, twintig stuiver of vier en twintig *mytpennynken*, betaalbaar te Heinsberg op Sint-Jan-Baptist *zo myd soemer* of binnen de naastvolgende veertien dagen.

Minuut in schepenregister A bl. 4 N° 14.

N° 141.

1486 September 29. — Op Synt Mychels Dach LXXXVI.

Voogd, schepenen en gezworenen stellen het bedrag vast van den accijns, op het brouwen van bier te heffen. (1)

Minuut in schepenregister A bl. 52 N° 72.

N° 142.

1486 September 30. — Geschied indem jaer XIIIJ^e ind LXXXVJ op sint Remeis oeuent.

Johan Kraen, Dirk Beer en Geret Schuttens als *vayt* en schepenen van Sittard verklaren, dat Dirk van Lieck de oude ten hunnen overstaan bekend heeft, dat hij ten behoefte van Dirk Pollart, *meijer ter tzyt to Thoeren*, voor eene zekere som gelds verpand heeft een schepenbrief, waarvan zijn

---

(1) Men brouwde in dien tijd, dik bier en dun bier. Het kwart dik bier kostte een halven stuiver en het dun bier een tiende *vlemsch*.

zwager Thijs van Eyll de houder is, en waarvoor Dirk van Lieck, Pollart schadeloos zal stellen. Van Lieck bekende voorts aan rente achterstallig te zijn vijftig Rijnsche gulden, elke van twintig stuiver, *Exer paymentz*, die hij in twee termijnen zal betalen namelijk de helft met Sint-Marten, de wederhelft met Sint-Jan-Baptistdag eerstkomende. Eindelijk heeft Dirk van Lieck nog verklaard en *ten Helgen behalden en gesworen*, dat hij met Allerheiligen-misse eerstkomende zijn hof te *Mussenbroek*, gelegen in het kerspel Heerlen, *in naten ind in drogen setten sall jn handen syns swegers* Thijs van Eyll, tot zekerheid van de bovenbedoelde schuld en de nakoming van de door Dirk van Lieck aan Pollart gedane belofte, alsmede voor alle schade en kosten, die geleden of gemaakt mochten worden. Zou het gebeuren, dat Dirk van Lieck zijne verplichtingen niet mocht naleven, dan zal hij, zooals hij bij de heiligen heeft gezworen, zich te Sittard *inhalden*, en zich van dáár niet verwijderen, dan met be-willing van Pollart of zijne erven.

Minuut in schepenregister A bl. 116 N° 123.

N° 143.

1487 Mei 3. — In den Jaren onss Heren Dusent veyrhondert LXXXVIJ op dess Heylghen Cruyss Dagh.

Ten overstaan van burgemeester, schepenen en raad van Sittard wordt door de jonggezellen-schutters gehoorzaamheid beloofd aan Heer en stad en vastgesteld, dat een ieder, die tot de schutterij der jonggezellen behoort, moet voorzien zijn van een boog, een halven *krefft*, een kraag en een hoed. Wanneer zij gehoorzaamheid mogten weigeren, zullen de Heer en de stad hen kunnen *ontsetten to honen wyllen*. Zij zullen jaarlijks van de stad, *as men van als gewonych is*, hebben zes kwart wijn.

Minuut in schepenregister A bl. 5 N° 15.

N° 144.

1487 Juni 29. — Anno XIV° LXXXVII Die Petri et Pauli apostolorum.

Tijdens Johan Spele de betrekking van burgemeester bekleedde en *die heufftfait hadde* met en tusschen *Diederycxgen* des Papen en zijn gezelschap, werd voor de twee *heufftfaitden* gegeven aan den drost twee *vierdel* wijn, aan den voogd twee *vierdel*, aan elken schepen een *kwart*, en aan den schrijver en de twee boden te zamen een *kwart* wijn.

In schepenregister A bl. 5 N° 16.

N° 145.

1487 Juli 2. — Anno Dni XIV° LXXXVIJ Die Visitationis marie Virginis.

Heufftvait tusschen den burgemeester van Sittard Johan Spele, en *Diederixgyn* des Papen van *Sustersele* en Henne Leenkens, waarbij door het hoofdgerecht, betrekkelijk het heffen van accijnsen te *Susterseel*, nadat zulks door den jonkheer (Vincentius van Meurs) was toegestaan (1), is beslist, dat de stad Sittard het recht heeft de accijnsen aldaar te innen, wijl de jonkheer voornoemd *gebot end verbot* te *Susterseel* heeft, zoodat de ingezetenen van *Susterseel* gehouden zijn tot betaling der accijnsen aan Sittard, op den tijd, dat zulks evenals in de stad door den bode wordt aangekondigd.

Bij die gelegenheid eischte de voogd, dat de schepenen van *Susterseel* in boeten zouden veroordeeld worden, omdat zij geen gevolg hadden gegeven aan het *berouff*, hun door *yer houfft* (de schepenbank van Sittard) gedaan, waarop zij zich verdedigden met het beweren, dat zij vonnis in voormeld geschil hadden geveld, waaraan zij bleven vasthouden, weshalve zij van oordeel waren, niet gehouden te zijn de

---

(1) Verg. N° 146 hierna.

vordering van de Sittardsche schepenen op te volgen. Er werd verstaan, dat, aangezien zij volgens *schriften* hadden gehandeld, hun door hun *ouerhauft*, de schepenbank van Aken, verstrekt, zij niet boetschuldigd waren. (1)

In schepenregister A bl. 5 N° 17.

N° 146.

1488 Juni 29. — Gegeuen in den Jaire uns Heren Dusent vierhondert acht ind aichtzich uff Sondag na Sant Johans dag Baptiste.

Vincentius, graaf te Meurs en te Sarwerden, bekent, toegelaten te hebben en toe te laten, gelijk zijne voorvaderen, de heeren van Born en Sittard, dat burgemeester, schepenen, raad en burgers van Sittard gebruiken en genieten de *gemeynten* der stad, genaamd het Broek, gelegen tusschen Sittard en Weer, nog een broek geheeten *Ouerbroek*, gelegen tusschen Sittard en *Monsterglen*, den *Tomel* en eenen weg, genaamd *Breyerhaige*, alsmede de Overhovenerheide, gelegen tusschen Sittard en de *Nuwenstat*, voorts dat zij tot dertig bunders van voormelde broeken en *gemeynten* in erfpacht zullen mogen verkoopen. Hij vergunt verder aan genoemden burgemeester, voortaan accijnsen te heffen en te beuren van de dorpingen tot Sittard behorende, zoo en op den voet als deze van de Sittardenaars zelve geheven worden, namelijk van *Tuddern*, *Susterseel*, *Wehr*, *Brucksittart*, *Hillensberg*, *Munstergeleen* en andere plaatsen, onder de dingbank van Sittard gelegen.

Origineel op perkament.—Zegel van Vincentius, in groen was beschadigd, bestaande in een gevierendeeld schild, 1 en 4 een dwarsbalk, 2 en 3 een dubbelen adelaar. Van het omschrift onderscheidt men nog VINCENTIUS GR.....

In doos B N° 87.

---

(1) De schepenbank van Susterseel behoorde tot den *gerechtsdwang* van Sittard en ressorteerde onder het hoofdgericht aldaar. Susterseel appelleerde op de schepenbank te Aken. (Men zie daarover onze verhandeling „*Het tegenwoordig kanton Sittard, in zijne ontwikkeling geschet*“ bl. 6.)

N° 147.

1488 September 29. — Gemaeckt ind geordinyert op synt michels Dach des Heyligen engell anno XIV° LXXXVIIIJ.

Voogd, schepenen en gezworenen van Sittard stellen eene verordening vast op het heffen van den accijns op het bier.

Minuut in schepeuregister A bl. 53 N° 73.

N° 148.

1489 Maart 20. — Gegeuen indem Jair unss Heren duysent vierhondert noegen ind tachtentijgh des twintijghsten daighs in dem Mart.

Burgemeester, schepenen en gezworen raad van Sittard bekennen verkocht, en erfelijk ten eeuwigen dage uitgegeuen te hebben aan *Wynroch von Wyroed* een bunder weide, gelegen op het gemeene broek *buyten Lewenborgher portten*, grenzende met eene zijde langs de beek aan Arnt van Wylroed, vader van genoemden Wynroch, en met de andere zijde tegen de landwering aan Jencke Doyen. Den koopprijs (niet genoemd) verklaren zij ten behoeue der stad te hebben aangewend.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.

In doos B N° 88.

N° 149.

1489 Maart 20. — Gegeuen indem jairen unss heeren Dusent vijf hundert noegenindetachtentich deess twijntichsten Daichz in Dem meert.

Burgemeester, schepenen en gezworen raad van Sittard verklaren verkocht, en erfelijk uitgegeuen te hebben aan Arnt van *Wyldroe* en zijne huisvrouw Trude Bottelens zevendehalf *zijll* en twee en dertig roeden weiland, gelegen op het gemeene broek

aan de eene zijde naast den *graijff* van Reijner Tollener en met een hoofd uitschietende op het broek tegen de beek, aan de andere zijde naast Wynroch van Wyldroe, zoon van Arnt voorzegl, en met het ander hoofd uitschietende op de landwering. De verkoop is geschied voor eene niet genoemde som gelds, die de verkoopers *gekeert inde gelacht hebben in orber inde profijt der stat.*

Minuut in schepenregister A bl. 24 N° 51.

N° 150.

Omstreeks 1490.

Johannes van Eijnichusen verklaart, dat Arnt Dobelsteyn van *Doinrade*, ambtman te Born, het geschil heeft beslecht, dat hij met het gerecht van Sittard gehad heeft betrekkelijk het schepenambt aldaar, zoodat hij nu, noch in de toekomst een bediende of schrijver van de schepenbank zal aanstellen, dan met bewilliging van den landsheer, graaf van Meurs, en het gerecht van Sittard.

Afschrift in schepenregister A bl. 3 N° 8.

N° 151.

1490 Maart 25. — Gegeuen in den iahr ons Herrn Dusent vierhondert ind noegententich op onser lieuen Vrowen daich conceptio.

579
A
Voor schepenen van Sittard verklaart de *poirt* Peter *Schijnuedt* schuldig te zijn aan den schepen Gys *Leeuen* eenen op Sint-Andriesdag vervallenden jaarlijkschen cijns van anderhalven Rijuschen gulden, goed van goud, *montze der Kuerfursten by ryns*, tot zekerheid waarvan hij verbonden heeft zijn huis met onderhoorigheden, gelegen aan de markt tuschen Johan Gielen, den schepen Voss en Hendrick Smijet.

Afschrift op papier, gecollationeerd met het oorspronkelijke door Hear. Körvers, secretaris van het kapittel.

In omslag 1 N° 2.

N° 152.

1490 Mei 12. — Gegeven im Jair onss herrn Duysent vyerhondert noegentych des twelften Dachs inden Meije.

Burgemeester, schepenen, gemeene burgers en ingezetene poorters der stad Sittard verklaren, schuldig te zijn aan Hendrick Suydewint en zijne echtgenoot, wonende te Roermond, eene lijfrente, gevestigd op het lijf van den langstlevende, van vijftien Rijsche gulden, betaalbaar telken jare op den elfden Mei, al zou ook eenig ongeluk aan de stad overkomen, hetzij miswas, krijg, hagelslag of wat dan ook.

Afschrift in schepenregister A bl. 6 N° 18.

N° 153.

1490 Mei 12.

Heyn van Eick en Jan Hencken zijn zoon, geboren uit zijn huwelijk met *Kathrina* Koninx, koopen, ten laste der stad Sittard, eene rente van tien Rijsche gulden, Akener koers, vervallende jaarlijks den zesden Mei.

In schepenregister A bl. 7 N° 19.

N° 154.

1490 Mei 12.

Rolant van *Hogkyrcken* en zijn zoon Willem koopen van de stad eene op Sint-Servaasdag vervallende rente van twintig gulden.

In schepenregister A bl. 7 N° 20.

N° 155.

1490 Mei 12.

Haess van Wylre en Gertruydt, dochter van Haess van Mandervelt, koopen van de stad eene jaarrente van vijftien goudgulden, Akener koers, vervallende op Sint-Vyts dag.

In schepenregister A bl. 7 N° 21.

N° 156.

1490 Mei 23. — Gescheyt Anno Duysent veyrhondert und negentych
Des anderen Dach op na sinte Urbanus Dach.

Burgemeester, schepenen en gezworenen verordenen de
oprichting van eene *waegh* te Sittard, met het daarbij be-
hoorende gewicht.

In schepenregister A bl. 113 N° 113.

N° 157.

1493 Januari 16. — Up Gudestag Sent Antonys Auent des hilligen Abtz
ind confessors anno Domini — in deme mynsten
getzale dry und nuntzieh.

Vincentius, graaf te Meurs en Sarwerden, oud geworden
zijnde en willende, dat zijne landen *in gut regiment gestalt ind
vurbas gehalten* worden, maakt aan zijn amtman te Born,
Drees van Belle, aan voogd, scholtis, rentmeester, tollenaars,
burgemeester, schepenen, raad, gemeene burgers en ingezete-
nen der sloten, steden en landen van Born, Sittard en Sus-
teren bekend, dat hij zijne sloten, landen en onderzaten
afgestaan heeft (1) aan Willem, graaf te Wied, heer van
Isenberg, die gehuwd is met de dochter (2) van zijnen oudsten
zoon Frederik, jonggraaf van Meurs en Sarwerden, onder
voorwaarde echter, dat hij de privilegiën en vrijheden zijner
erflanden zal bekrachtigen, hetgeen graaf Willem beloofd en
mit synen upgerichten vingeren voor God en de Heiligen
bezworen heeft. Diensvolgens beveelt hij zijne genoemde on-
derdanen dezen als hunnen heer te erkennen en hem ge-
trouw te zijn.

Origineel op papier, eig nhandig g'teckend.—Opgeplakt zegel verlor.n.
In omslag A N° 3.

---

(1) Men zie omtrent dezen af-tand LACOMBLET IV N° 458.

(2) Margaretha.

N° 158.

1493 Januari 29. — Gegeuen jnden jaren vns horen dusent veirhondert jnd drij jnd neghentich des neghenjndtwintichsten dachs in Januario.

Wylhem, graaf van Weyde, heer te Yssenbergh, verklaart, dat zijn vader en zwager Vincentius, graaf van Meurs en Sarwerden, hem het slot en het land van Born en de steden Sittard en Susteren heeft afgestaan, en hij alle rechten, vrijheden en privilegiën erkent en bevestigt door de eerbare burgemeester, schepenen, raad en burgers van Sittard van hunne voormalige heeren verkregen, en die hij belooft vaste, stede ind unverbrughlich zo halden.

Origineel op perkament.—Zegel, in groen was, in het schild geheel gebroken. Van het randschrift is nog leesbaar ...M WILEM..... WEYDE EN.....
In doos B N° 89.

N° 159.

1493 Februari 16. — Gegeuen Int Jaire unss lieuen Heren Duysent veyrhondert Dryindnegentich Des seesteenden Dachs In februario.

Voor schepenen van Sittard bekent This Visscher aan Rut Reyspennich schuldig te zijn een erfpacht van een malder rogge, tot zekerheid waarvan hij veronderpandt een half bunder land op den Bornerweg gelegen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel versleten.
In doos B N° 90.

N° 160.

1494 April 19. — ... Dusent veyerhondert veyriadnegentich des negenteenden Dachs Aprijlis.

Voor schepenen van Sittard bekent Joick Beelen aan Meester Gerard van Wegberck, kanunnik te Sittard, schuldig te zijn een jaarlijkschen erfpacht van acht vat rogge, telken jare leverbaar op Sint-Andries. Tot onderpand stelt hij een tuin,

groot een morgen te Ophoven gelegen, en anderhalf sil akkerland aldaar.

Origineel op perkament, zwaar leschadigd. — Schepenzegel vrij gaaf.
In doos B N° 91.

N° 161.

1495 Februari 12. — Gegeuen zu Syttart juden jairen es men schreyff na der gebuert vns heren Duysent vierhondert jnd vnuiff jnd Nuyntzich uff Doneresdach sent Senerins Auent des hilligen Bischoffs.

Wilhem, hertog van Gulik en Berg, graaf van Ravensberg, heer te Heinsberg en te Leeuwenberg, verklaart, dat nadat hij van zijn neef Willem, graaf te Wied en te *Moersse*, heer te Isenberg, het slot, de steden en het land van Born, Sittard en Susteren verkregen heeft, (1) hem binnen Sittard de ambtslieden en *beudler*, alsmede burgemeester, schepenen, raad, burgers, ingezetenen en onderdanen van Born, Sittard en Susteren houw en trouw gezworen hebben, en hij diensvolgens belooft hun goede, getrouwe heer te zijn en hen bij hunne *lantrechten*, *scheffenvrdel*, *guden alden gewoenheden* jnd *herkommen*, *ouch by ihren gebuerligen vygheden*, *privilegien* jnd *verschreiuongen* te laten en *vaste*, *unverbrochen*, *furstlich* ind *ufrichtlich* te houden, en hen te beschermen, gelijk de onderdanen zijner andere landen.

Origineel op perkament.—Zegel des hertogen, in geel was, vrij gaaf, zijnde een gekwarteleerd, aan weerszijden door een klimmenden eenstaartigen leeuw gehouden, schild, beladen 1 en 4 met een eenstaartigen en 2 en 3 met een tweestaartigen klimmenden leeuw, in 't midden een hartschildje, met drie boven elkander staande kepers. Elk der twee hoeken van het schild gedekt door een helm, waarop rechts tusschen eene vlucht een uitkomende hond, links eene kroon waarop een vederbosch. Randschrift in eene guirlande zeer onduidelijk.

In doos B N° 92.

---

(1) Bij akte van 21 Juni 1494 (staatsarchief te Dusseldorf) gaf Willem van Wied, Born, Sittard en Susteren aan hertog Willem in paud'een voor 24,000 gulden. (Verg. LACOMBLET IV bl. 573.)

N° 162.

1496 Januari 25. — Gegeuen Inden Jaer unss lieuen heren Dumen sereiff Dusentvierhondert seesindnegentich opten vyffindtwyntichsten dach Inden loemaent.

Ten overstaan van rechter en schepenen van Sittard, verklaart Johan Noillman van den burgemeester aldaar aangenomen te hebben, den steenweg door de stad te maken, van het eene *vuirken* (1) tot het andere, namelijk *vandan doir die twee weiche van Lymborch end Eynichusen toe gain begynnen* (2) tot daar, waar de twee wegen van Broeksittard aanvangen, en wel *der oeuerste ind der haitzitterderweich* (3), welken steenweg hij zich verbindt goed en deugdclijk te onderhouden, en zulks onder voorwaarde, dat hij daarop een tol zal kunnen heffen. Tot zekerheid der naleving dezer overeenkomst, verbindt Noillman de volgende hem toebehoorende goederen onder Sittard gelegen: een half bunder land achter Ophoven, genaamd *der lange acker*, naast Peter Helgers en Jan Goeswijns den jonge, en Jan Elmken, eene sil bouwland, gelegen *opten Eichlaen*, reinende Thomas Baerts en Naille Baerts, twee tuinen buiten de *lymborgcher porten opten alden beick*, tusschen de *hoeffe* van Jan Schepers en Nelken Kreukels en een perceel akkerland, gelegen *in gheenen cloit an der Swynweiden*, tusschen Johannes Rijckaerts en Laumen Goesen. Mochten Johan Noillman of zijne erfgenamen in gebreke blijven, den *steynwech* te maken of hem naar behooren te onderhouden,

---

(1) *Vuirken* = vurken, vorkje, vork, hier de plaats, waar twee wegen in den vorm van eene vork te zamen komen.

(2) De Einighauserweg nam vroeger de straat in, leidende van af den Limbriechterweg naar het station en liep midden door de plaats, waar thans dit gebouw is opgericht.

(3) De bovenste Broeksittarderweg is gelegen buiten de Putpoort, waar hij met den Wehrerweg (vroeger ook Haagsittarderweg geheeten) een *vuirken* vormt.

Jan heeft de tijdelijke burgemeester de bevoegdheid de veronderpande goederen ten behoeve der stad aan te tasten, behoudens echter het recht van den leenheer en van ieder ander.

Origineel op perkament.—Schepeuzegel gaaf.

In doos B N° 93.

N° 163.

1496 Mei 8. — A° XCVJ op sinte wynenrig daech.

Voogd en schepenen stellen het bedrag vast der kosten van de voogdgedingen buiten de stad te houden.

In schepenregister A bl. 8 N° 24.

N° 164.

1497 Januari 3. — Gegeuen und also gedoen In den Joer unss lyuen herren Duysent vyrhondert ind Seuenindnoghentich des derden dachs in Januario.

Scholtis, burgemeester, schepenen, raad en de gemeente van Sittard verklaren voor eene som, die zij *in bewyssliche orber* der stad *gelacht* en *gekeert* hebben, verkocht te hebben aan den te Maastricht wonenden poorter Jakob van Buele eene jaarrente van acht en twintig bescheiden Overlandsche keurvorstelijke Rijnsche goudgulden, vervallende op *des heylghen bisschops ind confessors Dach synte Remeys*, nemlich op den eersten October.

In schepenregister A bl. 9 N° 25.

N° 165.

1497 Juni 26. — Gegheuen in den iaeren ons Heeren XIIIJ° seuen ende noegentich des Saeterdaechs nae Sente iohans Baptiste Dach toe midzomer.

Deken Johan van Reyde en kanunniken van den H. Geest te Roermond staan toe aan burgemeester, schepenen, raad en gemeente Sittard, om de renten van twaalf gouden Rijn-

sche gulden, die Johan van Nymeghen, in der tijd deken van genoemde kerk, van de stad Sittard gekocht heeft, af te lossen binnen de zes jaren, mits opkondiging van een half jaar te voren.

Origineel op perkament zeer beschadigd.—Zegel verloren.

In doos B N° 94.

N° 166.

1499 Juni 26. — Datum anno Domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo nono mensis Junii die vicesima sexta.

Vidimus door deken en kapittel der Sint-Pieterskerk te Sittard, van den vrijbrief der tolrechten in het land van Brabant aan de ingezetenen van Sittard geschonken door Jan van Brabant. (Zie N° 11.)

Origineel op perkament.—Klein zegel van het kapittel, in groen was, half gebroken. Het stelt voor Sint-Peter, ten halven lijve, het hoofd met een lichtkrans omgeven, in de rechterhand een boek houdende, dat hij op de borst drukt, en in de vooruitstekende linkerhand een sleutel. Omschrift: † S. ECCLESIE SCI PETRI DE SITTERT.

In doos B N° 95.

N° 167.

1499 Juli 27. — Gegeuen zu Haimboch jnden jaren vnss Heren Duysent vierhondert ind nuyn jnd Nuyntzich uff sent panthaleonis Dach.

Willem, hertog van Gulik en Berg, graaf van Ravensberg, verklaart aan burgemeester, schepenen en raad van *Syttart* schuldig te zijn twee honderd enkele bescheiden goudgulden, die zij hem ter leen verstrekt hebben tegen eenen interest van twaalf dergelijke gulden, en welke hij belooft hun terug te geven op Sint-Pantaleonsdag *As men schreyuen wirdt Duysent vumffhondert jaren.*

Origineel op perkament.—Zegel des hertogen, in geel was, aan den rand geschonden.

In doos B N° 96.

N° 168.

1499 Augustus 10. — Datum iut Jaer unshern, dusent vierhoudert
Nuynindnyntzich op synt laurencius Dach des
heiligen merteleers.

Rechter, burgemeester, schepenen, gezworen raad en de
gansche gemeente Sittard bekennen schuldig te zijn aan
Johan von Lyeck en Aelhoyden, zijne wettige huisvrouw,
Tweelff bescheiden enkele Overlandsche Rijnsche gulden
van de vier keurvorsten, jaarlijksche erfrente, zulks voor eene
bescheiden som, die zij ten behoeve der stad *oidgezalt ind
gelieuert* hebben, en welke door de schuldenaars voor *noit-
saichen* der stad *gekert* is. Voormelde rente moet telken
jare te Maastricht, Roermond of Heinsberg, naar goedvinden
der rentelieffers, betaald worden *ledig vrij kommerloiss ind
unbeswert* op Sint-Petersdag.

Minuut in schepenregister A bl. 12 N° 26.

N° 169.

Omstreeks 1500.

De magistrat verklaart, dat de stad jaarlijks aan Heyn
van Eyck, burgemeester te Aken, en zijne huisvrouw *Katerijn*,
op Sint-Remeysdag eene lijfrente te betalen heeft van tien
goudgulden Akener koers, en aan Renier Crekelman den jonge
en zijne echtgenootte eene erfrente van twaalf gulden Sittar-
der *peyen*.

In schepenregister A bl. 114 N° 118.

N° 170.

Omstreeks 1500.

Reglement op den ijk der maten en gewichten.

In schepenregister A bl. 110 N° 102.

N° 171.

Omstreeks 1500.

Rechter, burgemeester, schepenen, raad en ingezetenen van Sittard bekennen van Arnt van Wylroed schepen aldaar en diens huisvrouw Gertruid Bottelers opgenomen te hebben, een kapitaal van zes honderd Rijnsche gulden, waarvan zij zich verplichten aan hem eenen erfeijns te betalen van zes en dertig gulden, telken jare binnen de veertien dagen na kerstmis.

Minuut in schepenregister A bl. 7 N° 22.

N° 172.

1500 April 21. — Gegeuen In Den Joer uns heeren Dusement vyffhondert Des eynentwintichden Dachz in Den Aprijl.

Voor schepenen van Sittard verklaart Thijs Koenen aan Janes Cuijman schuldig te zijn, een erfpacht van vier vat rogge, tot zekerheid waarvan hij veronderpandt zijn huis en hof in *Dy Weffverstroet by der moellen* gelegen, naast Trijn Ruysschen en Tilman van Eupen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel een weinig geschonden.
In doos C N° 96bis.

N° 173.

1502 April 3. — Gegeuen In Den Joer unss herea Dusement vyffhondert ind twe dess Derden Dachz in Den Aprijl.

Voor schepenen van Sittard verklaart Jeenken Duijen aan Reyner Laumen schuldig te zijn een erfpacht van twee malder rogge, waarvoor hij veronderpandt anderhalf bunder akkerland op *Dy goweter*, hetwelk de schuldeischer, bij gebreke van behoorlijke levering op Sint-Andriesdag, zal kunnen naasten, behoudens des leenheeren recht.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gebroken.
In doos C N° 97.

N° 174.

1502 Juni 6. — Gegeuen Int Jaer unss lieuen herrn Dusen vyffhondert ind twee dess seeaden Dachs Junij genent broemoent.

Burgemeester, schepenen, raad en burgerij van Sittard verklaren ten profijte der stad verkocht te hebben aan de eerbare *Neijsghe*, huisvrouw van *Roelant van Hokijrken* en hun beider zoon *Cornelis*, in de goede stad *Aken* wonende, of den houder van den schuldbrief eene lijfrente van twintig Rijsche gulden, gerckend tegen *seess merck*, *Exer peyen*, die zij zich verplichten te betalen, tot aan den dood van den langstlevende van beide genoemde renteheffers of aan den houder van den schuldbrief binnen de stad *Aken*, telken jare op *Sint-Servaasdag*. Mochte de stad onverhoopt in de betaling der lijfrente ten bepaalden tijde te kort schieten, dan zullen de schuldeischers niet alleen gerechtigd zijn den burgemeester *mit monde off mit bryeffe* aan te manen, maar ook waar zij zulks verkiezen ten koste der stad dagelijks te verteeren en *to schaden rekenen*, eenen *ort gulden*, *Aken*er koers, onverminderd hun recht op de goederen en ingezetenen der stad.

Minuut in schepenregister A bl. 13 N° 27.

N° 175.

1502 Juni 30. — Gegeuen jut Joer unss leuen Heren Dusen vyffhondert Ind twe op den leesten Dach Junij genant broemoent.

Stynghe van *Hokyrchen*, kloosterjuffer te *Ellen* bij *Duren*, in het land van *Gulik*, en *Katherijnke* van *Hokyrchen* hare zuster, wettige kinderen van *Rolant* van *Hokyrchen* te *Aken*, geboren uit zijn eerste huwelijk met *Wilne Beellen*, koopen met toestemming huns vaders van de stad *Sittard*, op het lijf van de langstlevende harer, eener lijfrente van een en twintig *Aken*er gulden, of zes mark *eexer payments* voor elken gulden, vervallende telken jare op *Sint-Jan-Baptistdag to myd somer*.

In schepenregister A bl. 14 N° 28.

N° 176.

1502 November 10. — Datum In den Joer uns leuen heren Duset vijff hondert Ind twee des teenden Pachz Novembris.

Rechter, schepenen, gezworen raad en met hen de gansche gemeente der stad Sittard bekenen, in het belang der stad en tot voorkoming van meerdere schade, verkocht te hebben aan hun medeschepenen Arnt van Wylroede en zijne huisvrouw Geertruijt Bottelers en hun beider rechte erven, eene jaarlijksche rente van twaalf goudgulden, goed van goud en zwaar van gewicht, elken gulden gerekend tegen twee Hornsche gulden, te betalen binnen Sittard of drie mijlen wegs *umblanz vurss. stat Sittard*, ter plaatse door genoemde *Eluden* te bepalen op *Sinto mertens Dach des heylgchen busschopz, off umbefangen bynnen des neesten vyrteen dagen daarna*, en aflosbaar met twee honderd goudgulden of vier honderd Hornsche gulden.

In schepenregister A bl. 14 N° 30.

N° 177.

1503 Februari 27. — Gegeuen Int Joer unss lieuen heren Dusent vyffhondert Inde Dry penultima Die februarij.

Voor rechter en schepenen van Sittard bekent Curst Nystelen, schuldig te zijn aan het gasthuis te Sittard eene jaarrente van een bescheiden Overlandschen Rijnschen goudgulden, betaalbaar met twee Hornsche gulden telken jare op Sint-Mathijsdag. Tot zekerheid stelt hij ten onderpand zijn huis met tuin en plaats, in de *Lymborger stroeten*, gelegen naast Arnt Douen en Goert Goessen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gaaf.

In doos C N° 98.

N° 178.

1503 Maart 12. — Anno Dni XVe ende Dry des XII^{den} Dachz in den Meert.

Door *Dyrck Swertscheid* voogd, en *Arnt van Wylroe*, *Gerret Scuttens* en *Dyrck Beer* schepenen wordt aan *Theus Deheus* een schepenbrief uitgereikt, van hetgeen door *Geret in synen alingen stoell mit syne huysvrouwen Geert van Grujtroe* sittende aan hem, hunnen zoon, *gemaect is*.

In schepenregister A bl. 1 N° 3.

N° 179.

1503 October 4. — Gegeuen jaden ioir ons lieffs heren Jhesu Christi Dumen sryeff Dusent vyff hondert ende dry op Sinte franciscus Dach.

Voor rechter en schepenen van Sittard bezweren *Willem Molener* en zijne huisvrouw *Peet Vaalkartz met opgereckden vingeren ind vytbedwange* van het gerecht van Sint-Pieter boven Maastricht, dat zij de helft van het huis en *hoeffryen* met schuur, gelegen aan de Molenbeek en bewoond door *Heyn Douven*, verkocht hadden aan *Steven Doenhoetz*. Welke beëdiging door hen geschiedt op verzoek van *Goetten*, zoon van *Steven Doenhoetz*.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gebroken.

In doos C N° 99.

N° 180.

1504 Januari 17. — Anno M Ve IIIJ op synt anths dach.

Opgave der brieven in de schepen­kist aanwezig, betrekking hebbende op de privilegiën en stadsaangelegenheden van Sittard.

Minuut in schepenregister A bl 8 N° 23.

N° 181.

1504 Februari 22. — Gegeuen inden Joir unsa heren Dusent vyffhondert inde viere up Synt Peters Dach Cathedra.

Burgemeester, schepenen en gemeene burgers van Sittard verklaren verkocht te hebben aan de gebroeders Arnold Wymmers en Peter Wymmers te Aken, eene lijfrente van tien *Exer* gulden of zes mark voor elken gulden, gevestigd op hun beider lijf, en bij overlijden van een hunner, op dat van den langstlevende, en telken jare op den dag van Sint-Petersstoel betaalbaar binnen de stad Aken.

Minuut in schepenregister A bl. 26 N° 54.

N° 182.

1504 Februari 24. — Gegeuen inden Joir Daset vyffhondert ind vier op synt mathys Dach des helgen apostells.

Burgemeester, schepenen, raad en burgerij van Sittard verkoopen aan de gebroeders Arnold Wymmers en Willem Wymmers te Aken eene lijfrente van tien Akener gulden, gerekend tegen zes mark, Akener *peymantz*, jaarlijks op Sint-Mathijsdag binnen Aken te betalen.

Minuut in schepenregister A bl. 16 N° 31 en bl. 26 N° 55.

N° 183.

1504 October 9. — Op synt DionijsDach Des helgen busscops Anno Dui XVe IIIJ.

Voor Dirk Beer, als voogd en schepen, en Jan Solen, als schepen, heeft Peter Meyartz aan zijn zoon Willem gegeven een bunder land, herkomstig van Scrammen te weten: twee en een halve sil loven de Vossenkuil naast des Heeren land en Heyn Gertz, en anderhalf sil naast Heyn

Gortz en Nesken Meyntz, voorts eene sil, die aan Erkens van *Hattsittert* toebehoord heeft, naast Jan Tack en den schenker; anderhalve sil aan *ghene stejn*, naast den Heer van *Oeken*, Gort Proutz en Koen Tack, en eindelijk een half bunder naast Jan in *Dy Laick* en Jonker Jan van Cortembach.

In schepenregister A bl 114 N° 119.

N° 184.

1505 Februari 12. — Gegeuen inden Joir ons Heren dusent vyff hondert ende vyff der twelfden Daichs inden Spurkylle.

Voor schepenen van Sittard, bekennen Geeriken Groeten en Ghyl Dorren van Munstergeleen, schuldig te zijn aan Heyllen Rymans, eene jaarlijksche rente van *dardenhalven* goudgulden van de vier keurvorsten van den Rijn, tot zekerheid waarvan zij tot onderpand stellen eenen hof, gelegen te Munstergeleen naast de beek, groot drie en een halve sil, en een half bunder land aldaar, naast eigendom van het kappittel van Sittard en van *Wynke van Leydenbroeck*, alsmede drie sillen akkerland achter de *Mejshage*.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.

Op den rug staat: *behoert tot den bouwe tot den Kyrckloren*.

In doos C N° 100.

N° 185.

1505 April 4. — Op sijnt Ambrosiusdach des IIIJ^{den} dags in den pryll anno Dnt XV^c V.

Gort Buyck, Korst Gelen, Peter Boiden, Johannes Ruyskens en Severen Kremer bezweren voor het gerecht onder eede *myt op gerichden venger*, dat zij een brief hebben gezien, houdende drie honderd enkele gulden door Joepken, zoon van meester Hendrik, vermaakt aan de gebroeders Jan en Heynken Sythans op al zijne goederen *gereyt ind ongereyt*.

In schepenregister A bl. 114 N° 120.

N° 186.

1506 Februari 14. — Gegeuen zo Haymbach in den Jare unss Heren
Duyssent vunff hondert ind Seess op Sent Valen-
tyns dach.

Wilhem, hertog te Gulik en Berg, graaf te Ravensberg, doet te weten aan zijne onderdanen en ingezetenen van het land en de steden *Borne*, *Syttart*, *Sustern* en onderhoorigheden, dat hij Willem, heer van Rennenberg, tot zijnen ambtman aldaar aangesteld heeft, die hem hulde gedaan en trouw gezworen heeft, bevelende hij zijne genoemde onderdanen den heer van Rennenberg gehoorzaam te zijn en diens bevelen op te volgen.

Origineel op papier.—Opgeplakt klein zegel van den hertog onduidelijk. Men onderscheidt een klein schildjen beladen met...? waarvan elk der bovenhoeken gedekt door een helm bezet, rechts met een uitkomenden gehalsbanden hondskop tusschen eene vlucht, en links gekroond en van een vederbosch voorzien. Van het randschrift in eene guirlande, loopende om de helft van het zegel ziet men ....HELMI DUCIS.....

In omslag G N° 17.

N° 187.

1507. — Anno Dni Dusent vyff hondert Ind seuen.

Bepaling van hetgeen voogd en schepenen aan wijn en reisgeld zullen genieten, wanneer iemand hen *begert zo hauen buten lantz*.

In schepenregister A bl. 112 N° 109.

N° 188.

1507 April 26. — Anno Dni XVe inde VIJ op moendach noe synt Joris dach.

Voogd en schepenen constateeren bij schepenakte, dat Reyner Beltens en diens huisvrouw Gertruijt Reijspijnich bij testament aan de armen hebben vermaakt *eene* erfrente van tien malder rogge.

Minuut in schepenregister A bl. 3 N° 10.

N° 189.

1507 April 26. — Anno Dni XVe inde VIJ op moendach noe synt Joris daeh.

Op de klacht van den burgemeester Jan Loet, dat de molenaar geen goed gemaal levert, en niet handelt volgens de oude gewoonten, wordt het *moelter vaidt overmits* voogd, burgemeester, schepenen en de gansche gemeente onderzocht en door de schepenen nagemeten, waaruit blijkt, dat het moltervat niet meer dan het zestiende deel inhoudt van een roggevat, gelijkstaande aan hetgeen den molenaar en alle molenaars altoos *toe gewessen* is voor hun maalloon. (1)

Minuut in schepenregister A bl. 3, N° 9.

N° 190.

1507 Mei 8. — Anno Dni XVe ende XVIJ Dess Derden Dachz in den Meij.

Voor Jan Reymans en Reyn Douven schepenen verklaart Geret Goltsteyn, gehuwd met Jenne Kriekelmans, aan Theus Deheus gegeven te hebben de dertien Trichter vat rogge, die hem jaarlijks geleverd moeten worden en gevestigd zijn op een huis van Hein Schroeten, herkomstig van Heyn Kriekelmans en gelegen in de Putstraat naast Gert Tilmans en Geret voornoemd.

Minuut in schepenregister A bl. 53 N° 74.

N° 191.

1507 Mei 7. — Anno Dni XVe VIJ des VIJ^{den} dachz in den meij.

Schepenen van Sittard en Jan Haes verklaren op ver-

---

(1) Het is te Sittard en op vele andere plaatsen in Limburg nog een gebruik, dat de molenaar, in plaats van maalloon, 1/16 in natura voor zich neemt van de vruchten, die men in zijnen molen laat malen. Men noemt zulks de *moelter*.

zoek van Gort Beer, dat het hun bekend is, dat Tilman Bruggen zijnen zoon Zylbrecht en zijn broeder Drys Bruggen gemachtigd heeft, om met Gerard Schutgens te onderhandelen betrekkelijk een erfpacht onder de bank van Sittard gelegen, aflosbaar met zestien en een halven goudgulden het malder.

Minuut in schepenregister A bl. 30 N° 59.

N° 192.

1507 December 3. — Gegeuen Indem Jair unss Heren domen schreyff dusent vyff Ind seuen uff sent Barberoy Auent der heilligen Junfferoy.

V 600
Voor schepenen der stad *Syttart* verklaren Goedert en Jan Haes schuldig te zijn aan de eerwaarde geestelijken, prior en broeders van het convent *tzo den Pretgeren* en de priorin en zusters van het Convent *tzo sint Geirtruyd*, beide binnen *Coelne* gelegen, 1° 170 postelaets gulden, luidens eenen daarvan opgemaakten bezegelden brief, en 2° 64 Reynolds gulden voor achterstallige lijfrente, oorspronkelijk verschuldigd aan *Euerhart van leyck dem got benuede*, vader van broeder Herman *van leyck*, van Eyrmgarde en Agnes, deze beide zusters in gezegd klooster. Nog verklaren zij aan gemelde kloosters te verschulden zes en tachtig Hornsche gulden, wegens restanten, lijfrente en den *Huyschbuysch ende huysstraede* en vorderingen, die aan *Euerhart tzo gehoerich plach tzo sijn*. (1)

Origineel op perkament.—Zegel verloren.

In doos C N° 101.

---

(1) Verg. N°s 125 en 127 hiervoor en N° 262 hierns. Godart en Jan Haes waren de eenige wereldsche erfgenamen van Everhart en Mechtild van Kivelsberg.

N° 193.

1507 December 21. — Anno Dni XVe ind VIJ op sint Thomas Dach.

Voor Dirk Beer, namens den voogd, en Johan Loer schepenen, getuigen Hein Schroeder, Dryss Bruggen en Hein van Merkelbach, *as heylichs luyde*, dat wijlen Hein Dreiss zijne dochter Elssgen aan den langen Theiss heeft uitgehuwelijkt onder voorwaarde, dat zoo de ongehuwde broeder van langen Theiss met name Dirk Nagels zonder kroost zou sterfen, de kinderen van Theiss en Elssgen zullen deelen met Beiltgen, dochter van Hein Dreiss.

Origineel op papier.

In omslag C N° 6 en minuut in schepenregister A bl. 35 N° 63.

N° 194.

1507 December 23. — Geschiedt op Donnerstach neisten sent Thoemas Daeghe Anno Chr^e V Ind VIJ.

Voor Dirk Beer en Johan Reymans schepenen bekent Hein Schroeder, dat Erntken Goetken, schoonzoon van Driess van Millen, hem afgelost heeft een erfpacht van vijf malder rogge, dien Schroeder had ten laste var. Maes van den Dreisch, welke eene rente van gelijk bedrag te dien einde aan Erntken had verkocht.

Origineel op papier.

In omslag C N° 6.

N° 195.

1508. — M. XVe inde acht.

Rolant van *Hckyrken* koopt ten behoeve van zijne beide zonen, Bartholomeus en Rolant, van de stad eene reite van zes goudgulden *hyspenisii*, en voor zijne twee dochters, die in het klooster bij Duren op de Ellen wonen, met namen Stijn en Trijn eene rente van een niet genoemd bedrag.

Minuut in schepenregister A bl 14 N° 29.

N° 196.

1508 December 20 — In dem Jar unss leuen Heeren domen schreift
dusent V^e en acht des XX Dachs Decbris.

Voor vrienden en magen sluiten Dirk van Wylroed, ter eenre, en Klaas van Abshoff zijn zwager, ter andere zijde, een accord betreffende eene rente van 31 1/2 malder rogge, gevestigd op de hoeve Watersleij, blijkens twee brieven door Dirk's broeder Wynroch aangekocht en groot de eene zestien malder drie vat, de andere vijftien malder rogge.

Minuut in schepenregister A bl. 35 N° 65.

N° 197.

1509 Juni 23. — Gegeuen Int Joer unss heeren Dusent vijf hondert
ind IX up synt Jans baptist oeffent to mid somer.

Burgemeester, schepenen, raad, gezworene burgers en ingezetene poorters der stad Sittard bekenen schuldig te zijn aan Leonard Severijns van Sittard, predikheer te Keulen, en aan zijne zuster Ytgen, in het convent van O. L. Vrouw van Nazareth te Keulen, eene lijfrente, gevestigd *up dess leisten lyff van hoen beijden*, van dertien bescheiden, enkele, Overlandsche, Rijnsche, keurvorstelijke gulden, telken jare te betalen binnen Keulen op Sints-Jan-Baptistdag.

Minuut in schepenregister A bl.7 N° 22.

N° 198.

1509 Juni 23. — Up den seelfuen Datum inde taij lach.

Kathrijn en hare zuster Ytte, kloosterjuffers in het convent van O. L. Vrouw van Nazareth te Keulen, van den regel van Sint-Augustinus op *synt Eereonsstroet*, koopen van de stad Sittard eene lijfrente van twaalf Overlandsche Rijnsche keurvorstelijke goudgulden *gueden gemontten gelde*.

In schepenregister A bl. 25 N° 53.

N° 199.

1509 October 21. — Anno Dni Dusent vyff hondert inde nijegen op den XI Dusent meeghden Daich.

De raad van Sittard bepaalt, in bijwezen en met toestemming van den voogd Jonkheer Keris van *Radenbruech*, dat ieder burgemeester in zijn burgemeestersjaar (1) voor de stad zal doen vervaardigen twee hakebussen en daarbij verschaffen zal voor elke, honderd pond salpeter.

Minuut in schepeuregister A bl 2 N° 6.

N° 200.

1509 November 29. — Gegeuen in den Jore uns Hereu du men schreiff Dusent vuuñfhönderd in l nyegen up Sondach von syut Catherinen Daich.

Voor schepenen van Sittard bekennt Paul Speede aan de broederschap van Sint-Catharina in de Sint-Pieterskerk te Sittard schuldig te zijn een erfpacht van twee vat tarwe, dien hij zich verplicht telken jare op Sint-Catharinadag te leveren, en waarvoor hij veronderpandt een bouwland, groot een morgen, gelegen in den *Banneit*.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gaaf.

In doos C N° 102^a.

N° 201.

1511 Juli 7. — Anno Dni XVe inde XJ up moendag noe vuss lieuen vrowenDaich visitationis.

Van de schepenbank van Sittard verlangt Hendrik van Testerloe, schoonzoon van wijlen Scroeder eene *clerenisse*,

---

(1) De burgemeesters traden met het jaar af. Zij waren tevens leheerders der geldmiddelen van de stad, en met de ontvangst van alle gelden belast.

ten opzichte van het volgende geval: het huis van Heyn Scroeder werd in vruchtgebruik genoten door Hoelle, als mombler van jonkheer Johannes van Kortenbach en is nu door Hendrik *geloijst*; hetzelfde is *vergenkelich* en behoeft *vu'l Deeckens tymmerens inde noijt*; Hendrik vraagt hoe hij zich te houden heeft, wanneer hij zulks ten zijnen koste laat herstellen.

De schepenen hebben daarop *gecleert inde gewyessen*, dat de de kosten van den *noet bü*, dien Hendrik daaraan mocht laten maken, door hem moeten onthouden, en met de erven of rechtverkrijgenden na den dood der *tuchtersse* berekend worden.

Miaunt in schepenregister A bl. 113 N° 114.

N° 202.

1511 September 27. — Gegeuen zu Syttart ju den jaeren as man schreyff na der geburt unss heren duysent vunft hondert ind Eilff uff den neisten Satersdag na sent Mattheus dage des heilligs apostels ind Euan-gelisten.

V25
Johan, oudste zoon van Kleef, hertog van Gulik en Berg, graaf van Mark, Ravensberg en *Catzenellenboegen* enz. bekennt, dat de ambtlieden en bevelhebbers alsmede burgemeester, schepenen, raad, ingezetenen en onderdanen respectievelijk van het slot, de steden en het land van Born, Sittard en Susteren hem en zijne gemalin Maria hulde en eed gedaan, en voor God en de Heiligen gezworen hebben, hun beider gehoorzame en getrouwe onderdanen te zijn, en belooft dientengevolge hun goede getrouwe heer te zijn en hunne landrechten, schepenvonnissen, vrijheden, privilegïen en *verschryuonge* te eerbiedigen.

Origineel op perkament.—Groot zegel in geel was vrij gaaf, hebbende in het midden een schild met een klimmenden leeuw met gespleten staart, omgeven door vijf kleine schilden, als 1. doorboord en beladen met acht geerwijs geplaatste *shepters* (karbonkel); 2. een driemaal geruite

dwarsbalk; 3. drie boven elkander geplaatste leepers; 4. getweedeeld en beladen, rechts met twee boven elkander geplaatste luipaarden en links met een klimmenden enstaartigen leeuw; 5. een klimmende tweestaartige leeuw. Het middenschild gedekt door een helm, waarop een gehalsbande wassende hond tusschen een vluicht; het rechterschildje (1), gedekt door een helm, uitlopende in een gekroonden buffelskop met rechtopstaande hoorns en het linkerschildje (5), bezet met een gekroonden helm met vederbosch. In doos C N° 102^b.

N° 203.

1511 November 11. — Anno Dni XVe inde elf des elfden Dachz novembris.

Verordening, door voogd, burgemeester en schepenen van Sittard gemaakt, op het bakken van brood en het brouwen van bier.

In schepenregister A bl. 113 N° 115.

N° 204.

1513 Mei 31. — Gegeben in dem Jahre doe men schreiff dusend vunft honderd und dertien up den lesten dagh van den Mey.

Voor schepenen van Tudder, bekent Erken Schoutz van Tudder aan Dries Bruggen en zijne rechte erven schuldig te zijn, een erfmalder rogge, maat en pacht der stad Sittard, betaalbaar op den laatsten dag Mei, tot onderpand van welke rente hij verbindt *vijfdehalf* sil land, gelegen tusschen Tudder en Millen aan den weg, die beide plaatsen vereenigt, tusschen Jeuneske Cloes en Lyse Severens.

Origineel op perkament.—Zegel afgevallen.

In doos C N° 103.

N° 205.

1513 Juni 4. — Anno Dni XVe XIII des vijfden Dachz in Junio.

Tea overstaan van het schepengerecht te Sittard bekent Ghijl Boumer, dat Nyss Cremers ziju huis, *opt ort* van de

markt tegen den put gelegen *in syne handen hadde inde ijem mit Kyrchen gerucht verbleuen was*; waarop Nyss dat huis wederom aan Ghijl overdraagt, die verklaart in te staan voor alle lasten en schade, welke Nyss ter zake van dat huis mocht hebben, hetzij met Laurens Claper schepen te Maastricht, hetzij met een ander. Ghijl en Nyss komen verder overeen, dat, daar ten behoeve van het kapittel e. ne rente van een goudgulden 's jaars op het huis is gevestigd, en Nyss een morgen land in den *Banelt* bezit, het onderpand vrij gemaakt zal worden en eene *verschrijffinck* der rente op zijn erfgoed geschieden zal.

Minaut in schepenregister A bl. 2 N° 7.

N° 206.

1513 September 14. — Anno Dni XV° ende XIII des XIII^{den} Dachz Septembris.

Voor Dirk Beer en Jan Loer, schepenen van Sittard, verklaart Meiken, natuurlijke dochter van Peter Engelen, dat zij afstand doet van de rechten, die zij, luidens daarvan opgemaekten schepenbrief, heeft op de goederen van Peter, ingevolge eene haar door dezen afgegeven schuldbekentenis.

In schepenregister A bl. 19 N° 33.

N° 207.

Omstreeks 1514.

Schepenen van Sittard verklaren, dat Drijs Bruggen van wege meester Drijs van Heynsberch een vonnis verkregen heeft op de goederen van Dirk van Wildroed, ter zake eener erfrente van een malder rogge, die deze hem schuldig is, blijkens schepenbrief, *sprechende* op de goederen der zusters van den *alden Wulhem Heynen*, en dat de schuldenaar gehouden is, die rente op vertoon van den schuldbrief te betalen.

In schepenregister A bl. 19 N° 34.

N° 208.

1515 **Februari 9.** — Anno Dni Dusent vijfthondert inde vyytheen up frydach vur synt valentyus Dach des heijlgen bijsschopz.

Gelis Cursten, zoon van wijlen Gelis, doet voor de schepenbank een *noervedinge*, hierin bestaande dat hij belooft, *inde zu Dem heylgen behalden*, daar hij te Born gevangen gezeten heeft, nooit meer tegen den genadigen Heer of zijne vorstelijke landen iets te ondernemen noch *doijn to doijn* op eenige wijze. Als borgen voor hem stellen zich Herman Specketz, Rykart Groetten, Jennes van den Berge en Jan van Schijnvelt alsmede Lenart Lenssen, die zich onder eede verplichten, om wanneer Gelis nogmaals handelt, zooals hij gedaan heeft, hem te leveren op den burecht te Born, 'tzij schuldig, 'tzij onschuldig, gelijk hij daar toen der tijd gevangen gezeten heeft.

In schepenregister A bl. 112 N° 110.

N° 209.

1515 **Maart 28.** — Anno Dni XVe inde XVe des XXVIIJ^{en} Dachz in den meert

Voor Keris van Rodenbroek voogd, en Jan Soellen en Renier Douven, schepenen verklaart Cornelis van Barlo, dat zijne vrouw en haar zoon, die het leen te Wehr ontvangen hebben, hetwelk wijlen zijn vader Schram gehad had, nog een schepenbrief moe:en laten opmaken voor den *meleener van Weer*, die den Hof van *Husen* in erfpacht genomen heeft.

In schepenregister A bl. 111 N° 104.

N° 210.

1515 **November 26.** — Anno Dni XVe XV op Moendach vur synt Katorye Dach.

Voor Dirk Beer en Gerard Schuttens schepenen bekend

Theus Deheus aan Geret Goltsteyn schuldig te zijn eene erfrente van een malder rogge, ten allen tijde aflosbaar met dertig Hornsche gulden.

In schepenregister A bl. 1 N° 4.

N° 211.

1516 April 26. — Des anderen dags noc synte marcus Dach evangelist anno Dni XVe XVI.

Voor het gerecht te Sittard, samengesteld uit den voogd Beer, Arnt van Tudder, Heyn Dries den jonge en Jan Solen verplicht zich Heyll Reymans aan Leenart, *kellener* van O. L. Vrouwe kerk te Aken te betalen op den naastkomenden Sint-Andriesdag tien Rijnsche gulden en even zooveel in de daaropvolgende maand Mei, alsmede negen Rijnsche gulden veertien stuiver op Sint-Andries daarna, en wel tegen den koers van een enkelen gulden, gerekend tegen twee gulden vijf stuivers.

In schepenregister A bl. 115 N° 121.

N° 212.

1516 October 1. — In den Joren ons Iyeuen heer als men schrijft dusent vuuiffhondert ind seestyen op synt Remeisdach des heiligen Bisscops.

Rechter, Burgemeester, schepenen en de geheele gemeente Sittard, bekennen aan Agnes Beckers, weduwe van Andries, apotheker te Maastricht en hare kinderen Doemen, Dryessken en Truytgen, schuldig te zijn eene jaarrente van tien bescheiden, Overlandsche, Rijnsche goudgulden.

Origineel in duplo op perkament (doorgeknipt).—Schepenzegel gaaf.

Op den rug staat aangeteekend, dat den 21 April 1618 de voormelde schuld door Conrard van Huckelhoven, namens burgemeester, schepenen en raad is afgelost met 78 dubbele Spaensche pistoletten, eenen gulden en 18 stuiver.

In doos C N°s 104 en 105 en minuut in schepenregister A bl. 27 N° 56.

N° 213.

1517 Maart 29. — Geschyct oeuernitz Drijs Trypemeker inde mich Reijn Dowen Anno Dni XVe inde XVIIJ des XXIX^{en} Dachz in dem meert.

Jan van Romen, Leenss Hoedmekers en Stijn Powels beloven, ten overstaan van het gerecht, *Oellet* Wijnrix schadeloos te houden, voor het geld, dat wijlen haar huisheer Paul Gelis *besat hadde* ten behoeve van zijn natuurlijk kind, welk geld door Jan van Romen van *Oellet* is opgetrokken en waarvoor gene zich verplicht, dat kind op te voeden en een ambacht te laten leeren.

In schepenregister A bl. 111 N° 105.

N° 214.

1517 April 23. — Anno Dni XVe inde XVIIJ vp synt Joris Dach.

Gort Perboom van Einighausen doet een *noerverdinck*, om nooit meer iets te ondernemen tegen de onderzaten des genadigen Heeren, hetzij met woorden, hetzij met werken noch met raad noch met de daad eenige *geweltichen saijchen* te doen. Hij belooft voorts jegens den pastoor van *Austenroed*, met name Jan Lantmetter, geene gewelddaad meer te plegen.

In schepenregister A bl. 112 N° 111^a.

N° 215.

1517 Mei 23. — Anno Dni XVe inde XVIIJ den XXIIJ^{en} Dachz in dem mej

Jan Reymans schepen heeft voor het gerecht *getuijcht*, *gelyt ende gekant*, dat in der tijd ten overstaan van hem en wijlen Jan Solen, Hendrik Pynnewart aan zijnen *eijdom* Willem Wynkens van Eyck verkocht heeft een stuk land,

groot ongeveer drie en een halve sil, gelegen langs den Vossenweg naast Willem, den rentmeester van het voogdenland. Verscheen mede Hendrik Pynnewart voornoemd, verklarende, dat hij werkelijk dat land heeft uitgegeven, terwijl Stefaan Hendrik's zoon van zijne rechten daarop afstand deed, onder belofte jaar en dag na doode zijns vaders hetzelfde ten behoeve van Willem *in stijle inde vreden to halden*.

In schepenregister A bl. 111 N° 106.

N° 216.

1517 Juni 26. — Gegeuen in den Joren ons lieffs heren du men schreiff Dusent vunff hondert ind Seuentyen des anderen dags noe synt Pouwels Daich Tomidsomer.

Rechter en schepenen van Sittard maken bekend, dat voor hen verschenen is Leenss Wagge, die verklaard heeft schuldig te zijn aan Lenart Stas, als gasthuismeester, een erfmalder rogge, waarvoor hij verbonden heeft derdehalf sil akkerland, gelegen te *Were* op de *steynwechs wyden*.

Origineel op perkament.—Schepenzegel beschadigd.
In doos C N° 106.

N° 217.

1518 Juni 2. — Gegeuen in den Joeren unss lieffs Heren du men schreiff dusent vunffhondert ind achttien des tweden Dags in den moent Junio.

Voor schepenen der dingbank van Susterseel bekent Johan Wagge schuldig te zijn aan *Oellet Otten* eene jaarlijksche rente van vijf erfmalder rogge, tot zekerheid waarvan hij veronderpandt zijn huis met tuin te *Susterzele* aan de kerk gelegen. Tot getuigenis der waarheid hebben schepenen van Susterseel die van Sittard, hun *wellichen heufft*, verzocht hun schepenzegel aan de oorkonde te hangen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel van Sittard versleten.
In doos C N° 107.

N° 218.

1518 October 8. — Anno Dni XVe inde XVIIJ Des VIIJ^{den} Dachz Octobris.

Voor Jan Reymans, Gort Cleuen en Reyn Downen verklaren de kinderen van Jan Smijtz van Broeksittard, met namen Goes en Trijken en hun zwager Lenart, dat hunne kinderen *in vaders inde moders stat* zullen staan en voor gelijke deelen alle de door hen na te laten goederen zullen deelen.

In schepenregister A bl. 114 N° 117.

N° 219.

1518 December 14. — Anno Dni XVe ende XVIIJ Des XIIIJ^{den} Dachz Decembris.

Ten overstaan van het gerecht verklaren Theus Deheus kerkmeester, Herman Deheus en Stas Peijlssen de *hersterfenis* van wijlen Paul Gelis gescheiden te hebben, waarbij zij den erfbrief van een kleinen Florentius gulden, gevestigd op het huis van Blaes Deheus en Gryet Fabers, gelegen op de Oudemarkt, hebben toegedeeld aan de kerk, welke rente door den kerkmeester, met raad en in bijzijn van voogd en schepenen, verkocht is *inbehoeff der buwe der Kyrchen*.

In schepenregister A bl. 51 N° 66.

N° 220.

1518 December 24. — Anno Dni XVe ende XVIIJ in profesto natiuitatis Dni.

Voor Dyrk Schuttens en Gort Cleuen schepenen, verklaart meester Daem Lathoenen, verkocht te hebben aan Henken Deheus eene rente van anderhalf vat rogge.

In schepenregister A bl. 3 N° 11.

N° 221.

1519 Januari 27. — A^o Dni XVe ind XIX op frydach noe synt Pawels
Dach conuersionis.

Voor Jan Reymans en Reyner Downen, bekent Drys Ryspennink de jonge, van den pater van O. L. Vrouwe klooster binnen de stad Maeseyck, ontvangen te hebben de som van honderd Hornsche gulden, *ass van der proposicyen* van goederen te Limbricht gelegen.

In schepenregister A bl. 111 N° 107.

N° 222.

1519 Juni 4. — Anno Dni XVe XIX Dess IIIJ^{den} Dachz in Junio.

Welter Peelsen en zijn zoon bekennen uit handen van het gerecht ontvangen te hebben het geld, dat wijlen Geret Preutz, die een *eydom* was van Welter, op de schepenbank had *gelacht*, en door hem ontvangen was als koopprijs van een erfmalder rogge, hetwelk Herman Preutz aan Dirk van Lymborch had verkocht.

In schepenregister A bl. 51 N° 67.

N° 223.

1519 Augustus 18. — Anno Dni XVe inde XIX dess XVIIJ^{ten} Dachz
in den oestmoent.

Oeuermitz Keris van Rodenbroek voogd, Jan Reymans en Reyner Downen, verklaart meester Jan den *Schroer*, zijnen zoon *uijt synen broede gedoen* te hebben, en hem jaarlijks een half vat rogge te geven, hetwelk gevestigd wordt op zijnen moestuin buiten de Putpoort.

In schepenregister A bl. 112 N° 108.

N° 224.

1519 Augustus 24. — Gescheyet inde gedenckent Anno Dni XV inde XIX des XXIIIIJ Dachz in den oustmoent.

Keris van Rodenbroek, voogd der stad Sittard, Jan Reymans, Jan Haess en Nolman beslechten een geschil, tusschen Heyn van Tudder en zijn zwager Peter Haen bestaande, in dezer voege: Peter vergoedt aan Heyn de roggerente van een mud, die deze ten behoeve van Maes Seylweijnder veronderpand heeft; daar Peter echter buiten staat is zulks te doen, zoo is de dochter zijner huisvrouw met name *Jeenken* borg voor hem gebleven; Heyn krijgt daarenboven de bleekplaats, die zijne zuster *Geet* heeft liggen buiten de *Levenborge port* en wel gedurende het leven van deze, benevens de vordering te Gangelt, die Peter en zijne huisvrouw aan Thonis van Heysselsberch hebben.

Minuut in schepenregister A bl. 3 N° 12.

N° 225.

1520 Mei 16. — Anno a Natiuitate dni millesimo quingentesimo vicesimo Indictione Oetava mensis vero Maij die Decima Sexta.

Ludovicus Koen, man van Margaretha, weduwe in eerste huwelijk van Johannes van der Leijck, den oude, stelt een bedrag van 36 goudgulden, elken gulden gerekend aan twee Hornsche gulden, in handen van het gerecht te Sittard, als het bedrag der waarde van het vruchtgebruik, dat door zijne echtgenooten genoten wordt en, na haar overlijden, aan de naaste erfgenamen van haren eersten man moet overgaan.

Akte op perkament, opgemaakt door den notaris Laurentius Anthonius De Lymborch, met notarieel zegel in inkt.

In doos C N° 108.

N° 226.

1520 Mei 17. — Anno Dni XVe XX des XVII^{den} Dachz in den Mey.

Voor Jan Reymans en Reyn Douven, schepenen van Sittard, verscheen Drys Bruggen, die, op verzoek van Powels Romp, verklaarde, dat deze zich een vonnis had laten geven, wegens wanbetaling van den pacht en de mikken met haring, die jaarlijks in de vasten aan de armen worden uitgedeeld, naar luid van twee schepenbrieven, ten laste van Jan Lenssen, wiens huis en land met den gemelden pacht zijn belast, en welke onderpanden door Drys zijn aangekocht *du Jan Leess noch in synen aijllingen stoll sayt mit syne huysvrouwen Trynen van Haissittart*, hetgeen door Tryn werd bevestigd, die te kennen gaf, dat *Drys dij vurs. onderpande noe hoem sloech mit allen manirren van Rechten*, en ze meer dan jaar en dag rustig en ongestoord gebruikt en bezeten heeft. Daarna verscheen Leonard Lenssen en betaalde aan Drys den geheelen achterstalligen pacht met onkosten, waarop deze de bedoelde onderpanden weder gerechtelijk in handen van Leonard teruggaf. Denzelfden dag ontving Paul Romp die goederen ten behoeve der kinderen door Leonard Lenssen en diens huisvrouw Neesken *to samen geworffen in hoenen eynlingen stoell.* (1)

Minuut in schepenregister A bl. 19 N° 35.

N° 227.

1520 Juli 1. — Gegeuen int joer unns Heer Dusend vyffhondert inde tweyntich op des cyrsten Dach dess moentz genant Julius.

Burgemeester, schepenen, raad, gemeene burgers en ingezetene poorters van Sittard verklaren verkocht te hebben

---

(1) Verg. N°s 116, 128 en 134 hiervoor.

aan den eerbaren heer Goedert Brabend van *Eswiler*, genaamd *Blyenhout*, kanunnik en koster der Sint-Pieterskerk te Sittard, eene jaarlijksche op den dag van Sint-Petersstoel vervallende rente van vijfdenhalven Overlandschen, Rijnschen goudgulden, ten eeuwigen dage aflosbaar met honderd dergelijke gulden.

Minuut in schepenregister A bl. 29 N° 58.

N° 228.

1520 September 18. — Anno Dni Dusent vyff hondert inde twintich dess XVIIJ^{den} Dachz in September.

Voor Keris van Rodenbroek voogd, Jan Reymans en Reyner Downen schepenen, verkoopt Rykart Kaltz van Tuddern aan Theus Becker, genaamd Gruijters, twee erfbrieven, elke houdende drie malder rogge. Denzelfden dag draagt Herman in *Dij wijck* aan Theus een brief over van eenen erfpacht van negen vat rogge 's jaars.

In schepenregister A bl. 113 N° 112.

N° 229.

1520 December 1. — Indem Jair unss herrn dusent voinff hondert und tzentzich off Saturdaysch neistnae synt Katrynen dach der heiliger Joncffrouwe.

Voor *Werner van Pallant*, leenheer der leengoederen van de heerlijkheid en 't land van Wassenberg, en in tegenwoordigheid van *Peter Thewis* en *Thys van Haimboch*, verklaart *Lennart Aben* voor zich, voor *Druytgen*, zijne echtgenootte, en hun beider erven, dat hij aan *Heynrych Wyten* en *Bynen*, diens huisvrouw, en hunne erven afstaat zeven morgen land, in de *Oe* bij *den alden Wasser* gelegen, reinende met een hoofd en eene zijde *des Hoeff's* erven van den *Mylaken*, met de andere zijde de erfgenamen van *Heijn Freyschen*, en met het andere hoofd de erven

Jacop Schroder; en diensvolgens heeft hij *mit hande halme ind monde dairop vertege*.

Origineel op perkament.—Drie uithangende zegels, waarvan dat van *Pallant* geschonden. *Van Pallant* voert gefaast van drie stukken; *Thewis* een palmboom en van *Haimboch* een band bezet met drie koeken.

In doos C N° 109.

N° 230.

1521 Februari 1. — Anno Dni XVe inde XXI op synt Achtten Dach.

Voor Gort Cleven en Reyner Douven schepenen, verklaren Dirk Beer hun medeschepenen, Heijn van Merkelbach en Klaes Loet, dat bij deeling tusschen Theis Deheus en diens zwager Leonard van Millen, het huis, gelegen achter het gewanhuys, in tweeën is gesplitst, en dat het gedeelte naast *Leijns* Reijspiijninck, met een vierde deel rechts, verkregen is door *Theus*, met den last eener jaarlijksche rente van een kleinen gulden, terwijl *Lenert* bekomen heeft het gedeelte naast Paul Gelis, waarvan hij insgelijks eene jaarrente van een kleinen gulden en buitendien een vat raapzaad zal geven.

Minuut in schepenregister A bl. 3 N° 13.

N° 231.

1521 November 8. — Anno Dni XVe inde XXJ des achtten Dachz Novembris.

Meiken Bruggen en hare twee meerderjarige kinderen Drysken en Zilleken verklaren, ten behoeve van den schepenen Dirk Bruggen en Lenert Stassen en van hun vader Willem *Efferartz versat* te hebben een perceel land, hetwelk Willem hun had afgekocht, belovende gemelde Dirk en Lenert de twee minderjarige kinderen van Meiken, daaruit *by hoene mondigen Dagen*, schadeloos te stellen.

Minuut in schepenregister A bl. 51 N° 68.

N° 232.

1522 Januari 21. — A^o Dni XVe xxij op Deesdach vur syn powels
Dach conversioenis.

Jan Voss van *Hastenroed* en Maess van *Seuenich* beloven,
niets meer tegen den landsheer of zijne onderzaten te doen
noch te ondernemen, hetzij met raad, met woorden, met
werken of hoe ook, waartoe zij ten overstaan der schepen-
bank van Sittard een *noerveedinck* doen.

In schepenregister A bl 112 N° 111^b.

N° 233.

1523 Maart 30. — Anno Dni XVe xxij penultima marcij.

Joecke, dochter van Werner, belooft Jan Bythers het
rustig bezit te verzekeren van eene sil land, die zij hem in
der tijd verkocht heeft, en hem *ass sayekwalt inde burge*
schadeloos te houden voor allen hinder, die hij of zijne er-
ven mochten ondervinden.

In schepenregister A bl. 113 N° 116.

N° 234.

1522 Juni 24. — Dit is geschat jn jare XVe ind xxij jn den somer
omtrent synt Johannes mess.

Voor Johan Reymans en Renier Douven, schepenen, be-
kennen Neys Cremer en Heyn Pentwart, dat zij het onder-
pand van een mud rogge, thans in bezit van Dries Schot-
tens, vroeger reeds hadden *geloest*, zooals in den rentebrief
vermeld en in de kerk uitgeroepen is in het leven van Jenne,
vrouw van Heyn Pentwart, toen ook het veronderpande per-
ceel is vervreemd.

Origineel op papier.

In omslag C N° 6.

N° 235.

1523 Juli 19. — Anno Dni XVe ind XXI^a op Soettersdach noe Diuisio Apostolorum.

Voor Keris van Rodenbroek voogd, Renier Douven en Gort Cleven schepenen, betuigen, op verzoek van Thys Voedts, Jan Cleynen, vicarius of pastoor te Sittard, Gort Buijx en Hendrik Metzmaker, dat het hun bekend is, dat Hendrik Kriekelman zaliger aan zijnen natuurlijken zoon Reijnken gegeven en vermaakt heeft eenen erfpacht van zes Sittarder malder rogge.

Minuut in schepenregister A bl. 35 N° 64.

N° 236.

1523 October 4. — Anno Dni XVe xxiii^a op synt franssiscus Dach.

Op verzoek van den schepen Gort Cleven wordt door Drys Bruggen den oude, Dirk Bruggen, Lenart Stassen en Reyner *van den Hoeyffen* voor de schepenbank verklaard, dat van de erfrente van een mud rogge, die op Gorts huis in de Putstraat gevestigd is, de helft is afgelost en daarvan dus jaarlijks nog slechts verschuldigd zijn twee malder rogge.

In schepenregister A bl. 109 N° 100.

N° 237.

1524 Februari 1. — Anno XVe ind xxiiii^a op onss lyuen vrouwen liecht avont.

Voor Keris van Rodenbroek voogd, Gort Cleven en Dries Schuttens schepenen, doen de kinderen van *Mette* van Tudder, afstand van de gerechtigheid, die zij hebben op het huis van Heyn van Tudder, waarin de vader van Heyn,

met name Art van Tudder, schepen van Sittard, gestorven is en welk huis door Klaas Ruyschen van Heyn van Tudder is aangekocht.

In schepenregister A bl. 20 N° 38.

N° 238.

1524 Juni 17. — Anno Dni XVe XXIIIe op frydach post viti.

Thomas Kuylmans verklaart, dat hij Lenart Visscher voor den erfpacht van drie vat rogge, dien hij hem heeft verkocht, schadeloos zal houden en *gloeft ass eyn sayckwald inde burge.*

In schepenregister A bl. 109 N° 101.

N° 239.

1524 October 14. — Anno Dni XVe XXIIIe dess XIII^{den} Dachz Octobris.

Op verzoek van Hendrik Beer, getuigt Johan Gelijns, dat hij voor tijden te Keulen is geweest, om namens Gort Beer te *dedincken* met wijlen Tilman Bruggen, betrekkelijk de betaling van een erfpacht van vijftig malder rogge, waarvan Tilman geen gedeelte wilde ontvangen, maar alleen den geheelen pacht, berekend tegen zeventien gulden het malder.

Minuut in schepenregister A bl. 30 N° 60.

N° 240.

1524 November 10. — Anno XVe ind XXIIIe des thendendaechs in Novembri.

Peter Haen en zijne vrouw Greet van Tudder verklaren ten behoeve van Dirck Bruggen, afstand te doen van hun recht op een half bunder land, gelegen omtrent Vosselind, dat Jan Haes, schoonzoon van Greet, aan Dirk verkocht heeft en van welk land Peter en Greet den koop prijs

ontvangen hebben, *dar mijt dat sy aeff gemoetsuint hebben* hun neef Theys Holtbeckers, die ook op dat perceel cenig recht beweerde te hebben.

In schepenregister A bl. 109 N° 102.

N° 241.

1525 Februari 25. Anno M V^e ind xxv des anderen Dachs na sent Matheis Dach.

Hencken Gogordt verkoopt aan Klaas Maissen vijf en twintig roeden tuin aan de Groote Steeg (1) gelegen.

In schepenregister A bl. 20 N° 41.

N° 242.

1525 April 30. — Gegeuen Int Jair Unss Heren M V^e ind xxv up Sondach Mysericordia Dni.

Voor voogd en schepenen te Sittard, bezweert Hendrik Beer, dat hem zijn zwager *Loidwich Cowijn* eene jaarrente geschonken heeft, herkomstig van Johan Doynroidt.

Origineel op papier. — O_ggeplakt zegel afgevallen.

In omslag C N° 7.

N° 243.

1525 Mei 1. — Anno XVe ind xxv dess yersten Daichs Meijs.

Ten overstaan van het gerecht, samengesteld uit Keris van Rodenbroek voogd, Dries Schuttens en Nijss Seuerens, schepenen, doen de kinderen van Jakob Dries, met namen Gobbel, zijn zwager Cristoffer en Heylken hunne zuster,

---

(1) De Groote Steeg leide van den Steenweg naar Geleen. Zij werd gedeeltelijk ingenomen door den rijksweg van Maastricht naar Nijmegen en gedeeltelijk door den Staat en aan de aangrenzende eigenaars verkocht.

afstand van de *hersterffenijs*, hun ten deel gevallen van wege Heijn Dries humen oom, zulks ten behoeve van meester Hendrik Dries den dokter en *mediciner*, ook hunnen oom.

De kinderen van Jan Dries geven insgelijks de erfenis van Hendrik Dries over aan meester Hendrik.

In schepenregister A bl. 19 N° 37.

N° 244.

1526 Januari 7. — Anno XXVI des ander Dachs na derteyn Dach.

Schenking van een perceel beemd, gelegen te Wehr naast de kerk aldaar, den jonkheer van Doenraedt en anderen, door Gerard *Beyr* ten behoeve van een niet genoemden persoon.

Aanteekening in schepenregister A bl. 54 N° 76.

N° 245.

1526 Mei 9. — Anno XVe ind XXVJ den noegenden daich in den moent meij.

Voor de schepenen Dirk Bruggen, Gort Cleven en Renier Beltens, verklaart Tilman Ettelen aan zijn broeder Johannes verkocht te hebben de helft eener weide, herkomstig van Gerard Beer; terwijl Johannes bekent aan zijn broeder Jakob Ettelen, schuldig te zijn derdehalf honderd Brabantsche gulden.

Minuut in schepenregister A bl. 53 N° 75.

N° 246.

1526 Augustus 11. — Anno XVe Ind XXVI des anderen daigs noe Sinte Laurens Daich.

Voor Keris van Rodenbroek voogd, Dries Schuttens en Nijss Severen, bekent de Pater van Eyck, genaamd Jan

Ploemijns, dat de dochter van Gort Beer *niet aeff gemeert noch gekomponeert* is ten overstaan van hem als pater. Verscheen mede Jan Haes verklarende, dat Gysbrecht Beer, deken te Sittard, met hem te Maeseyck is geweest, waar de deken de dochter van Gort Beer in het groot klooster *verdenckt* heeft voor honderd goudgulden, waarmede alle paters en maters tevreden waren; nog verklaarde Johannes Gelijns, dat de pater van Eyck, de materse procuraterse en verder het geheele convent alsmede Gort Beer aan hem als scheidsman ter beslissing hebben opgedragen het geschil, tusschen hen aangaande de dochter van Gort Beer bestaande, *wijz sij ingedoen sold sijn ind so wess hoer noch geboeren sold*, waarbij hij heeft beslist, dat Gorts dochter nog zou ontvangen tachtig Hornsche gulden, die echter op haar verlangen gebracht zijn op honderd, welke honderd gulden aan het convent zijn betaald in een schepenbrief op de pachthoeve van Hillensberg, waarop het convent nog drie honderd Hornsche gulden daarbuiten gevestigd heeft, zoodat het bij eventuele aflossing moet ontvangen vier honderd dergelijke gulden.

In schepenregister A bl. 19 N° 36.

N° 247.

1526 September 17. — Anno D. XV° ind XXVI des XVIIJ dach in September.

Ten overstaan der schepenbank van Sittard, verklaart Heyn Collen aan Johan Buyss in bewaring te geven twee schepenbrieven, de eene van zes malder rogge, ten laste van Herman Prouyst, en den andere van twaalf malder rogge, *sprekende to Munstergellen*; met dien verstande echter dat Heyn den erfpacht zelf zal optrekken en Johan hem de brieven moet teruggeven, wanneer bij ze voor het gerecht noodig heeft.

In schepenregister A bl 20 N° 43.

N° 248.

1526 October 31. — Anno XVe ind xxvi omtrent Allerheylgemis.

In tegenwoordigheid van den voogd Keris van Rodenbroek, beslechten Renier Beltens, Johannes Gelijns, Johannes Haes en Jan Noelman den *stoet*, die tusschen Jan Welters en Heilken Visschers heeft bestaan, *aengoende den reijn* tusschen den hof van Heilken en Jan, en stellen de grenzen tusschen beide erven vast.

In schepenregister A bl. 20 N° 40.

N° 249.

1526 November 23. — Anno XVe xxvi op sent Clemens dach.

Op verzoek van Johan Meys van Maastricht is het gerecht van Sittard, samengesteld uit Keris van Rodenbroek, als voogd, Gort Cleuen en Reyner Douffen, als *gerichten* en in bijwezen van Johan Haes, als *gezworen boede*, en Theus Deheus, op de schepenbank gaan zitten en heeft Johan Meijs beloofd de kinderen van Dirk Beer na doode te geven de goederen van zijne huisvrouw Jenneken, dochter van Oesterling, en aan Dirk Beer drie bunder akkerland en een bunder weide.

In schepenregister A bl. 20 N° 29.

N° 250.

1526 December 15. — Anno Dni XVe ind xxvj des saeterstach vor sant Thomas.

Peter Loers de oude draagt aan zijn *eydom* Johan van Cleyff over, een huis, gelegen in *dat Gromssen struyth*, naast Thomas Weyffers, waarvan de koopprijs door Johan is betaald.

In schepenregister A bl. 14 N° 81.

N° 251.

1526 December 19. — Anno Dni XVe ind xxvi des guedestachs vor sent Thomas.

Clais van Abshoeuen en *Dreyss Geleyns* gaan eene ruiling aan van weilanden op het Stadbroek en te Munstergeleen gelegen, waarvan die door *Klaas* geruild, eertijds door zijne dochter *Eytken*, *eyr sy bestaidt was*, overgedragen waren aan haar oom *Geryt van Abshoeuen*, die ze weder aan zijn broeder *Klaas* heeft teruggegeven.

In schepenregister A bl. 55 N° 83.

N° 252.

1527 Februari 14. — Anno Dni xxvii up sent fallenteyns Dach.

Voor de schepenbank van Sittard verklaart *Theis Naegels* op eene erfrente van twee malder rogge, gevestigd op vier en een half sil land, gelegen op de tien bunder, ten behoeve van *Joick de Wever*, afgelost te hebben een malder, hetgeen hij ten overstaan der schepenen verlangt geconstateerd te zien, ten einde zijn recht bewaard blijve, ook wanneer de schuldbrief verloren mocht gaan.

In schepenregister A bl. 54 N° 77.

N° 253.

1527 Juni 25. — Anno Dni XVe ind xxvii des anderen Dach na Sent *Johanus Dach* mydsomer.

Johan Krekels van dem Weyer en *Gele Dalmans van Jabeek* stellen zich tot borgen en bevestigen onder eede den inhoud van een brief, dien *Hendrik Beyr* op *Jabeek* heeft, zulks voor en in plaats van twee andere borgen, die gestorven waren.

In schepenregister A bl. 55 N° 84.

N° 254.

1527 Juli 5. — Anno Dni XVe XXVII des frydachs na Maria visitatio.

Henken Kruysken verkoopt aan Clais Mais een tuin van vijf en veertig roeden, gelegen in de Kleine Steeg. (1)

In schepenregister A bl. 56 N° 87.

N° 255.

1527 Juli 20. — Anno Dni XVe ind XXVII up sant Margareten Dach.

Johan *Spye*, scholtis te Born, en Dreys Schuytkens tref-
fen, ten overstaan van de schepenbank te Sittard, een ac-
coörd, betrekkelijk eene erfrente van tien goudgulden, welke
door den scholtis aan Dreyss afgelost kan worden met twee
honderd dergelijke gulden.

Lycop ind breyff gelt zijn door Dreys betaald.

In schepenregister A bl. 55 N° 82.

N° 256.

1527 September 2. — Anno XVe XXVII des saiterstachs na sent Jelles Dach.

Ten behoeve van Mewes Scheyden van *Weyr*, als koo-
per van den *Monaishaiiff* buiten de Putpoort, ter eene zijde
naast de cleyn Stege, (2) en ter andere naast de gemeene

---

(1) De Kleine Steeg leidde van den Steenweg naar het gehucht de Linde en verviel bij den aanleg van den rijksweg van Maastricht naar Nijmegen.

(2) Waar de Kleine Steeg, waarvan hier gesproken wordt, gelegen was, weten wij niet; wij kennen wel eene Kleine Steeg, loopende van den Steenweg naar Overhoven en Linde, (zie vorige noot). Wellicht hebben wij hier te doen met het voetpad buiten de Putpoort, dat van eene zijde langs de grachten naar de Stadbroek- of Leeuwenbergerpoort, en van den anderen kant naar de Limbrichterpoort liep. Op den staat der wegen en voetpaden door voogd en schepenen van Sittard in April 1566 opgemaakt (zie N° 304 hierna) komt de Kleine Steeg buiten de Putpoort niet voor.

straat gelegen, stelt zich Herman Colmans borg, dat zijne zusters *Jennesken* en *Toony* Colmans hem niet in het bezit van dien hof zullen storen, zullende hij anders *quyt syn myt XX horns gulden*.

In schepenregister A bl. 54 N° 78.

N° 257.

1527 September 14. — Anno MV^e ind XXVIJ up Sint Cornelis Daech.

Reinken Reymans, zoon van Jan, en Joeck Ruysshen, zijn zwager, verkoopen aan meester Hendrik Dries, dokter, hun half derdedeel *van der Hellen*, waarin zij hem hebben *geërfft ende geguet*. ⁴Daar de kinderen van Jakob Reijmans buitenslands zijn, zal hij van het hun toebehoorend derde deel niets geven, vóórdat men weet of ze in leven of dood zijn. Denzelfden dag dragen Renken Suutzen en Corst Pluechmekers, als mannen en momboiren hunner echtgenooten, kinderen van Heyn Reymans, aan dokter Dries over hun half derdedeel *van der Hellen*.

Origineel in schepenregister A bl. 21 N° 46 en 47.

N° 258.

1527 September 21. — Anno MV ind XXVIJ up sint Matheus Dach.

Voor de schepenbank van Sittard, samengesteld uit Keris van Rodenbroeck voogd, Dries Schuttens, Nyss Severens, Renier Beltens en Theis Voedts, protesteert dokter Hendrik Dries tegen de bouwvalligheid van het gebouw van *Dye Halle*, hetwelk noodzakelijker wijze opgebouwd moet worden, evenals zijns vaders huis op *dye pertz mart* gelegen, hetwelk afgebrand is. Dat protest heeft ten doel, om Dries te vrijwaren voor de door hem tot herstelling daarvan te doene uitgaven, welke hij op de medebelangebbenden wil verhalen.

Origineel in schepenregister A bl. 22 N° 48.

N° 259.

1527 November. — Anno Dni XVe indXXVIJ In dem Mondt Nouember.

Johan Buyss schenkt aan de huisarmen te Sittard eene erfrente van zes malder rogge, luidens een schepenbrief gevestigd op goederen van Herman Prouytz.

In schepenregister A bl. 54 N° 80.

N° 260.

1527 November 7. — Anno XVe ende sieuen und zwenzig auf sanet Wilborts tag, des siebenden tags von dem Monat Nouembri.

Ten overstaan van Johan Spee, stadhouders, meester Mewis, Gort Pauwels en Lambert Koupenbender, wordt Thibaut van Eynatten, kanunnik van O. L. Vrouwe kerk te Aken, namens het kapittel aldaar, voor de leenzaal van Born met het vierde deel van het tiend tusschen Sittard en Limbricht beleend, hetwelk afkomstig was van Jan van Bremdt, hebbende hij reeds vroeger de manschap der helft van dat tiend voor gemeld kapittel ontvangen. (1)

Extract op papier.

In omslag G N° 19.

N° 261.

1527 November 29. — Anno Dni XVe ind XXVIJ up sent Andrees awent.

Erkenntnis door Herman van den Berge van eene erfrente van drie vat rogge, ten behoeve van Dreys Bruggen, gevestigd op het *Kemkem* te *Hayssittart*.

In schepenregister A bl. 54 N° 79.

---

(1) Dit stuk is door ons uitgegeven, als bijlage onzer verhandeling over het groote tiend te Sittard, in de *Publ. etc. du Limb.* XIV bl. 424.

N° 262.

1528 Januari — Anno Dni XV° ind XXVIII In dem loemondt.

De voogd en het geheele gerecht te Sittard getuigen, *na dem brande*, dat het hun bekend is, dat Dries Schuytkens een *dronyp* heeft neven het huis van Faes Cremers, waar naast nog een klein huis ligt van Dries.

In schepenregister A bl 55 N° 85.

N° 263.

1528 Januari 25. — Anno a Natiuitate eiusdem Domini millesimo quingentesimo vicesimo octavo Januarij die vicesima quinta.

De notaris Johannes Hoeveler verklaart dat, in tegenwoordigheid van getuigen, voor hem verschenen is Godefridus Haes van Sittard ter cenre en Johannes Haes van Sittard ter andere zijde, beiden inwoners van Maastricht, die erkennen overeengekomen te zijn als volgt: Johannes geeft aan zijn broeder Godefridus ontheffing van alle schulden, vorderingen en rechtsactiën, die tusschen beiden tot op den huidigen dag bestaan hebben, en bepaaldelijk van zeven en twintig Hornsche gulden, die Godefridus aan hem verschuldigd was. Johannes verbindt zich geene actie in te stellen, ter zake van gereede en onroerende goederen, hun beiden opgekomen uit de nalatenschappen van wijlen de echteliéden Everard *van Lyeck* en Mechtild *van Kievelsberch*, belovende hij tevens den gedanen verkoop goed te keuren.

Getuigen waren: Servatius in den Haegen, Johannes in den Haegen en Jakobus Scaeffdries.

De akte was opgemaakt in de woning van Servaas van Mopertingen, gewoonlijk genaamd *in den Hoeck*, binnen gezegde stad Maastricht in de straat geheeten *dy Cortte Straet*.

Origineel op perkament.—Met zegelteeken van den notaris in inkt.

In doos C N° 110.

N° 264.

1528 Mei 15. — Anno XVe ind XXVIII des vridaechs noe sint Sernaes Daech.

Thewis Dekens verklaart voor de schepenbank te Sittard , dat hij is tegenwoordig geweest , toen Theus aan den pater van Eyck, voor Beer twee honderd goudgulden betaald heeft , welk geld door den pater aan Thewis Dekens is ter hand gesteld, die het ten behoeve van Hendrik Beer belegd heeft bij Jan van Stroebach.

In schepenregister A bl. 55 N° 86.

N° 265.

1528 Augustus 17. — Anno Dni XVe ind XXVIII dem XVIIJ dach in agosto.

Tusschen Simon *van Aycken* en Thomas Colmans, brengen schepenen van Sittard eene dading tot stand, omtrent een bestaand geschil over een erfpacht van twee malder rogge, gevestigd op het huis van Thomas, gelegen naast het gasthuis en Simon, in dezer voege, dat Simon den schuldbrief aan *Feyen*, huisvrouw van Thomas, zal overgeven, tegen betaling van drie goudgulden.

In schepenregister A bl. 21 N° 45.

N° 266.

1528 Augustus 20. — Anno XVe ind XXVIII dess twintichsten Daigs inden oestmoent.

Dirk Bratz verklaart aan jonkheer Johan Dobbelsteijn verkocht te hebben een erfpacht van vijf malder rogge op den molen van Ophoven, onder beding, dat bijaldien Johan Meijs daarvan derdehalf malder zou wenschen te houden, Dirk aan jonkheer Jan eene aanwijzing zal geven voor derdehalf malder op de goederen van Thijs Visschers.

In schepenregister A bl. 20, 21 en 53 N° 42.

N° 267.

1528 October 31. — Anno X XVe XXVIIIJ up aller heylgen aewont.

Voor schepenen van Sittard bekent Peter Alkens aan Diik Bruggen verkocht te hebben twee erfvat rogge, *sprekende* op een brief, dien Thomas Dechons van hem in handen heeft, betrekking hebbende op drie malder rogge.

In schepenregister A bl. 21 N° 44.

N° 268.

1528 December 29. — Anno Dni XVe XXVIIIJ des Dynstachs na Kerstmuyssen.

Peter Pelmkens staat aan Houb de Becker toe zijn huis te *bouywen up syn peyll*, en dat de *dronyp* zal vallen op Peters erf.

In schepenregister A bl. 56 N° 88.

N° 269.

1529 Januari 6. — Anno Dni XVe XXIX up Derteyndach.

Gerken Rennckens verkoopt aan Ernen Staissen een huis te Maastricht gelegen, en verklaart in te staan voor zijn broeder Stais, die buitenslands is.

In schepenregister A bl. 56 N° 90.

N° 270.

1529 Januari 15. — Anno Dni XVe XXIX den XV dachs Janwarius.

Peter Bolten verkoopt aan Peter Maiss in de Steeg een erfpacht van een vat rogge, gevestigd op het huis van Maiss en eene dergelijke erfrente, op vijf en twintig roeden land, in de Breedehaag gelegen.

In schepenregister A bl. 56 N° 89.

N° 271.

1529 April 9. — Anno D XVe ind XXIX up Donresdaech noe Speer
ind Kroenen Daech.

Johan Splinters zoon, en zijne zusters Berbken en Trijn
verklaren ten behoeve van dokter Hendrik Dries afstand te
doen van de goederen, die hun *aengestorffen* zijn van Heijn
Dries en hunnen vader Johan Splinters.

Minuut in schepenregister A bl. 22 N° 49.

N° 272.

1530 Maart 7.

Lijst van de opbrengsten der tienden ten behoeve der pas-
toors van Gangelt, Vucht, Millen, Havert, Breberen en
Brounsraed en van de kapitfels van Heinsberg en Wassen-
berg in gemelde parochiën.

Afschrift op papier.

In loket 13.

N° 273.

1530 Juli 14. — Anno Dni XVe XXX des XIIIJ Daechs Julyes.

Gysbrecht Swertscheidt geeft aan Herman Specken voor
vier jaren een brief ter leen van veertig Hornsche gulden,
waarvoor Herman veronderpandt zijn huis aan de markt en
zijre weide op den Millenerweg.

In schepenregister A bl. 56 N° 91.

N° 274.

1530 Juli 18. — Gegeuen zuu Duysseldorff den XVIIJ^{en} dach July anno
d. XXX.

Johan, hertog te Cleve, Gulik en Berg, graaf te Mark en

Ravensberg, beveelt aan Willem, heer te Rennenberg en Suyllen (1), zijnen *drosten* te Born, te waken tegen de vele misbruiken, ontstaande door de onkunde en de baatzucht van predikanten, waardoor den volke, onder den dekmantel van het Evangelie en het woord Gods, onchristelijke leeringen en nieuwigheden worden verkondigd. Hij wil, dat de *drost* vlijtig toezie, dat in het ambt geene *unchristliche lere aider ungeburlighe nuwerongh* worde verspreid en daardoor wederwaardigheden, ergernis en oneenigheid ontstaan, dat de predikanten het Evangelie en het woord Gods duidelijk voordragen tot het heil der zielen, de betering des levens en de handhaving van den vrede en de goede orde, en vooral, dat zijne onderdanen niet door verkoop der heilige Sacramenten en andere ongeoorloofde handelingen bedrogen worden.

De hertog dringt bij den ambtman aan, zijne onderdanen te waarschuwen, zich niet tot oproer en nieuwigheden te laten bewegen, en in herbergen, wijn- en bierhuizen zich van woordenwisselingen en redetwist daarover te onthouden, zullende zij, die tegen dit bevel mochten handelen, gestraft worden.

Afschr.ft op papier.

In omslag C N° 21.

N° 275.

1531 Maart 8. — Anno Dni XV° XXXI des acht dachs mertz.

Beyll Schouymlepels verkoopt aan haren zwager Renier Crekelman eene erfrente van drie vat rogge.

In schepenregister A N° 97.

---

(1) Dat Willem van Rennenberg ambtman te Born zou geweest zijn van 1520—1523, zooals KRITZRAEDT (*Bericht und Erfolg über Millen und Born*. Uitg. Cölln 1654.) zegt, is onjuist. Immers hij bekleedde dat ambt reeds in 1506. Men zie N° 186 hiervoor.

N° 276.

1531 Maart 8. — Anno Dni XVe XXXJ des VIII dachs mertz.

Gerard *Schais* verkoopt aan zijn zwager Renier Crekelman zijn aandeel in eene erfrente van vijfdehalf vat rogge, ten liste van Willem Moenen.

In schepenregister A bl. 57 N° 96.

N° 277.

1531 Maart 12. — Anno Dni XVe XXXJ des XIJ mertz.

Schulderkenning van een erfpacht van een malder rogge, door *Jillis Seyffers* ten behoeve van Heyl Vissers en hare kinderen.

In schepenregister A bl. 57 N° 95.

N° 278.

1531 Augustus 12. — Anno Dni XVe XXXJ des XIJ dachs Augustus.

Erken Cremers verkoopt aan Dirk Bruggen het derde deel eener erfrente van zeven vat rogge, ten laste van Peter Alkens te Overhoven.

In schepenregister A bl. 57 N° 94.

N° 279.

1532 October 13. — Anno Dni XVe XXXIJ des XIII dachs October.

Clair Haiss en haar zoon *Jaisper* bekennen, dat Thoon van Jabeck afgelost heeft de erfrente van drie vat rogge, die *Johain Haiss* had op diens huis in de *Pouytstraitten* gelegen, waarvan de schuldbrief echter zoek is geraakt, die, wanneer hij *vor den dach qweme*, krachteloos zal blijven.

In schepenregister A bl. 57 N° 93.

N° 280.

1532 November 15. — Anno Dni XVe XXXII des xv dachs November.

Lyencken Huymans schenkt aan haren natuurlijken zoon Willem dertig goudgulden.

In schepenregister A bl. 57 N° 92.

N° 281.

1533 Mei 8. — Anno XVe ind XXXIII des viij dachs indem Mey.

Dirk Hamekers van Hillensberg en zijne vrouw *Treyn*, geven aan hunne dochter *Treyn* eene sil land te Hillensberg gelegen, en aan hunne kinderen *Erken*, *Leysken* en *Troincken* gezamenlijk eene weide te Hillensberg, groot een half bunder.

In schepenregister A bl. 58 N°s 98 en 99.

N° 282.

1534 Juni. — Op dinsdach in Juny genoemt hoymaent anno XVe XXXIIIJ.

Die beschrijvinge der Graetheylt en vaststelling van het reglement op dat bosch, voorgelezen aan de 28 man, zijnde uit elk der daarop recht hebbende kerspelen een. (1)

Afschrift op papier.

In omslag A N° 31.

---

(1) Het stuk is in de *Publ. etc. du Limb.*, XI bl. 393, uitgegeven door den heer Jos. HABETS, aan wien het archief van Sittard dit exemplaar te danken heeft.

Wij hebben het, ofschoon het van veel vroeger moet dagteekenen, onder het jaar 1534 geïnventariseerd, omdat het voor ons liggende afschrift dat jaartal aanwijst, waarop het naar het origineel — gevonden *int ampt van Born* — is opgemaakt.

N° 283.

1540 December 6. — Inden Joir ons Heren Jhesu christi Dumen screff
Dusent vijf hondert ind vyertich des sessden Daigs
Des moentz Decembris.

Johan Mirbach deken (1), Hendrik van Daijllen voogd, en
schepenen van Sittard verklaren aan Thomas Exters gast-
huismeester vercocht te hebben een perceel land, groot drie
sillen en vijf en veertig roeden, gelegen op den Kollenberg,
voor eene niet genoemde som, die hij voor het gasthuis en
de armen *In hoenen noetsaken* betaald heeft, en voor zestig
Hornsche gulden of negen vat rogge, waarvan een schuld-
brief opgemaakt zal worden.

Origineel op papier.—Zegel verloren.
In doos C N° 111.

N° 284.

1542 October 14. — Geschieith den XIIIJ October A^o V^o XLIIJ.

Claes van Harff, ambtman te Born, Alexander van Drym-
born, Johan van Melscheid, Hendrik van Dalen voogd, en
Dirk Swertscheidt rentmeester te Born, verklaren, dat zij
burgemeester, schepenen en raad van Sittard de *versiegelon-
gen* zullen te goed doen, die de stad voor den hertog van
Gulik heeft aangegaan, hun alle schade herstellen, die zij
deswege zouden hebben, en binnen veertien dagen *die ver-
siegelonge af stellenn*, en hunne bezwaren bijleggen.

Origineel op perkament.—Eigenhandig geteekend.

Opgeplakte zegels van van Harff, van Drymborn, en van Dalen zeer ondui-
delijk, dat van Melscheid verloren. Swertscheidt heeft het stuk niet ne-
degezegeld. *Van Harff* voert doorsn den met een barensteel in het schild-

---

(1) Mirbach komt niet voor in de lijst der dekenen van het kapittel
van Sittard, gegeven door KRITZRAEDT in zijne *Chronie von Gangelt* en
door AUGUSTIN DUNCKEL in den „*Sittarder Stadts und Kreises Kalender
auf das Jahr 1823*,” bl. 42. Men zie daaromtrent onze aantekening in
de *Publ. etc. du Limb.* XIV bl. 307.

hoofd, op den helm een tournooihoed, bezet met een vlucht, waar tussehen een kogel; *van Drynborn* een baud, bezet met drie rozen; *van Dalen* (vermoedelijk) driemaal gepaald.

In omslag A N° 21.

N° 285.

1544 Mei 13. — Gegeuen indt Jair unss Heeren Duyssent vijffhundert ind vur ind vertich op Sint Seruaisdach Episcopi et confessoris.

Burgemeester, schepenen, raad, gezworenen en gemeene burgers der stad Sittard bekennen schuldig te zijn aan Peter Heben van Melik bij Roermond, eene rente van vijf bescheiden gulden, die Karel, hertog van Gelder, heeft laten slaan, of de waarde daarvan, te betalen op St-Filips en St-Jacobsdag, *unbeuangen*, niettegenstaande brand, miswas, hagel-slag of andere ongelukken.

Minuut in schepenregister A bl. 31 N° 61.

N° 286.

1544 Mei 13. — Indt Jair unss Heer XVe XLIIII op St. Seruues Daich Episcopi et Confessoris.

Burgemeester, schepenen, raad, gemeene burgers, ingezetenen en poorters der stad Sittard bekennen aan den prior Wilhelm van Millen en den procurator Joachim van Tongerlo, ten behoeve van het convent of godshuis der Karthuizers, genaamd Bethleem, te Roermond, schuldig te zijn eene jaarlijksche rente van tien bescheiden Overlandsche Rijnsche goudgulden, waarvoor dit klooster aan de stad geleend heeft eene som van twee honderd vijftig bescheiden gouden Geldersche ridders, door wijlen hertog Karel geslagen, en vier gouden leeuwen, gemunt door hertog Filips van Bourgondië.

Origineel op perkament, doorgeknipt.—Zegel verloren.

In doos C N° 112^a, en afschrift in schepenregister A bl. 32 N° 62.

N° 287.

1544 December 6. — Anno XVe und XLIIII den sesden Daichs Decembris.

Voor de schepenbank te Sittard erkent zekere Claessen verkocht te hebben aan Willem Hamers van Limbricht vierdehelf sil land, die *uytghilt* een erfmakder rogge, tot zekerheid der behoorlijke levering waarvan, hij ten behoeve van Willem veronderpandt eene sil land te Overhoven gelegen.

In schepenregister A bl. 22 N° 50.

N° 288.

1545 November 20. — Gegeuen zu Dusseldorff ju den jairen vnsers hern duysent vnuft hunderd vnd vuuff und viertzig am zwenzigsten dag des Monat Novemberbris.

Willem, hertog van Gulik, Cleef en Berg, graaf van Mark en Ravensberg, heer te Ravenstein, doet kond, dat hij op verzoek van burgemeester, schepenen, raad, burgers en inwoners van Sittard, de weekmarkt, die men aldaar des Donderdags pleegt te houden, toelaat en vernieuwt en daarvoor de volgende verordening vaststelt.

Daar het den hertog gebleken is, dat eene groote hoeveelheid granen uit de ambten Born en Millen in den vreemde ter markt gebracht en verkocht wordt, ten profijte van buitenlanders en tot nadeel der landskinderen, *vnd inen die nahrung entzogen werden soll*, zoo zal te Sittard op elken Donderdag eene vrije korenmarkt met stapel voor allerlei vruchten gehouden worden voor de inwoners der genoemde ambten, die voortaan hunne granen, welke zij ter markt brengen of verkoopen willen, nergens anders dan te Sittard, als zijnde daartoe de geschiktste plaats, van de hand mogen zetten. Zij kunnen daár van des morgens tien tot des middags twaalf ure handelen, met wie zij goedvinden en ver-

koopen aan wie zij verkiezen, hetzij ingezetenen hetzij vreemdelingen. — Zoohaast *der mittag* *erschenen* is en de klok twaalf geslagen heeft, mag een ieder zijne vruchten, welke hij niet verkoopen kan, buitenlands, of waar hem zulks het best gelegen komt, vervoeren en zich daarvan ontdoen, ofwel ze opslaan en bergen. Dit neemt echter niet weg, dat iedereen zijne vruchten in zijn huis of op zijn erf, waar hij ze heeft liggen aan den eersten den besten liefhebber kan verkoopen, zooals ook tot dusverre gebruikelijk was. — De hertog kent volle vrijheid aan gemelde stapel-, koren- en weekmarkt toe, namelijk tusschen negen ure des ochtends, wanneer de marktklok wordt geluid, tot twee ure des namiddags, niettegenstaande de graanmarkt niet langer dan van tien tot twaalf uur mag duren. — Zoo de een den andere op de vrije markt mocht slaan of met geweld de hand naar hem uitstrekken, dan zal hij die hand verbeurd hebben; maar zoo iemand zich tot den rechter wendde en daarover *vergeweldicht* wierde, zullen hij of zij, die zulks deden, lijf en leven verbeurd hebben. Niemand zal den ganschen marktdag een ander noch diens goed mogen aanhouden om schuld of borgtocht, uit koop of verkoop buiten de stad voortgesproten. — Een ieder zal zijne waren, vruchten en koopmanschap den geheelen marktdag vrij en onbezwaard van accijnsen, tolgeld en dergelijke heffingen kunnen in- en uitvoeren, van de hand doen, verkoopen, opslaan of op eenige andere wijze afzetten, naar goedvinden en volgens de gelegenheid, die zich mocht voordoen. Wanneer op de vrije markt goederen verkocht worden, welke later blijken zouden aan een ander, dan den verkooper toe te behooren, en deze deswege vervolgd en aangesproken wierde, zal die waar den eigenaar volgen, doch den kooper zijn bestede koopprijs teruggegeven worden, behoudens verhaal der geleden schade op den verkooper. — Op de markt mag geene andere, dan oprechte, geijkte, gebrande en ge-

keurde maat, el of gewicht gebruikt worden en ook geene andere dan *uffrechtich ungefelscht* goed en waren gebracht noch verkocht worden. — Vóórdat de markt gevrijd is, mag geen voorkoop van waar plaats hebben, op straffe van verbeurte van de goederen en den betaalden koopprijs, die voor de helft aan de marktmeesters en voor de wederhelft aan de armen uitgekeerd zullen worden. Wat iemand voor eigen gebruik of voor zijn gezin koopt en het niet weder verkoopt, wordt niet als voorkoop betracht.

Ten einde de onderdanen en allen, zoo in- als uitlanders, die de markt mochten bezoeken, *desto williger vnnd vnbesweert syen*, zoo verordent de hertog, dat goede politie worde gehouden, de wegen en straten hersteld, en *zu guder rustung gehalten*, een ieder door de beambten en overheids-personen op gemelden marktdag gehandhaafd en verdedigd en hem, bij het verkoopen zijner vruchten of andere waren, alle bijstand en hulp verstrekt worden.

Origineel op perkament.—Groot zegel van den hertog in geel was gaaf, hebbende tusschen een dubbelen rand een doorsneden schild, boven gedeeld in drieën, rechts een klimmenden gesplitstaarten leeuw, links een klimmenden dubbelstaartigen leeuw, in 't midden een karbonkel; beneden gedeeld in tweeën, rechts een geruite faas van drie trekken, waaronder de letter W, links drie boven elkander staande kepers. Omschrift, *in den buitenrand*: S. WILHELMI: DUCIS JULIE: CLIVENSIS. ET BERGENSIS COMITIS. *MARCHIÆ.*, *in den binnenrand*: ET RAVENSBERGI. DOMINI. IN RAVENSTEIN ETCET.

In doos C N° 112^b.

N° 289.

1545 November 30.

Burgemeester, schepenen, raad, burgers en inwoners van Sittard beloven in allen deele de verordening, betreffende de markt te Sittard door den hertog vastgesteld, na te komen.

Origineel op papier, met afschrift van de marktverordening.

In omslag B N° 14.

N° 290.

1546 April 29. — Vff den acht und zwentzichsten dach des Monatx Aprilis im Jar vsers liefen heren vnnffzehen hondert vnd sees und fertzich.

Alexander van Drymborn, als scheidsman tusschen de stad Sittard en de buurlieden van Tuddern, beslecht het geschil, tusschen hen gerezen nopens eene veedrift, waarop Sittard beweert het uitsluitend recht te hebben, terwijl die van Tuddern, welke als *mytburger van Sittart sich geacht*, insgelijks op de geheele veedrift, zijnde het gemeentebroek, hun recht van gebruik volhouden. De scheidsman bepaalt, dat die van Tuddern zullen *kerenn unnd wenden* met hun vee op de *Steynlaeck*. (1) Mochten er beesten van Tuddern, door toedoen der inwoners van dit dorp, over de *Steynlaeck* komen, dan zullen die van Sittard ze mogen *penden* en daarmede handelen, als van oudsher gebruikelijk is. Geschiedt zulks echter des nachts of ten ontijde, buiten weten en willen van die van Tuddern, dan moeten die van Sittard *sich fruntlich vnd noberlich myt den van Tudder halten vund gheine unkosten vff sy dryffenn*. Die van Tuddern zullen hunne beesten, zooals voorzegd, kunnen hoeden, totdat zij bewezen hebben, dat zij, buiten menschen geheugen, *die ganse gemeijnden gelyck myt den van Sittart frydlich vnnnd vnbecroent gebrucht hauenn*, en dat zij zich daarin niet heimelijk, listig of met geweld ingedrongen hebben, of dat hun zulks niet uit gunst of vriendschap is toegestaan. Mocht door hen het bewijs daarvan geleverd worden, dan zal de onderhavige scheidsrechterlijke uitspraak *unbundich* zijn.

Origineel op perkament.—Zegel van Drimborn versleten.

In doos C N° 113^a.

---

(1) De *Steynlaeck* of de zoogenaamde Zouttromp is eene sloot, die thans de broeken der gemeenten Sittard en Tuddern scheidt.

N° 291.

1547 September 19. — Geschreuen den XIXⁿ dag Septembris anno D—XLVII.

Alexander van Drynborn bericht an den hertog, dat hij burgemeester, schepenen en raad der stad Sittard en de andere schepenen van het ambt Born, in kennis gesteld heeft met des hertogen voornemen, betrekkelijk de *verschryving* van het ambt Born, in het vertrouwen dat zij zich daarin zouden schikken; waarop deze zich van ganscher harte en goedwillig bereid verklaard hebben daaraan te voldoen, *wess guede frome treuwe underdanen zu doin schuldich*, met de bede echter, dat zij niet boven hun vermogen mochten bezwaard worden. De onderhandelingen hebben tot de uitkomst geleid, dat zij bewilligd hebben, het ambt Born in zes jaren met vier duizend drie honderd (1) goudgulden te bevrijden en daarvoor jaarlijks *erlegen machen* zeven honderd drie en dertig en een halven goudgulden; daarbij vertrouwen zij, dat de hertog de groote door hen gelede schade zal indachtig zijn (2) en deze hunne inwilling goedgunstig zal aannemen.

Verder geeft hij den hertog te kennen, dat die van Sittard op betaling der kosten van herstelling der bruggen (3)

---

(1) In het stuk staat IIII^{ll}lc, dit zal echter wel moeten wezen 4400, want zes termijnen van 733 1/2 geven dat bedrag. De hier bedoelde overeenkomst kwam weinige weken later tot stand. (Zie N° 292 hierna.)

(2) In den Gelderschen successieoorlog (1538—1543) werden de meeste plaatsen van het ambt Born door de troepen van keizer Karel in asch gelegd en geplunderd. Het is daarop, dat gewezen wordt.

(3) Hier worden waarschijnlijk bedoeld de bruggen, die over de grachten naar de stad leidden. Deze waren in 1543, tijdens het gevecht bij Sittard reeds vernield, want het geschut, dat daarbij door de hertogelijke troepen buit gemaakt werd, kon, *us mangel der brüggen*, niet binnen de stad gevoerd worden. (Verg. LACOMBLET, *Archiv für die Geschichte des Niederrheins* IV bl. 171.)

hebben aangedrongen en hij met hen daarover dikwerf een onderhoud heeft gehad, waarvan hij den hertog, bij diens komst te Wassenberg, den uitslag zal mededeelen.

Minuut op papier.—Eigenhandig geteekend.

In omslag C N° 7.

N° 292.

1547 October 25. — Gegeuen zu Dusseldorf ju den jaren vusers herean duysent vunfhundert vndviertzich vf den vunfvvnd-zwenzigsten dach des monatz Octobris.

Willem, hertog van Gulik, Cleef en Berg, graaf van Mark en Ravensberg, heer te Ravenstein, verklaart, dat, aangezien het ambt Born met vele *vsgeldern vund verschryuonngenn* belast is, door zijn hofmeester en ambtman Alexander van *Drynborn* en andere *verordenten* met burgemeesters, schepenen en raden van de steden Sittard en Susteren en de overige onderdanen van het ambt Born eene overeenkomst is getroffen, tot afkwijting van die schulden en wel in de volgende zeven jaren, aanvang genomen hebbende met Sint-Egidiusdag 1547, waartoe het ambt zal betalen eene som van vijf duizend goudgulden, onder de volgende voorwaarden: 1° de hertog zal gedurende gemelde zeven jaren hen ontheffen van alle *uswendigen* diensten, die door de landstenden uitgeschreven zijn of zullen worden, hetzij met wagens, paarden, spaden of anderszins; met dien verstande echter, dat de diensten ten behoeve der vesting en het onderhoud der stad Sittard gedaan, verricht zullen worden, zooals tot dusverre het geval was; 2° gedurende al dien tijd zullen de diensten en *foeren*, die zij tot *notturft vund gesynnen* des hertogen verplicht zijn te verrichten, niet van hen kunnen gevorderd worden; 3° de toegestane accijnsen zullen hun geheel ten goede komen; 4° zij zullen geene andere *landstuyr* of bedegeld voor den hertog hebben

op te brengen, dan die ook van de goederen der ridderschap en geestelijken in het ambt geheven worden, onder voorbehoud echter van de heffingen ten behoeve van het heilig Roomsche Rijk, waarin den hertog niets toekomt; 5° in het ambt zullen eenige bepaalde personen *verordent* worden, om de belastingen op te trekken, welke gedurende zeven jaren, tot niets anders mogen *gewant* worden, dan tot afkwijting der schuld.

De hertog bekrachtigt de gesloten overeenkomst en keurt de gestelde voorwaarden goed.

Origineel op perkament, gecontrasigneerd *Swassenberg* — Groot uithangend zegel des hertogen in geel was, een weinig aan den rand geschonden.

In doos C N° 113^b.

N° 293.

1548 Augustus 10. — Auff St. Laurencij Tag Anno XLVIIJ.

V 325
Bepaling der grenzen of *Stok und Beifangk* der heerlijkheid Sittard, door den voorgd Swertscheidt en schepenen aldaar *begangen und verneuert*. (1)

Minuut en twee afschriften op papier, allen zeer beschadigd.

In omslag C N° 7.

N° 294.

1549 e. v.

Processtukken, betreffende den weidegang op de zoogenaamde Pesch te Wehr, tusschen *Bawmeister und Nachpären von Wehr* eenerzijds en de ingezetenen van Susterseel anderzijds.

Origineel op papier.

In omslag A N° 36.

---

(1) Men zie hierover ons opstel: „*De grenzen der heerlijkheid Sittard*“ in *Publ. etc. du Limb.* XIV bl. 366. (Verg. N° 26 hiervoor.)

N° 295.

1551 November 3. — Gegeuen Inden Jaer unns heren Dumen schreiff Duyssent vyff hondert Eynde und vyftich upden derden daech dess moentz Nouembris.

Voor schepenen van Sittard verklaart Jan van Haren schuldig te zijn aan de armen van Sittard, eene jaarlijksche erfrente van een malder rogge, tot zekerheid waarvan hij ten onderpand stelt zijn huis, met den daarvoor gelegen grond *up den Aldenmaert*. Deze erfpacht kan afgelost worden met vijftig Hornsche gulden loopenden koers, gerekend tegen 12 stuiver, of de dukaat ad 45 stuiver, den *Joachimsdaalder* aan 32 stuiver, of ander te Sittard gangbaar geld.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gaaf.
In doos C N° 115.

N° 296.

1553 April 16. — Datum anno a Natiuitate Domini Millesimo quingentesimo quinquagesimo tertio mensis Aprilis die decima sexta.

Johannes de Bruken, deken en begever der *quartae cappellae* van het dekenaat Susteren (1), admitteert zekeren Hieronimus N. van *Randeroidt*, priester, dien de hertog van Gulik, als leekenpatroon der kapel aldaar, heeft voorgesteld, ter bediening der kapel van de H. Maagd Maria en het H. Kruis te dier plaatse, tot de uitoefening en het genot der rechten en diensten dier kapel en beveelt, dat hij in het bezit worde gesteld van de kapel, boeken, misalen en ornamenten.

Origineel op perkament.—Geteekend *Joh. de Bruken*.
In doos C N° 116.

---

(1) Johannes de Bruken was rector van St-Nikolaas altaar te Sittard en landdeken te Susteren. Hij overleed den 2 December 1558.

N° 297.

1553 Juni 18. — Gegeuen Inden Jaer unns heren Dumen schrieff Duys-
sent vuffhundert drie und vyfftich up den achttheen-
den Dach des monatz Juny.

Voor schepenen van Sittard verklaart Jan Smeets van Leienbroek aan Thomas Exters, als armenmeester, ten behoeve der armen, schuldig te zijn een erfpacht van een malden rogge, tot zekerheid waarvan hij verbindt twee perceelen bouwland te Leienbroek gelegen, groot een morgen en anderhalf sil.

Origineel op perkament—Schepenzegel gaaf.
In doos C N° 117.

N° 298.

Omstreeks 1557.

Memorie ten bewijze, dat de heeren van Leerodt zoowel als het kapittel van O. L. Vrouw kerk te Aken (1), gehouden zijn, in plaats der groote banklok, die in 1542 door 's lands vijanden van hier is weggevoerd, bij te dragen in de kosten eener nieuwe klok, *nach aduenant Ihres deren von Lerodt anparths so in Ihre Ed. von dem Zehendten baussen der Lymburger pfortzen haben.*

Het betoog is hierop gegrond, dat volgens de statuten van het concilie te Susteren in het bisdom Luik — waaronder ook Sittard ressorteerde — voor recht is erkend, dat in alle kerken van het diocees de ban- of groote klok door de heffers van het groote tiend van elke parochie besteld, gegeven en onderhouden worde; dat klaarblijkelijk uit het

---

(1) Het kapittel te Aken was eigenaar voor nagenoeg 578 en van Leerodt voor 778 van het groote tiend te Sittard. Zie over de Sittardsche tienden en de tiendklok ons opstel in *Publ. etc. du Limb.* XIV bl. 89 e. v.

opschrift, dat zich op de weggevoerde klok bevond, afgeleid moest worden, dat zij was de klok van het groote tiend, welk opschrift luidde als volgt:

DE DECIMA GRANDI DATUR HOC VAS
SPE RESONANDI ARNOLDO FICTA DE GRAFF
CATHARINA QUOQUE DICTA.
ANNO D^{NI} MCCCXCIJ MENSIS SEPTEMBRIS.

Minuut op papier.—Het stuk is vergezeld van minuten en afschriften van een aantal bescheiden, hoofdzakelijk uit de jaren 1544 tot 1573 op het groote tiend en de tiendklok betrekking hebbende, en als processtukken overgelegd in het geding, tusschen de regeering van Sittard en het kapittel van O. L. Vrouw te Aken, gevoerd.

In omslag A N° 24.

N° 299.

1561 October 14. — Gegeuen nach Christi unsers Herrn geburt funfzehen hundert und ein und zeehszigstem Jahrenn am vierzehentenn tage des monats octobris.

605
Voor Johan Heister voogd (1) en schepenen van Sittard bekend Vincentius Cronen van Hillensberg, verkocht te hebben aan Hein Richarts, kerkmeester te Hillensberg, ten behoeve der kerkfabriek aldaar, eene jaarrente van een halven *hornsch* gulden, elken gulden tegen twintig albus loopend geld gerekend, voor eene hoofdsom van tien dergelijke gulden, en stelt tot onderpand een stuk akkerland van ongeveer een halven morgen te Hillensberg.

Origineel op perkament.—Zegel van Heister gaaf, van de schepenen een weinig geschonden. *Heister* voert in een ovaal schild een rechtstaanden eiken-tak, van vier door bladeren van elkander gescheiden eikels voorzien. Omschrift: S. JOHAN HEISTER VAN DALEN.

In doos C N° 118.

---

(1) Johan Heister volgde Dirk Swertscheidt te Sittard als voogd op en bekleedde die betrekking tot 1584, toen hij ze aan zijn zoon Bruno (Braun) afstond. (KRITZBAEDT, *Chronic von Gangell. H.S.*)

N° 300.

1582 Februari 5. — Gegeuen inden Jaere ons heeren dumen schreeff duysent vyffhondert ende tweensestich des vyffden daichz februarij.

Voor schepenen van Sittard bekent Vincentius Croenen van Hillensberg schuldig te zijn aan den armenmeester *Korst Ploichmecker*, ten behoeve der armen van Sittard, eene op *Synte Andries Dach dess heiligen apostels* vervallende rente van een half malder rogge, gevestigd op huis en tuin te Hillensberg, nabij het kerkenland gelegen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel geschonden.
In doos C N° 119.

N° 301.

1582 Juni 6.

Voor Johan Heister voogd en schepenen van Sittard, bekent Gertruid Behr, dat Johannes Aldermutter als armenmeester haar heeft kwijt gescholden eene hoofdsom van vijf en twintig *Joachims Daler*, en zij daarvoor ten behoeve der armen eene jaarlijksche rente vestigt van zeven vat rogge, tot zekerheid waarvan Dirk Holtbecker namens haar veronderpandt zijn woonhuis met tuin, achter het *gewanthauss*, naast Theis Inder Schatz en de kinderen van Claas van van Abtshoven gelegen, en uitschietende op den moestuin van Thomas Exters en op de straat.

Origineel op perkament.—Zegel van voogd gaaf, van schepenen verloren.
In doos C N° 120.

N° 302.

1582 November 25.

Voor Johan Heister voogd en schepenen van Sittard bekent Maes von den Berg, verkocht te hebben aan Anselmus

Schutgens, een erfpacht van een malder rogge, waarvoor hem betaald zijn twintig goudgulden, en stelt tot onderpand zijn huis en tuin, groot eene halve sil en tien roeden te Overhoven gelegen.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen gebroken.
In doos C N° 121.

N° 303.

1564 Juli 6.

Voor Johan Heister voogd en schepenen van Sittard bekent Driess Schmiets van Leienbroek schuldig te zijn aan Arndt Vogts, als gasthuismeester te Sittard, ten behoeve van het gasthuis aldaar, eene rente van een erfmalder rogge, waarvoor hem betaald zijn twintig goudgulden. Tot onderpand stelt hij een perceel bouwland, groot anderhalf sil en zeven roeden te Leienbroek aan de *Langerer Widenn* gelegen.

Origineel op perkament.—Zegel van schepenen gaaf, van voogd verloren.
In doos C N° 122.

N° 304.

1564 Juli 15 — Geben zu Cleve in den Jaren unsers herren Tusent
fünfhundert vier und sechzig alim funfzehnden tag des
Monats Julij.

Willem, hertog van Gulik enz., bepaalt, dat bij gemis aan zolders, in het ambt Born, tot berging der granen, het *Gewandthaus* te Sittard op zijne kosten en *notthurft* herbouwd en tevens tot *Schudthaus* en voor andere behoeften ingericht zal worden. Desnietteenstaande zal de stad haar recht behouden en haar derhalve op de benedenverdieping eene ruime plaats afgestaan worden voor het gerecht, den raadzaal en het burgerhuis, waarop een uurwerk met klok gesteld, en gehangen kan worden en naar welke klok

een gang zal leiden, die van de plaats, waar de vruchten geborgen worden, door een onderslag gescheiden zal worden. Daarvoor moet de stad in eens in handen van den rentmeester te Born Reinhardt von Merckelbach betalen vierhonderd rijksdaalder of de waarde daarvan.

Bijaldien echter de hertog, zijne erfgenamen of opvolgers te eeniger tijd naar Sittard mochten komen, dan behooren hun alle vertrekken van het gewandthuis ingeruimd te worden, met uitzondering der kamer, waar de stedelijke regeering hare brieven, zegels, gerechtsboeken en dergelijken bewaart. (1)

Afschrift op papier.—(Get.) J. Wassenberg.

Bij dit stuk zijn gevoegd een zevental bescheiden, betrekking hebbende op de onderhandelingen door Johan Heister voogd te Sittard en Godart Schummarts, rentmeester te Millen en Born (en later door Reinhart von Merckelbach rentmeester te Born) eenr.ijds en burgemeester, schepenen en raad te Sittard anderzijds over de verbouwing van het raad- of gewandthuis gevoerd, loopende over de jaren 1558 tot 1564.

In omslag 1 N° 33.

N° 305.

1565 April 23.

Voor Johan Heister voogd en schepenen van het gerecht te Sittard bekent Reinken Geilen te Leienbroek aan Johan Vogts, kanunnik en thesaurier der collegiale kerk te Sittard, verkocht te hebben eenen erfpacht van een malder rogge jaarlijks te leveren op Sint-Andriesdag, en wel voor eene hoofdsom van twintig goudgulden. Tot onderpand stelt hij een stuk akkerland te Munstergeleen *in gen onsserling* gelegen, groot eene sil, en een perceel bouwland te Leienbroek op den *Striech*, groot een morgen.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen gebroken.

In doos C N° 123.

---

(1) Verg. ons opstel „*Het oud Stadhuis van Sittard*“ in „Jaarboekje voor het Kanton Sittard“ 1878 bl. 89 e. v.

N° 306.

1566 April.

Staat, opgemaakt door den magistraat, betreffende de ligging, breedte enz, van de wegen en voetpaden in het kerspel Sittard.

Origineel op papier.
In omslag B N° 11.

N° 307.

1567 October 18.

Voor Johan Heister voogd en schepenen van Sittard verklaart Gortgen Vaesgens aan Johan Plugmecher als gasthuismeester, ten behoeve van het gasthuis, verkocht te hebben eenen op Sint-Lucasdag vervallenden erfpacht van een malder rogge, voor een koopprijs van twintig goudgulden, en stelt tot onderpand twee perceelen bouwland, het eene ongeveer een morgen, en het andere groot anderhalf sil, te Leienbroek in den Breemakker gelegen.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen gebroken.
In doos C N° 124.

N° 308.

1568 Augustus 29.

Voor Johan Heister voogd en schepenen van Sittard, bekent Peter Hamers van Abshoven, dat hij aan Arndt van Tudder ten behoeve zijns zoons Johan, voor eene som van twintig goudgulden, verkocht heeft een jaarlijkschen erfpacht van een malder rogge, vervallende op Sint-Gelisdag. Tot onderpand stelt hij eenen boomgaard, groot een half bunder te Abshoven, nabij de groene straat gelegen, waaraan de schuldeischer, bij gebreke van behoorlijke vol-

doening der rente , zijne handen zal kunnen slaan , onder voorbehoud echter der rechten van den leenheer en van alle anderen. Verscheen mede Johan Houben te Abshoven , die verklaarde de voormelde twintig goudgulden van Peter Hamers ontvangen en tot zijn *nutz gekert und gewant* te hebben en zich te verplichten, dezen schadeloos te houden voor alle gevolgen , welke de tegenwoordige onderzetting zou kunnen hebben.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenbank gaaf.
In doos C N° 125.

N° 309.

1569 December 18.

Johan Heister voogd en schepenen van Sittard verklaren , dat Johan Maessen van Munstergeleen ten hunnen overstaan bekend heeft aan Johan Vogts , thesaurier en kanunnik der collegiale kerk van Sint-Pieter te Sittard , schuldig te zijn eene rente van een malder rogge , jaarlijks op Sint-Andriesdag te leveren , waarvoor hij van genoemden Vogts heeft ontvangen een kapitaal van twintig goudgulden. Tot onderpand werden door den schuldenaar gesteld : een perceel bouwland , groot nagenoeg een halven morgen *under der Warden* te Munstergeleen , een perceel bouwland , groot ongeveer een halve sil aan den Akenerweg aldaar en een perceel bouwland van een halve sil achter de *Meisshagen*.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen gaaf.
In doos C N° 126^a.

N° 310.

1570.

Legerboek of staat der onroerende goederen , behoorende aan O. L. Vrouwe kerk te Broeksittard.

In loket 13.

N° 311.

1570 Juli 28.

Voor Johan Heister voogd en schepenen van het gerecht te Sittard bekent Joachim von den Berg, verkocht te hebben aan Leonard Fischers een erfpacht van een malder rogge, voor eenen koopprijs van twintig goudgulden, elken gulden tegen zestig albus loopend geld gerekend. Tot zekerheid der getrouwe levering van dien erfpacht, veronderpandt hij een half bunder land en een tuin van drie en zeventig roeden, in de Baandert gelegen.

Origineel op perkament.—Zegel van voogd gaaf, van schepenen gebroken.
In doos C N° 126^b.

N° 312.

1570—1588.

Processen-verbaal van voogdgedingen, met verschillende daarop betrekking hebbende stukken.

In loket 2.

N° 313.

1571 Maart 15.

Voor Johan Heister voogd en schepenen van Sittard, verklaart Herman Beckers van Johan Schelkens opgenomen te hebben eene hoofdsom van zestig Hornsche gulden, elken gulden gerekend op twintig albus loopend geld, en zich te verplichten daarvoor telken jare een erfpacht te leveren van een malder rogge ten behoeve van genoemden geldschieder, diens dienstmeid *Bil* en hun beider kinderen. Tot zekerheid van dien erfpacht wordt tot onderpand gesteld eene weide, groot een half bunder te Leienbroek, tusschen de beek en het voetpad gelegen.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen vrij gaaf.
In doos C N° 127.

N° 314.

1571 Augustus 19.

Johan Heister voogd en schepenen van de stad en het gerecht Sittard getuigen, dat voor hen verschenen is Peter Heiligers, anders genaamd Cremers, met verklaring dat hij voor eene hoofdsom van tien goudgulden verkocht heeft aan Leonard Fischers eene jaarlijksche den negentienden Augustus vervallende rente van drie vat rogge, tot zekerheid waarvan hij tot onderpand gesteld heeft een perceel bouwland, groot ongeveer drie sillen *im Banelt* gelegen.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen gebroken.
In doos C N° 128.

N° 315.

1571 November 13.

Voor Johan Heister voogd en schepenen van Sittard, be-
lijdt Herman Kleinen, schuldig te zijn aan Peter Otten, als
gasthuismeester, ten behoeve van het gasthuis aldaar, eene
jaarlijksche rente van acht vat rogge, waarvoor hij van ge-
roemden Otten ontvangen heeft een kapitaal van twee en
certig goudgulden. Tot zekerheid stelt hij een half bunder
weiland, op het Stadbroek gelegen.

Origineel op perkament.—Zegel van voogd gebroken, van schepenen gaaf.
In doos C N° 129.

N° 316.

1571 November 27.

Voor Johan Heister voogd en schepenen van het gerecht
te Sittard verklaart Joachim von den Berg, verkocht te heb-
ben aan Johan Lohers eene op den twintigsten Februari
vervallende jaarlijksche erfrente van drie vat rogge, voor eene

V606
7

hoofdsom van tien goudgulden, ieder gerekend aan zestig albus loopenden koers; tot zekerheid waarvan hij veronderpandt een perceel bouwland, groot ongeveer een half bunder *in Banelt* gelegen, palende met eene zijde Theis Beumers met de andere zijde Johan von den Berg, een hoofd het gemeene voetpad achter Overhoven, ander hoofd Johan Lemkens.

Origineel op perkament.—Zegel van Heister gebroken en van de schepenbank verloren.

In doos C N° 130.

N° 317.

1571 e. v.

Stukken, betrekking hebbende op den molen en het ge-
maal te Sittard.

Origineelen en afschriften op papier.—Hierbij bevinden zich verschillende verklaringen van vreemde schepenbanken, zooals van *Geitenkirchen*, met opgeplakt zegel der schepenen aldaar, voerende een klimmenden gesplitstaarten leeuw omgewend; van *Linnich* voerende doorsneden, boven (?), en in den schildvoet geschakeerd. Van de zeer onduidelijke omschriften is niets meer leesbaar.

In loket 17.

N° 318.

1572 Februari 2.

Voor scholtis en schepenen der heerlijkheid Limbricht verklaart Theisgen Coenen, voor een kapitaal van zestig Hornsche gulden, aan Mewis Pfeiffers, verkocht te hebben eene erfrente van een malder rogge, vervallende den vijftien Februari van elk jaar, tot zekerheid waarvan hij veronderpandt zijn huis te Einighausen, groot ongeveer een morgen, palende Martin Schreinemechers en *Metten* Probst.

Origineel op perkament.—Zegel verloren.

In doos C N° 131.

N° 319.

1572 Mei 9.

Voor Johan Heister voogd en schepenen van Sittard verklaart Maes von den Berg te Overhoven, verkocht te hebben aan Leonard Fischers eenen erfpacht van twee malder rogge, betaalbaar in geld met drie *Daler*, vervallende telken jare op *Sanct-Antonien*, en zulks voor eene hoofdsom van vijftig *Daler*, ieder op twee en vijftig albus loopend geld gerekend. Tot zekerheid stelt hij een perceel akkerland, groot twee en een halve sil, naast Gelis *an gen Lyndt* achter Overhoven gelegen. (1)

Origineel op perkament.—Zegel van voogd gaaf, van schepenen gebroken.

Op den rug van het stuk is aangeetekend *Sanct Antony Spind von Arnt Fischer und Metgen Cleuwens fundirt Anno 1607*.

In doos C N° 132.

N° 320.

1573 Februari 8. — Anno dusent vyffhondert dry ind seuentzich dey achten daech hardtmaent.

Wyncken Vederwysch, stadhouders van den hof te Doenrade voor jonkheer Steven van Lieck (2), en Geyll Proisten en Meys Breiters, laten van denzelfden hof, verklaren, dat Mees Vaessen van Doenrade, *sytzende in synen elichen*

---

(1) Volgens eene bij dezen schuldbrief gevoegde akte op papier dd. 20 Februari 1607, hebben de echtelieden Arndt Fischers en Metgen Cleuwens de bovengemelde rente aan het gasthuis te Sittard vermaakt, onder beding dat daarvoor jaarlijks in de kerk brood uitgedeeld zou worden.

(2) In de genealogie der familie van Brembt vinden wij twee *Stefaan van Bremdt* bijgenaamd *Lieck*, de eene te Doenrade, gehuwd met Agnes van Zwembruggen, de andere met Sophia Clutz te *Brunshelm*. De eerste zal hier bedoeld worden. (Verg. FAHNE, *Die Dynasten, Freiherren und jetzigen Grafen von Bocholtz* I i bl. 207.)

stoell met Metgen, voor hen bekend heeft verkocht te hebben aan de kerk te Hillensberg, eene op Sint-Andriesdag vervallende rente van een halven Filipsgulden, voor negen dergelijke gulden, aan hem betaald door den kerkmeester Geil Hensgens van Hillensberg. Tot onderpand stelt hij eene weide, groot omtrent tachtig roeden, gelegen te Doenrade naast de straat naar Sittard en *Clais Hubben*.

Daar stadhouder en laten geen eigen zegel hebben, zoo hebben zij *nar alder gewoentheit* jonkheer Steven verzocht zijn zegel aan de akte te hangen, waaraan door dezen is voldaan.

Origineel op perkament.—Zegel gedeeltelijk gebroken. *Van Lieck* voert vier dwarsbalken en op den helm eene vlucht, waartusschen de balken herhaald. (1)

In doos C N° 133.

N° 321.

1573 Maart 16.

Voor Jan Heister voogd en schepenen van Sittard bekenen Daem Noellen en Heinrich Mersmans aan Paul Suppenradt, verkocht te hebben eene jaarrente van acht vat rogge en anderhalven *daler*, ieder gerekend tegen twee en vijftig albus loopend geld, en wel voor eene hoofdsom van twee en vijftig daalders. Tot onderpand stellen zij een huis met tuin, groot ongeveer een morgen, gelegen *in der Stegen* aan den Steenweg *houssen der Lymbürger portzen*, en een perceel bouwland, groot eene sil aan de Overhovenerheide.

Origineel op perkament.—Beide zegels een weinig geschonden.

In doos D N° 134.

---

(1) Volgens FAHNE, *Geschichte der Kölnischen, Jülichschen und Bergischen Geschlechter* I bl. 50, zou de familie van Brembt, genaamd Lieck, vijf dwarsbalken voeren; volgens de teekening, die hij echter van hun wapen geeft, hebben zij evenals in ons zegel slechts vier faassen.

N° 322.

1573 Juni 1.

Voor Johan Heister voogd en schepenen van Sittard verklaart Dirk de smid te Munstergeleen, verkocht te hebben aan den jongen Arnold van Tudder een erfpacht van een malder rogge, voor eene hoofdsom van twintig goudgulden, tot zekerheid waarvan hij veronderpandt een bouwland, groot nagenoeg drie sillen *bei Wasserscheiden in der Oistling* gelegen.

Origineel op perkament.—Zegel van schepenen gaaf, van voogd verloren. In doos D N° 135.

N° 323.

2 *

1574 Maart 27. — Gegeben ju den iaren nach Christi vnsers lieben herren gebuert tausent funff hundert vier vnd siebenzig, am sieben vnd zwenzigsten tage des monats Martij.

367
1574
7

Beslechting van een geschil tusschen deken en kapittel der St.-Pieterskerk, ter eenre, en burgemeester, schepenen en raad der stad Sittard, ter andere zijde, omtrent de benoeming van een rector of schoolmeester en een ondermeester der Latijnsche school aldaar, tot stand gekomen door bemiddeling van Johan Heister, voogd van Sittard, Peter Tesschen nacher, landdeken van 't concilie van Susteren, pastoor te Millen (1), en Arnt Kreitsch, pastoor te Sittard. Onder anderen worden de volgende bepalingen gemaakt. Beide partijen, tusschen welke vroeger oneenigheid bestond over het recht van benoeming, zullen in het vervolg met gemeen overleg eenen bekwaren

---

(1) Deze was geboren te Sittard en noemde zich bij vertaling van zijn naam *Perarius*. Hij was mede openbaar notaris, en maakte als zoodanig op den 7 Februari 1579 de nieuwe statuten der abdij Susteren op.

rector aanstellen, die 1° zich verplichten en verbinden moet de schoolkinderen en *klercken* in den katholieken godsdienst te onderwijzen, *einen erbaren vnd frommen leben vnd wandell vor zu stehē*, en geene verderfelijke boeken voor te lezen noch door de scholieren te laten gebruiken; 2° met zijne leerlingen in 't koor zal gaan namelijk, *des heligen Abendts* ter vespers, en op heilige dagen ter hoogmisse en ter vespers en met de processien trekken, zooals zulks van ouds gebruikelijk is; 3° des Zaterdag morgens de kinderen de *septimania* en kleine gebeden zal laten herhalen en opzeggen, en 's namiddags aan eenige leerlingen, die daartoe aanleg hebben den zang leeren, bij welke oefeningen een scholaster, van wege deken en kapittel het noodige toezicht zal hebben, ten einde de christelijke tucht bij de jeugd naar behooren worde onderhouden; 4° op zijne kosten een *hypodidasculus* of onderschoolmeester met toestemming van beide partijen zal houden.

De rector zal voor onderhoud en loon eeuwig en erfelijk van wege deken en kapittel het genot hebben van een kloosterhuis met onderhoorigheid op het kerkhof, naast de school gelegen, aan welk huis burgemeester en raad, zonder bezwaar van deken en kapittel, eenen nieuwen steenen gevel en de noodige stookplaatsen zullen laten maken, en hetzelfde in goeden staat onderhouden. Hij zal voorts genieten eene jaarlijkse rente van drie en een half malder rogge en twee rijder gulden, tot dusverre behoord hebbende tot het altaar van het gasthuis, alsmede alle renten en inkomsten van Sint-Eligiusaltaar, met dien verstande echter dat, wanneer de rector of zijn substituut een priester mocht zijn, hij ook de gewone *onera* van beide altaren zal dragen, en dan ook gelijk de andere kapellaans de gewone *praesentz* genieten zal; ware evenwel geen van beiden priester, dan zal de bewoner van het huis op het kerkhof, behoorende tot het altaar van Sint-Eligius, voor den dienst van dat altaar jaarlijks geven

zes Hornsche gulden. De landerijen van dat altaar zullen, in bijzijn van den regeerenden burgemeester en den rector, ten behoeve van dezen in billijkheid verpacht, worden. Daarenboven zal de rector trekken het schoolgeld der kinderen, waarvan het bedrag door beide partijen bepaald zal worden. Mocht de een of andere minvermogende in de betaling nalatig zijn, dan zal de burgemeester *zur zeit darahn sein und verhelffen*.

De rector en zijn substituut, dien onder goedkeuring van beide partijen eene billijke belooning toegelegd zal worden, zijn gehouden de schoolkinderen en *klercken*, namelijk *die Knechten oder manskinderen* als *ouch die Metgen* (welke van de jongens gescheiden moeten zitten) latijn en duitsch, naar gelang der personen, te leeren.

Burgemeester, schepenen en raad zullen geen en anderen schoolmeester mogen aanstellen, noch zich in de stad laten vestigen. Mocht evenwel *des lehrens und schulregiments halber* gebrek aan onderwijzend personeel ontstaan, dan zullen beide partijen zich daarover beraden, en daarin zoo spoedig mogelijk voorzien.

Eindelijk wordt bepaald, dat zoo bovenbedoeld huis mocht afbranden — 'tgeen God verhoede — het dan ten koste van beide partijen weder opgebouwd zal worden.

Origineel op perkament.—Zegels van Heister, van het kapittel en geheim zegel der stad gaaf. Dit laatste verbeeldt een slangenkopkruis met het omschrift: SIL: SECRETUM: BURGENTM: OPIDI: D: SITTART.

In doos D N° 136.

N° 324.

1574 Mei 10.

Voor Johan Heister voogd en schepenen van Sittard bekennt Johan Houtmechers te Munstergeleen, verkocht te hebben aan Johan Schelkens en zijne kinderen een erfpacht van

een malder rogge voor eene hoofdsom van zestig Hornsche gulden loopenden koers, elken gulden aan twintig albus gerekend. Tot onderpand stelt hij een perceel bouwland, groot eene halve sil, achter *der Meisshagen* en een perceel van gelijke grootte, *im Wanenberg* gelegen.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen gaaf.
In doos D N° 137.

N° 325.

1574 Juni 27.

Voor Johan Heister voogd, en schepenen van Sittard bekennt Herman Klockeners, verkocht te hebben aan Anselmus Schutgens, ten behoeve van het gasthuis te Sittard, eene roggerente van twee malder voor een kapitaal van vijftig *Ph. Daler*, belovende hij die rente aan den huidigen gasthuismeester Erken In gen Schatz in het naastvolgende jaar, *der weniger zal vijf en zeventig*, en verder telken jare op Sint-Peter- en Paulusdag te leveren. Tot zekerheid stelt hij een beemd, groot een half bunder, te Munstergeleen *in die drei Kant* gelegen.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen gaaf.
In doos D N° 138.

N° 326.

1574 December 17.

Verhoor van getuigen, op het plein voor het raadhuis te Keulen, gehouden door Melchior von Mülhem, burgemeester aldaar, in zake Hendrik Wienberchs te Keulen en *Goddart Ecters* te Sittard, wegens geleverden wijn.

Afschrift op papier.—Opgeplakt zegel van Mülhem onduidelijk; in het schild ziet men een golvenden band en op den helm een buffelskop. Het stuk is geteekend door *Hermanus Veltmans, Notarius et Scriba iuratus*.
In omslag A N° 25.

N° 327.

1575 Augustus 15. — Datum sub secreto nostro sigillo ex arie Dusseldorpiense Anno millesimo quingentesimo septuagesimo quinto die XV mensis Augusti.

Willem, hertog van Gulik, Kleef en Berg, graaf van Mark en Ravensberg, heer van Ravenstein, hecht zijne goedkeuring aan het behoud van oude gebruiken en gewoonten, die bij het collegiaal kapittel van Sittard naast de algemeene statuten der collegiale kerken bestaan, en betrekking hebben op het officie van den deken en den *custos*, alsmede op de jonge kanunniken, op het zoogenaamde gratiejaar van een overleden kanunnik, en op de kapitulaire gebouwen.

Hierbij is gevoegd een afschrift van de algemeene statuten, voor de collegiale kerken in de tot het gebied des hertogen behorende landen, ontworpen door Gaspar Groperus, dokter in de rechten en apostolisch nuntius in Neder-Duitschland, en door den hertog goedgekeurd en bekrachtigd.

Afschrift op papier.

In loket 13.

N° 328.

1575 October 20. — Gegeben nach Christi unsers Herren geburt fünfzehen hundert und in fünf und siebenzigsten jahren am zwenzigsten tag des monats Octobris.

Voor Johan Heister voogd, en schepenen van het gerecht te Sittard bekennen Hein Schmiets en Thoniss Jenss te *Hilleszberg*, verkocht te hebben aan Johan Lenssen, als kerkmeester aldaar, ten behoeve der kerkfabriek van *Hilleszberg*, eene jaarrente van twee en een halven Keulschen gulden, elken gulden gerekend tegen 24 albus loopend geld.

Origineel op perkament.—Zegels van de schepenbank en van Heister vrij gaaf.

In doos D N° 139.

N° 329.

1575 November 28.

Voor Johan Heister voogd, en schepenen van Sittard bekent Maes von den Berg aan Paul Suggewandt, verkocht te hebben eene jaarrente van een malder rogge, voor een kapitaal van vijf en twintig bescheiden rijksdaalder. Mocht hij echter die rente niet geheel in natura kunnen voldoen, dan kan hij des verkiezende leveren drie vat rogge en in geld betalen eenen *kleinen Daler*, den daalder aan twee en vijftig albus loopend geld gerekend. Tot zekerheid veronderpandt hij een stuk land in het Hoogveld gelegen, groot drie sillen.

Origineel op perkament.—Schepenzegel gaaf, dat van den voogd verloren. In doos D N° 140.

N° 330.

1576 Juni 12.

V579
Rut Hoedmechers te Munstergeleen verklaart aan Willem Lenssen, als kerkmeester te Sittard, ten behoeve der kerk aldaar, verkocht te hebben voor eene hoofdsom van vier en twintig kleine daalder, elken tegen twee en vijftig albus loopenden koers gerekend, eene rente van een malder rogge, vervallende telken jare op Sint-Vytsdag, tot onderpand waarvan hij stelt eene sil bouwland achter Meishagen, anderhalve sil in de Leemkuil, en eene halve sil aldaar.

Minuut op papier.
In loket 13.

N° 331.

1577 Januari 13.

Voor Johan Heister voogd, en schepenen te Sittard bekent Nelis Sohens te Jabeek aan Reiner Prutwels, als armenmees-

ter te Sittard, ten behoeve der armen aldaar, verkocht te hebben eene jaarlijksche erfrente van twee malder *güts drügen Korns kaufmans güts Sittarder massen*, en wel voor eenen koopprijs van zes en een halven bescheiden rijksdaalder. Tot zekerheid daarvan verbindt hij een stuk akkerland van twee en een halve sil, tusschen Hillensberg en Bingelrade gelegen aan den weg, die van *Bingelrath* naar Hillensberg leidt.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen ongeschonden. In doos D N° 141.

8
N° 332.

1573 December 27.

Voor Johan Heister voogd, en schepenen van Sittard verklaart Paul Severins van Tuddern aan Theis In gen Schatz, als gasthuismeester te Sittard, ten behoeve van het gasthuis aldaar, schuldig te zijn eene jaarlijksche rente van een malder rogge, waarvoor hem betaald is eene hoofdsom van vijf en twintig daalder, berekend aan twee en vijftig albus loopend geld. Tot onderpand stelt hij een perceel bouwland, groot ongeveer een half bunder te Tuddern aan den Haverdeweg, en een dito van gelijke maat aan het Bingelrader pad gelegen.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd gaaf, van schepenen verloren. Is doos D N° 142.

N° 333.

1579 October 4.

Voor Johan Heister voogd, en schepenen van Sittard bekent Coenen zoon van Hillensberg van de schepenen Leonard Fischers en Johan Beltgen, provisorsen der armen en waarnemende gasthuis- en armenmeesters, ontvangen te hebben eene hoofdsom van honderd drie daalder, en daarvoor aan

het gasthuis en de armen te Sittard te verschulden eene jaarrente van vier malder rogge, zijnde de daarvoor bestede hoofdsom herkomstig van den onlangs overledenen burgemeester Johan Krischer, in zijn leven waard *im Eiserman* (1), en van Johan Exters. Tot zekerheid van gemelde rente stelt Coenen tot onderpand drie perceelen bouwland *bei Schloun*, *bei Hillensberg an das Kirchen Petgen* en *auf Karmans Delle* gelegen.

Origineel op perkament.—Zegel van voogd gaaf, van schepenen verloren.
In doos D N° 143.

N° 334.

1580 Augustus 9. — Geben zu Dusburg, am 9 Augusti.

Willem, hertog van Gulik enz., gelast zijnen ambtman te Born en Millen, Werner van Hatzfeldt te Weisweiler en zijnen voogd te Sittard Johan Heister, om Renerus Weilich, die hem door deken en kapittel van Sittard daartoe is voorgedragen, aan te stellen tot rector der scholen te Sittard en hem in die betrekking te handhaven, zoolang hij den katholicken godsdienst niet verlaat.

Afschrift op papier.
In loket 15.

N° 335.

1580 December (2).

Willem, hertog van Gulik, Kleef en Berg, graaf van Mark

---

(1) Het huis vroeger genaamd de *Eiserman* vormt den rechterhoek van de Limbrichterstraat en de Markt. (Zie onze verhandeling over „*Het oud stadhuis van Sittard*“ in „*Jaarboekje voor het kanton Sittard*“, 1878 bl. 92.)

(2) Het stuk heeft het jaartal 1530. Dit is echter tegenzeggenlijk eene fout van den afschrijver, want in 1530 was ambtman te Born Willem van Rennenberg (zie N° 274) en voogd te Sittard Keris van Rodebroek.

en Ravensberg, heer van Ravenstein, gelast zijnen ambtman te Millen en Born Werner van Hatzfeldt te Weisweiler, en zijn voogd te Sittard Johan Heister, de stad Sittard, op grond van oude privilegiën, de bevoegdheid te laten, in de dorpen Hillensberg, Munstergeleen en Broeksittard den bieraccijns te heffen.

Afschrift in schepenregister F bl. 19.

N° 336.

1582 Juli 12. — Geben zu Cleue am 12ten Monathstagh Julij 1582 Jahr.

Willem, hertog van Gulik enz., geeft aan den rentmeester te Born Dirk Jehw en den secretaris van de Guliksche rekenkamer Sibert Redinghoven vergunning, om nabij Sittard eenen schors- en slijpmolen te bouwen, ter plaatse waar zulks het minst hinderlijk en nadeelig is, waarvoor door deze eene jaarlijkse recognitie van vijf goudgulden moet gegeven worden. (1)

Afschrift op papier, opgemaakt door den notaris Lambertus Convents, met een aantal op de oprichting van dien molen betrekking hebbende stukken. In omslag B N° 10^a.

N° 337.

1582 October 15. — Geben auf unserm Schloss tu Hamboch am 15 October a. o. 1582.

Willem, hertog van Gulik, beveelt den voogd te Sittard Johan Heister, om aan burgemeester, schepenen en raad van Sittard aan te zeggen, den bouw van den molen op het

---

Wij vermoeden, dat in plaats van 1530, **1580** gelezen moet worden, omdat Werner van Hatzfeldt van 1569—1584 als ambtman, en Johan Heister van 1555—1584 als voogd fungeerden.

Verg. N° 146 hiervoor.

(1) De hier bedoelde molen bestaat thans nog en is de water- en stoomgraanmolen op het Stadbroek.

Stadbroek niet te verhinderen , daar de concessionarissen , Sibert Redinghoven en Dirk Jehw, zich verbonden hebben alle schade te vergoeden , die door overstroming of anderszins als gevolg van het leggen van dat gebouw , den aangrenzenden eigenaars der beek toegebracht zou kunnen worden en voorts, dat al mochte de molen op het eigendom der gemeente geplaatst worden , de hertog bevoegd is zulks toe te staan , omdat hem *von aller gemeinden der dritte fuss zustehet*.

Afschrift op papier.
In omslag B N° 10^b.

N° 338.

1583 November 13.

Voor Johan Heister voegd , en schepenen van Sittard verklaart Johan der Kluysener , dat hij gekocht heeft van Johan Penrichs een huis met tuin , nagenoeg groot zestig roeden te Ophoven gelegen , en tot zijnen last te nemen eene roggerente van drie vat , ten behoeve van de erven van Lens Penrichs vader van Johan voornoemd (in leven pachter te Watersleide), daarop gevestigd.

Origineel op perkament. — Zegel der schepenen geschonden , dat van den voegd gebroken.

In doos D N° 144.

N° 339.

1587 Februari 1. — Geben am ersten dag Februarij nach Christi unsers Erlösers und Seligmachers geburt Im funffzehnhundert Sieben und achtzichstenn Jahr.

Voor Melchior Gartzweiler scholtis , en schepenen van Born bekent Leonard Werens aan Thonis van Lar , verkocht te hebben een jaarlijkschen erfcijns van vijf daalder en een *ortsthaller* , ieder gerekend aan twee en vijftig albus loopenden koers , voor eene hoofdsom van zestig daalder , aan hem in rijksdaal-

ders, zilveren en gouden Filipsdaalders betaald. Tot onderpand stelt hij een half bunder bouwland, in het Urmondeveld naast kerkenland van Berg en Martin Radermechers gelegen, en eene halve sil land aldaar, palende Johan Lenharts en Thies Happerts.

Origineel op perkament.—Zegels van scholtis en schepenen verloren.
In doos D N 142.

N° 340.

1588 Februari 5.

Braun Heister voogd, en schepenen te Sittard verklaren, dat Dries Roggen voor hen bekend heeft, aan Johan Gleins, als armenmeester, ten behoeve der huisarmen te Sittard, verkocht te hebben eene erfrente van derdehalf malder rogge, voor een kapitaal van honderd Brabantsche gulden, gerekend aan twintig stuiver en elken stuiver aan twintig heller, en tot zekerheid daarvan verbonden te hebben een stuk akkerland, houdende ongeveer eene sil, in het Wehrerveld *an gen Schuitgen* gelegen, en daarenboven, met toestemming en bewilliging van zijn zwager Johan Mengels, een tweede perceel van nagenoeg dezelfde grootte, nabij Haagsittard met een hoofd *an Dammerscheidts lant stossent*.

Origineel op perkament.—Zegel van schepenen gaaf, van voogd verloren.
In doos D N° 146.

N° 341.

1588 Juli 7.
September 19.

Stukken betreffende een geschil, bestaande tusschen ingezetenen van Dieteren en den burgemeester te Susteren, behandeld voor het gerecht te *Syttart*.

Origineel op papier.
In omslag B N° 36.

N° 342.

1592 Maart 9.

Voor Braun Heister voogd, en schepenen van Sittard verklaart Krijn Kessels verkocht te hebben aan Vaas Kremers als armenmeester, ten behoeve der huisarmen van het kerspel Sittard, eenen jaarlijkschen erfpacht van twee malder rogge, voor eene hoofdsom van vijftig *Daler*, ieder aan dertig stuiver en ieder stuiver aan twintig heller loopend geld gerekend. Daarvoor verbindt hij twee perceelen bouwland, het eene groot ongeveer een half bunder te Lcienbroek op den *Striech*, en het andere groot ongeveer eene sil in *gen Oisting* aldaar.

Origineel op perkament.—Zegel van voogd verloren, en van schepenen geschonden.

In doos D N° 147.

N° 343.

1594 Mei 4.

Schepenen van het gerecht en de heerlijkheid *Limburgh* verklaren op het getuigenis van Wincken Derichs van Puth, als leenman en drie anderen, dat Hein Göbbels ten laste van Jan Maessen een stuk akkerland, groot ongeveer een half bunder, door wijlen den stadhouder Lambertz Conventz en diens leenmannen heeft *genachtet und so weit verfolgt dass erss mit manieren Rechtens sein gemacht* en het later heeft overgedaan aan Herman van den Biesen, zoodat hij, daar hij ruimschoots ermede is betaald, geene aanspraak heeft op de goederen der weduwe van Jan, *Milken Schmietz*.

Origineel op papier.—Opgeplakt zegel der schepenen van *Limbricht* gaaf in het schild. Zij voeren drie boven elkander staande kepers. Een dubbele rand omgeeft het schild, in den binnenrand is alleen leesbaar: .... BINORUM IN.....

In omslag A N° 31.

N° 344.

1595 Februari 17.

Voor Braun Heister voogd, en schepenen van Sittard verklaart Godart Thonissen, verkocht te hebben aan *Gerhart von Harf* ten behoeve van diens zuster *Nelen von Harf* als vruchtgebruikster en van Mathijs von Cleef, uit het huwelijk van Nelen met haar eersten *ehelichen Hauswirdt* Willem von Cleef geboren, als eigenaar, eene jaarrente van zes gulden, voor eene hoofdsom van honderd gulden, stellende hij tot zekerheid daarvan ten onderpand zijn huis met tuin, eene oppervlakte beslaande van nagenoeg twee of drie en een halve sil te Overhoven gelegen, tusschen de straat en de landwering.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen gaaf. *Heister* voert een eikenboom in een schild, gedekt door een helm, waarop de eikenboom breed getakt herhaald.

In doos D N° 148.

N° 345.

1595 Mei 19.

Stukken betreffende het geschil, tusschen de bewoners van Sittard en die van Tuddern, bestaande omtrent den weidegang op het Tudderderbroek.

Origineelen op papier.

In omslag A N° 36.

N° 346.

1595 Augustus 8.

Johan Wilhelm, hertog van Gulik enz., bekrachtigt en keurt goed eene dading, op den 8 Juni 1595 tusschen burgemeester en raad van Sittard eenerzijds en Winand von

Leerodt, vorstelijk Gulikschen raad, kamerheer en ambtman te Randerath, Mechtell von Mascherell, weduwe van Leerodt en haren zoon Johannes von Leerodt te Leerodt, ter andere zijde, aangegaan, waarbij partijen, na voorop gesteld te hebben, dat de stad Sittard, bewerende, dat wijlen de oude Johannes von Leerodt, als eigenaar van een gedeelte van het groote tiend moest bijdragen in de kosten der aanschaffing eener nieuwe tiendklok, die in 1542 door de Bourgondiers was weggevoerd, dezen voor het gerecht te Sittard hadden doen oproepen, alwaar zij in het gelijk werden gesteld, dat dit vonnis in hooger beroep werd bevestigd, en vervolgens beide rechterlijke uitspraken op den 27 October 1557 door het keizerlijk *Cammmergericht*, wegens gebrek in den vorm, werden vernietigd; zij verklaren te rade te zijn geworden, om verdere kosten voor te komen, het tusschen hen bestaande geschil in der minne te regelen in dezer voege, dat de erfgenamen von Leerodt in eens aan de stad betalen honderd rijksdaalders, en deze daarentegen afziet van al hare vorderingen, *mit fernerer Judiciall und Extrajudiciall aussprechung angemaster Glocken halber.* (1)

Origineel op papier.—Opgeplakt hertogelijk geheim zegel gaaf, beneden-gedeelte onduidelijk, bovengedeelte drie helmen, 1. gekroond met een was-senden gehalsbanden hondskop tusschen eene vlucht, 2. een gekroonden buffelskop en 3. eene kroon met vederbosch. Omschrift: S. JOAN. GWIL-
HELMIS JUL. CLIV. ET MONT. CO. MA .... RAVES....

In omslag A N° 24.

N° 347.

1595 November 13.

Voor Braun Heister voogd, en schepenen van Sittard be-
kent Peter Passen, verkocht te hebben aan Godart Scharf,

---

(1) Den tekst van dit stuk vindt men in de *Publ. etc. du Limb.* XIV bl. 424, als bewijsstuk onzer verhandeling over „*De klokken der Sint-Pieterskerk te Sittard.*“

als gasthuismeester te Sittard, ten behoeve van het gasthuis aldaar, eene jaarrente van zes gulden Brabantsch, elken gulden aan twintig stuiver en elken stuiver op twintig heller *Sittarder Wehrung* gerekend, en zulks voor eene hoofdsom van honderd dergelijke gulden. Tot onderpand stelt hij een perceel bouwland van ongeveer twee sillen, tusschen Wehr en Broeksittard gelegen, en een dito, groot nagenoeg eene sil, op de *Haisittarder dellén*.

Origineel op perkament.—Zegel van voogd gaaf, van schepenen gebroken. In doos D N° 149.

N° 348.

1596 September 19. — Geben zu Dusseldorff ja den jaren vneers hernn tausendt fünfhundert sechs vnd neunzig am neunzehnten tag Monats Septembris.

Johan Wilhelm, hertog van Gulik, Kleef en Berg, graaf van Mark en Ravensberg, heer te Ravenstein, maakt bekend, dat hij, aangezien burgemeester, schepenen, raad, burgers, ingezetenen en onderdanen van de steden, het slot en het ambt Born, Sittard en Susteren onderdanigst om confirmatie hunner privilegiën verzocht hebben, bevestigt de vrijheden, privilegiën, *verschreibungen*, rechter en goede oude gewoonten, hun door zijne voorvaders geschonken, verleend en bekrachtigd, en belooft hen bij hunne landrechten en schepenoordeel te laten, zonder arglist.

Origineel op perkament.—Zegel aan den benedenrand tamelijk zwaar beschadigd, zijnde een doorsneden schild, boven gedeeld in drieën, rechts een klimmende leeuw met gespleten staart, links een klimmende dubbelstaartige leeuw, in het midden een karbonkel, en beneden gedeeld in tweeën, rechts een driemaal geschakeerden dwarsbalk, links drie boven elkander geplaatste kepers. Boven het schild in 't midden een helm, bezet met een gekroonde buffelskop; op den rechterhock een helm met een uitkomenden gehalsbanden hond tusschen eene vlucht, en op den linkerhoek een gekroonden helm met vederbosch. Van het omschrift ziet men nog S. JOHANNIS GWILIELMI DUCIS JULI..... ITIS MARCHIE ET RAVENSBVRGI, DNI IN RAVENST.....

In doos D N° 150^a.

N° 349.

1601 Juni 1.

Voor Adam Quirinarius voogd (1), en schepenen van Sittard bekent Godart zoon van Maas Rademacher te Susterseel, aan Gerhart den Smit, als armenmeester te Sittard, eene jaarrente van zes gulden Brabantsch en een *orth* of vierde gulden, verkocht te hebben voor negentien bescheiden Spaansche pistoletten, vier bescheiden Fransche kroonen, twee bescheiden Filipsgulden, twee bescheiden Hollandsche daalders en 4 Raden schillingen. Tot waarborg veronderpandt hij een perceel bouwland, groot circa drie sillen te Susterseel aan de *Hastelradervoor* gelegen.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen ongeschonden; eerstgenoemde voert een zoogenaamd schepenmerk, zijnde een naar de rechterzijde gehaakt kruis, waarvan de bovenzarm gebroken is en uitloopt in een Latijnsch kruis.

In doos D N° 150^b.

N° 350.

1602 Juni 11.

Voor Adam Quirinarius voogd, en schepenen van Sittard bekent Dirk Hermans aan Johan Schutgens, als gasthuismees-ter, ten behoeve van het gasthuis te Sittard, verkocht te hebben eene rente van zes Brabantsche gulden vijf stuiver voor honderd dergelijke gulden, en stelt tot zekerheid een perceel bouwland, groot eene sil en zeventig roeden in het *Roullant* en eene sil *im hohen Felt* aan den weg, die van Overhoven naar *Lymburg* leidt.

Origineel op perkament.—Beide zegels zeer gebroken.

In doos D N° 151^a.

---

(1) Hij volgde Bruno Heister, die in 1600 stierf op, legde zijne betrekking neer in 1631 en overleed te Sittard den 23 Juli 1634.

N° 351.

1603 Februari 17.

V 182
v

Voor Adam Quirinarius, voogd en schepenen te Sittard bekent Geel In gen Schatz aan Hendrik van Eilfen burgemeester, ten behoeve der school te Sittard, verkocht te hebben eene jaarlijksche rente van zes Brabantsche gulden en een *Orth* of vierde van dergelijken gulden, voor een kapitaal van honderd Brabantsche gulden, die de stad had gebeurd van Peter Becks, waard in het *Mulleneisen* te Sittard, als koop-prijs van een perceel broek, geheeten *die Ziegelweide*. Tot onderpand wordt gesteld een perceel bouwland, groot drie sillen en achttien roeden bij den Maasweg gelegen.

Origineel op perkament.—Zegel van Quirinarius geschonden, van de schepenbank gaaf.

In doos D N° 151^b.

N° 352.

1604 Mei 24.

v

Adam Quirinarius voogd, en schepenen van Sittard verklaren, dat voor hen verschenen is *Con Sohens*, te kennen gevende dat Johan Schloun den 22 November 1575 aan Anselmus Schutgens en Christiaan Piuchmechers, provisoren van het gasthuis en de huisarmen van het kerspel Sittard, voor vijftig goudgulden verkocht heeft eene jaarlijksche rente van derdehalf malder rogge; welke rente hij tot zijn last heeft genomen waarvoor, ten behoeve van Gerard Dechants als gasthuismeester van Herman Panhaus als armenmeester, veronderpandt een perceel bouwland van een bunder en negen roeden, tusschen *Schloun und Hillesberg* gelegen, en waaraan bij gebreke van behoorlijke voldoening, alle verhaal kan genomen worden, behoudens het recht van den *gnedigen landfürst* en alle anderen.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen gaaf.

In doos D N° 152^b.

N° 353.

1606 November 20.

Voor Adam Quirinarius voogd, en schepenen van Sittard bekent Martin Radermechers van Munstergeleen, voor eene som van twintig daalder aan Herman Panhaus, ten behoeve der armen, verkocht te hebben eene jaarrente van zes en veertig stuiver, waarvoor hij veronderpandt een huis met tuin, *in hohen und niederen lengden und breithen* te Munstergeleen aan de *Landwehr* gelegen.

Origineel op perkament.—Zegel van voogd geschonden, van schepenen verloren.

In doos D N° 153.

N° 354.

1606—1627.

Reglementen op de wegen en waterlossingen in het kerspel Sittard.

In loket 17.

N° 355.

1607 September 29.

Voor Adam Quirinarius voogd, en schepenen van Sittard verkoopt Diederik Weijhers aan Renier Doufen, als gasthuismeester te Sittard, ten behoeve van het gasthuis aldaar, eene rente van zes gulden vijf stuiver 's jaars, voor eene hoofdsom van honderd gulden; veronderpandende hij tot waarborg daarvan zijn huis, tuin en weide te Susterseel gelegen, beslaande eene oppervlakte van een bunder.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen gaaf.

In doos D N° 154.

N° 356.

1607 October 6.

Voor Adam Quirinarius voogd, en schepenen van Sittard verklaart Johan Busch, portier der Limburgerpoort te Sittard, aan Johannes Nagel als armenmeester, ten behoeve der armen aldaar, schuldig te zijn een jaarcijns van drie Brabantsche gulden en derdenhalven stuiver, waarvoor hem door den gewezen armenmeester Melchior In der Sittert overgeteld is een kapitaal van vijftig gulden. Tot zekerheid stelt hij ten onderpand eene weide, groot eene sil aan het voetpad gelegen, dat van de *Bonnis* brug langs de oude beek naar Millen loopt.

Origineel op perkament.—Zegel van voogd gebroken, dat van schepenen versleten.

In doos D N° 155.

N° 357.

1607 December 10.

Voor Adam Quirinarius voogd, en schepenen van Sittard verklaart Frans Schutgens, gerechtsbode te Sittard, verkocht te hebben aan den gasthuismeester Renier Douffen, ten behoeve van het gasthuis aldaar, eene rente van vier Brabantsche gulden, voor eene hoofdsom van vier en zestig dusdanige gulden. Tot onderpand stelt hij een moestuin, groot dertig roeden buiten de Putpoort, palende de tuinen van Johan Birgden en van Severin Enderwisch en uitschietende met een hoofd op den stadsvijver, en met het andere hoofd op het *Peetgen*, *so nahe der Schützen Dyck*, oder den *Stat weiher gehet*, gelegen.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen ongeschonden.

In doos D N° 156.

N° 358.

1608 Januari 26.

Voor Adam Quirinarius voogd, en schepenen van Sittard verschijnt Godart Wintraeken, te kennen gevende, dat hij aan Johannes Nagels, als armenmeester te Sittard, ten behoeve der armen aldaar, verkocht heeft eene rente van zes gulden en vijf stuiver Brabantsch voor een kapitaal van honderd dusdanige gulden, stellende hij tot zekerheid een perceel bouwland, groot omtrent drie sillen aan de Overhovenerheide gelegen.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen aan den rand beschadigd.

In doos D N° 157.

N° 359.

1608 Februari 14.

Voor Adam Quirinarius voogd, en schepenen van de stad en het gerecht te Sittard bekent Lenhart Cleven, verkocht te hebben aan Johannes Nagels, als armenmeester te Sittard, ten behoeve der armen aldaar, eene jaarlijksche rente van zes Brabantsche gulden en vijf stuiver voor eene hooflsom van honderd dergelijke gulden. Tot zekerheid van die rente stelt hij ten onderpand zijn huis met tuin, groot ongeveer eene sil, te Wehr op de Karstrass gelegen.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenbank gaaf.

In doos D N° 158.

N° 360.

1608 Februari 23.

Voor Adam Quirinarius voogd, en schepenen van Sittard bekent Johan Quix aan Johannes Nagels, als armenmeester

ten behoeve der armen te Sittard, verkocht te hebben eene jaarrente van drie gulden en twee en een halven stuiver Brabantsch, voor eene hoofdsom van vijftig Brabantsche gulden, en stelt tot zekerheid een perceel bouwland, groot nagenoeg anderhalve sil, te Wehr in het *Schluner* veld an *gen Stein* gelegen.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen vrij gaaf.
In doos D N° 159.

N° 361.

1608 April 1.

Voor Frans Rickell en Hendrik Von Verth, schepenen te Wesel, geven *Igen* von den Berg, weduwe van Stoffel von Limborgh, en haar zoon Peter von Limborgh volmacht aan hunnen neef Johannes Eemen, om te verkoopen hun aandeel in een te Sittard in de *Limborger* straat gelegen huis, door hen verkregen uit de nalatenschap van Herman von den Bergh.

Origineel op papier.—Twee opgeplakte zegels verloren.
In omslag C N° 27.

N° 362.

1609 April 3.

Voor Adam Quirinarius voogd, en schepenen der stad en het gerecht te Sittard, verkoopt Pieter Passen aan Godhard Cloits, als armenmeester te Sittard, ten behoeve der armen aldaar, eene jaarlijksche rente van zeven Brabantsche gulden en twaalf en een halven stuiver, gerekend elken gulden op twintig stuiver en elken stuiver op twintig heller loopend geld, en wel voor eene hoofdsom van honderd twee en twintig dergelijke gulden; tot zekerheid daarvan veronderpandt hij eene weide, groot ongeveer drie en een halve sil te Wehr gelegen.

Origineel op perkament.—Zegels van Quirinarius en van de schepenen gaaf.
In doos D N° 160.

1609 Juni 27.

Voor Adam Quirinarius voogd, en schepenen van Sittard bekent Jakob Wolters aan Gerhart Exters, als gasthuismees-
ter, ten behoeve van het gasthuis te Sittard, verkocht te
hebben eene jaarrente van zes en een *orththaler*, elken daal-
der aan dertig stuiver en elken stuiver aan twintig heller
gerekend, en wel voor een kapitaal van honderd daalder.
Tot zekerheid stelt hij zijn huis met onderhoorigheden, op
de Oude Markt te Sittard, naast Mathias Vogts en Willem
Kilmans gelegen.

Origineel op perkament.—Zegels van voogd en schepenen gaaf.
In doos D N° 161.

ALPHABETISCH REGISTER.

Aartsdiakenen van Kempenland	10	Beer Dirk	97,
	17, 72, 122, 144	115, 116, 121, 126, 127, 136	
Abshoven	170	Beer Gijsbert	82, 97
Abshoven (Abshoff), Belken van	72	Beer Gort	97, 139, 141, 142
Abshoven, Gerard van	144	Beer Hendrik	139, 140, 144, 149
Abshoven, Klaas van	122, 144	Begijnenhof	7
Abt van St.-Jacob te Luik	82	Begijnenstraat	92, 95
Abtdij te Godsdal	68	Belastingen	26, 33, 41, 73,
" te Susteren	177	74, 93, 98, 100, 101, 102, 125, 185	
Abtdis te Thorn	87	Belle, Dries van	105
Accijnzen	26, 33, 41, 73,	Bensenrade, Conrardus de	67
74, 93, 98, 100, 101, 102, 125, 185		Berg	15, 53,
Adolf van Berg	53	58, 87, 89, 107, 110, 118, 124,	
Adolf van Gulik, Gelder en Berg	58	151, 157, 162, 181, 184, 191	
Aken 14, 52, 53, 78, 87, 97, 101, 104,		Berg, Adolf van	53
111, 113, 116, 128, 147, 149, 165		Berge, Adam van	34, 36, 49, 50
Ambtman te Born	46,	Berge, Herman van den	147
52, 103, 105, 118, 155, 184, 185		Berge, Jennes van den	127
Ambtman te Herpen	32	Berghe, Dirk van den	29
" te Millen	184, 185	Berghe, Hendrik van den	29
" te Randerath	190	Berghe, Margaretha van den	29
" te Ravenstein	32	Biecht	60
Amstenrade	30, 129	Bier en brouwerijen	73,
Antwilre, Gerlach van	27	74, 93, 98, 125, 185	
Apeltern, Johan van	48	Biessen, Daem Spey van den	88
Ardenen	93	Biessen, Hernau van den	188
Arenberg	93	Biessen, Peter van den	69
Arkel, Willem van	48, 62	Biessen, Riezzart van den	66
Armen van Geleen	26, 27	Bingelrade	64, 183
" van Sittard 10, 12, 13, 15, 18,		Birgeleu, Simon van	55
19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 35,		Bisschoppen van Luik	9,
47, 50, 51, 59, 61, 62, 64, 66, 69,		16, 17, 63, 87, 88, 93	
70, 72, 73, 75, 79, 80, 81, 85, 90,		Blankenheim	59, 87, 88
91, 94, 95, 96, 97, 114, 118, 130,		Blankenheim, Willem van	59
134, 147, 155, 164, 165, 167, 168,		Boetberg, Eva van	75
170, 180, 182, 183, 187, 188, 191,		Boese Udo	42
192, 193, 194, 195, 196, 197, 198		Bongart, Godefridus van den	51
Asperen	23	Borgh, Godart van der	36
Banklok	165, 166	Born	6, 20,
Bar, Elisabeth van	4	23, 26, 30, 31, 32, 33, 34, 36,	
Bar, Theobald van	4	37, 38, 40, 42, 43, 44, 45, 48, 49,	
Barlo, Cornelis van	127	52, 53, 54, 55, 58, 70, 71, 72, 74,	
Batenburg	77	78, 105, 106, 107, 118, 124, 127,	
Bautersheim	15	145, 147, 152, 154, 155, 157, 161,	
Beek	53	162, 163, 169, 184, 185, 186, 191	
		Boslar	15

Bourbon, Lodewijk van	93	Dalen, Hendrik van	155
Bourgoadië, Filips van	88	Dekens van O. L. V. te Maastricht 9	
Brabaut, Jan van 11, 13, 14, 65, 110		" van Roermond	109, 110
Brabant, Johanna van	87	" van Sittard 82, 97, 142, 155	
Brabaut, Wencelslaus van	87	" van Susteren . 15, 164, 177	
Brabausch leenhof	88	Diest	75, 88, 89
Brabend, Goedert van Eswiler . 135		Dieteren	187
Brand te Sittard	146, 148	Dietz	87, 88
Breberen	151	Dingbank te Bora	71
Breda	87, 88, 89	" te Limbricht	188
Brembt (Brempt), Adelheid van 79		" te Gangelt	67
Brembt, Catharina van	78	" te Susterseel	69
Brembt, Dries van	79	" te Tuddern	125
Brembt, Hendrik van	78	Dirk van Valkenburg	11
Brembt, Jan van	147	Dirk van Valkenburg jr.	14, 15
Brembt, Rabalt van	46	Dobbelstein Arnold	103
Brembt, Stefan van	28, 47	Dobbelstein Golefridus	6, 8
Brembt (gd. Lieck), Steven van 175, 176		Dobbelstein Jan	149
Brent van Vernich, Goswinus . 51		Doenrade . 103, 140, 141, 175, 176	
Broederschappen	56, 57, 123	Dokters	141, 146, 151
Broeken	8,	Drossaard te Montfort	52
41, 101, 102, 160, 189, 191		Drymbor, Alexander van	155,
Broeksittard	8, 13, 71, 73,	156, 160, 161, 162	
80, 81, 101, 108, 171, 185, 191		Duitsche en Latijnsche school 177,	
Bronckhorst, Herman van	77	178, 179, 193	
Broodbakkerijen	125	Duren	113, 121
Brooden (pastoreele)	82	Echt	86, 70
Brounsrade	151	Echt, Peter van	62
Brunssum	53, 64, 175	Eick, Hein van	104, 111
Bruxken, Johannes de	164	Einighausen . 103, 108, 129, 174	
Bruyck van Guttehoven, Reinard 37,		Eijnichusen, Johannes van	103
40, 41		Ellen	113, 121
Brijle, Winand van	78	Elsloo	22, 53
Buchten	60	Engelbert, bisschop van Luik . 17	
Buckschort Dirk	14	Eswiler (Brabend), Goedert van 135	
Bucle, Jacob van	109	Even	75
Burgemeesters van Aken . 104, 111		Eyll, Elbertus van	42
" van Keulen	180	Eyll, Thys van	99
" van Sittard 100, 119, 193		Eynatteu, Thibaut van	147
Burgerhuis	168	Eijs	53
Burtscheidt	79	Eysden	15
Butgenbach	13	Frederik van Meurs	54,
Collatierecht	9, 81	56, 58, 87, 105	
Collegiale kerk te Sittard	9,	Gangelt 67, 87, 88, 89, 97, 133, 151	
10, 13, 16, 181		Gasthuis te Sittard	10, 12,
Concilie van Susteren	28	13, 15, 18, 19, 20, 21, 23, 24,	
Conventueele kerk te Sittard . 10		35, 46, 47, 51, 55, 59, 61, 62,	
Cortembach, Jan van	117, 124	69, 70, 73, 79, 84, 85, 92, 95,	
Cortembach, Pauwels Peter van 63		96, 114, 130, 155, 168, 170, 173,	
Cortembach, Peter van 46, 66, 67		180, 183, 191, 192, 193, 194, 198, 199	
Creckelman zie Krickelman		Gasthuis te Richstein	55
Daalhem	53		

Gasthuis te Susteren	60	Haren, Willem van	65
Gasthuisstraat	71	Harff, Gerard van	189
Geilenkirchen	174	Harff, Klaas van	155
Geleen 18, 24, 26, 27, 53, 67, 140		Harff, Nelen van	189
Gelre, Karel van	156	Harve, Daem van	78
Gelre, Philippa van	8	Hastenroed, Jan Voss van	137
Gelre, Reinold van	8	Hatzfeldt, Werner van	184, 185
Gelder-Gulik, Willem van 37, 38,		Havert	151
39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 50		Havert, Arnout van	30
Gemeenteeigendommen	8,	Havert, Gerard van	30
26, 33, 41, 101, 160		Heeren van Breda	75, 87
Gewanthesis 42, 136, 167, 168, 169		" van Haren	37,
Gilden	19	40, 42, 43, 45, 46, 53, 55	
Gloisse van Nyswilre, Johan	76	" van Heerlen	14
Godeschalcus, deken van Susteren 11		" van Heinsberg 33, 53, 58, 87	
Godsadal	68	" van Herpen en Asperen 23	
Gorkum	50	" van Isenburg	87
Graatheide	154	" van Lecuwenberg 33, 53, 87	
Gracht, Hubrecht ia de	25	" van Limbricht 8, 34, 36, 49	
Grafsteenen	23, 76, 78	" van Loon	87
Grenzen van Sittard	22, 163	" van Millen	75, 87
Gressenich	15	" van Sittard	4,
Gromssenstraat	143	5, 8, 9, 10, 11, 12, 13,	
Grondeijns	12	14, 15, 20, 23, 26, 30, 31, 32, 33,	
Gronsveld, Gerard van	79	34, 35, 36, 37, 38, 40, 42, 43, 44,	
Gulik-Berg, Maria van	124	45, 46, 47, 48, 50, 52, 53, 54, 56,	
Gulik-Berg, Robrecht van	59	58, 62, 70, 87, 101, 103, 105, 106,	
Gulik-Berg, Willem van 107, 110, 118		107, 110, 118, 124, 151, 157, 159,	
Gulik-Kleef-Berg, Willem van 167,		162, 168, 181, 184, 185, 189, 191	
159, 162, 168, 181, 184, 185		Heeren van Wied	87,
Gulik-Kleef-Berg, Johan Willem		Heerlen	14, 15, 24, 53, 99
van 189, 191		Hegem, Johannes van	67
Gulik-Gelder-Berg, Adolf van 58, 59		Hegem, Stasse van	75, 88
Gulik-Gelder, Maria van	54, 58	Heiasberg 33, 53, 58, 59, 63, 98, 151	
Gulik-Gelder, Reinold van	45,	Heinsberg, Dreis van	126
48, 50, 52, 53, 54, 56, 58, 62, 70		Heinsberg, Jan van	59, 63, 87, 88
Gulik-Gelder, Willem van	37,	Heister	15
38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 50		Heister Bruno 187, 188, 189, 190, 192	
Gulpen	15	Heister Johannes	166, 167, 168,
Gu.tekoven	71	169, 170, 171, 172, 173, 175, 176,	
Guttekoven (Bruyck), Reinard van 37,		177, 179, 180, 181, 182, 183, 186	
40, 41		Herpen	23, 31, 32
Haagsittard	6,	Hertogenrade (Rode)	6, 53
71, 108, 117, 134, 147, 187, 197		Heyden	53
Hafkendal, Alardus van	6	Heyden, Catharina van	76
Hafsdal, Johannes van	8	Heyden, Godart van	76
Haimboch, Thys van	135	Heyden, Jan van	76, 91
Harecourt, Maria van	49	Heyden, Mechtild van	97
Hardenberg, Evert van	59	Heyden, Peter van	62
Haren, Dirk van	37,	Heynhoven, Dirk van	66, 87
38, 40, 42, 43, 45, 46, 52, 55		Heysselsberg, Thois van	133
Haren, Jan van	56	Hillensberg	64,
Haren, Thewis van	40, 41	71, 72, 77, 84, 101, 142, 154,	
		166, 167, 176, 181, 183, 185, 193	

Hillensberg, Dries van	84	Kerk te Merkelbeek	4, 16, 17
Hoensbroeck	53	" te Munstergeleen	9, 10, 68
Hofstat	25	" te Randerath	164
Hokyreken, Catharina van 113, 121		" te Roermond (H. Geest)	39
Hokyreken, Cornelis van	113	" te Roermond (Munster)	86
Hokyreken, Roland van 104, 113, 121		" te Sittard	9, 10,
Hokyreken, Stina van	113, 121	11, 18, 28, 29, 46, 51, 56, 70,	
Holtum	60	76, 81, 82, 131, 178, 181, 182	
Horn	85	Kerk te Susteren	76
Houtheurne, Hendrik van	9	" te Susterseel	9, 10
Huckelhoven, Conrad van	123	" te Wehr	63
Hugo, bisschop van Luik	9	Kerkbroeden	82, 83
Husen	127	Kerktoeren	117
Huyv van Amstenrade, Jan	30	Keulen	52,
Huyv van Merkelbeek, Reinard 30		54, 59, 120, 122, 139, 180	
Ijk	111	Keverenbergh, Hendrik van	9
Isenberg	87, 105, 106, 107	Kivelsberg (Kivelsberg)	75
Itteren	53	Kivelsberg, Herman van 62, 63, 67	
Jaartelling	45	Kivelsberg, Mechtild van	63,
Jabeek	144, 153	67, 120, 148	
Jan van Brabant	11,	Klimmen	53
13, 14, 65, 110		Klokken	28, 47, 165, 166, 168
Jan van Heinsberg bisschop van		Klokkengieter	166
Luik	63, 87, 88	Klokkenopschrift	166
Jan van Salm	34,	Kloosters te Godsdal	68
35, 36, 37, 38, 40, 42, 43, 44		" te Burtscheid	79
Jan van Valkenburg	20,	" te Keulen	120, 122
23, 30, 32, 33		" te Richstein	55
Johan Willem van Gulik, Kleef en		" te Maeseyck	132, 142
Berg	189, 191	" te Roermond	156
Johan van Kleef	124, 151	Koelgraven, Jan van	75
Kanunniken te Aken	79	Kollenberg	66
" te Maeseyck	82	Kriekenbeek, Willem van	48
" te Roermond	109	Krumvoit Nikolaus	6
" te Sittard	36,	Krumvoit Theodoricus	6
49, 61, 70, 106, 135, 171		Laick, Jan in dy	117
Kapel te Stein	61	Layck Herman, in dy	135
Kapellaans te Heinsberg	98	Latijusche school	177,
" te Sittard	17	178, 179, 184, 193	
Kapittel te Aken 78, 79, 147, 165		Lecke, Odilia van der	39, 43
" te Heinsberg	151	Leengoed te Wehr	127
" te Sittard	9, 10,	Leenheer	12
11, 14, 16, 17, 23, 46, 49, 56,		Leenhof in Brabant	88
73, 81, 97, 110, 177, 181, 184		Leerodt van	165
Kapittel te Wassenberg	151	Leerodt, Johannes van	190
Kerk te Aken (O. L. V.)	78,	Leerodt, Winand van	189
79, 128, 147		Leeuwenberg	33, 53, 58, 87, 88
" te Brocksittard	13, 171	Leeuwenberger poort 102, 133, 145	
" te Hillensberg 166, 176, 181		Leuth van	28
" te Maastricht (O. L. V.)	9	Leuven	65, 68, 83
" te Maastricht (St.-Servaas) 60		Lieck (Leyck), Jan van der	133
		Lieck Agnes van	120
		Lieck, Dirk van	93

Lieck, Ermgarde van	120	Meurs, Vincentius van	70,
Lieck, Everhard van	63,	78, 100, 101, 105, 106	
75, 88, 90, 91, 120, 148		Meurs, Margaretha van	105
Lieck, Herman van	88, 91, 121	Millen	30
Lieck, Johan van	111	53, 74, 75, 87, 88, 89,	
Lieck, Steven van	175, 176	125, 151, 157, 177, 184, 185, 195	
Limborch Dirk	49, 50	Millen, Bartholomeus van	21
Limborg, Christianus van	8	Millen, Dieder van	36
Limbricht	8, 36, 47, 49,	Millen, Dries van	121
53, 74, 108, 132, 147, 174, 188		Millen, Leonard van	136
Limbricht, Claes van	49	Millen, Wilhelm van	156
Limbrichter (Limburger) poort 145,		Moenen, Goswijn van	32
165, 176, 195		Moilter	119
Limburg, Evert van	59	Molen	81, 85, 119, 174, 185
Limburg, Jan van	11, 13, 14	Molen te Ophoven	149
Limmeren, Johan van	89	Molen, Winand van der	49
Lombardiers	39, 40	Montefeya, Jan van	39
Loon, Filippa van	87	Montfort	46, 52
Loon, Gerard van	88	Montjoie	4, 6,
Loon, Jakoba van	87, 89	7, 8, 9, 11, 14, 15, 36, 52, 55	
Loon, Jan van 33, 53, 58, 59, 87, 88		Montjoie, Jan van	52, 55
Loon, Jobanna van	78, 89	Moutjoie, Jutta van	6, 7
Loon, Maria van	87, 88	Montjoie, Waleram van	4, 5
Loon, Willem van	59, 87	Mopertingen, Servaas van	148
Luik	9,	Mülhem, Melchior van	180
14, 16, 17, 45, 63, 81, 87, 93		Munstergeleen	8, 9,
Luik, bisschoppen van	9,	10, 64, 68, 101, 117, 142, 144,	
16, 17, 63, 87, 88, 93		169, 171, 179, 180, 185, 194	
Luiksehe tijdrekening	45	Mussenbroek	99
Lutterade	27	Nassau, Engelbrecht van	75, 89
Luxemburg, Ernsiude van	4	Nassau, Gerard van	10
Lycsiugen, Andries van	51	Nassau, Johan van	75, 87, 88
Lymborch, Laurentius Antonius de 133		Nassau, Johanna van	89
Maalloon	119	Nassau-Saarbrucken, Jan van 78, 88	
Maastricht	9, 15, 60, 82, 87,	Nieuwstadt	8, 41, 101
109, 126, 128, 140, 145, 148, 150		Notarissen	17, 84, 70, 79, 81,
Maeseyck (Eyck) 82, 132, 141, 142, 149		82, 103, 133, 148, 177, 180, 185	
Manderveld, Gertruid van	104	Nyderbeck, Gerard van	27
Marck, Willem van der	93	Nyderbeck, Gise van	27
Markt	6,	Nymegen, Johan van	110
76, 126, 151, 157, 158, 159		Nyswilre, Johan Gloisse van	76
Marktklok	158	Obbendorp, Johan Schellard van 46,	
Mechelen	15, 87	51, 52	
Meerssen	14, 53	Oirsbeek	17
Meerweiden, Arnold van	49	Oirsbeke, Engelbert van	51
Meerweiden, Catharina van	49	Oos, Philippus van	6
Melik	156	Oostenrijk, Maximiliaan van	97
Melseheid, Johan van	155	Ophgleine	26
Merkelbeek	14, 16, 17, 80, 64	Ophoven 17, 28, 64, 71, 107, 108	
Merkelbeek, Heyn van	136	Ophoven, Johannes van	17
Meurs	54, 56, 58, 59,	Orsbec, Arnoldus van	6
62, 70, 78, 87, 100, 101, 105, 106		Oud-Valkenburg	53
Meurs, Frederik van 54, 56, 58, 87, 105			

Paaschtelling	45	Reinold van Gulik en Gelder	45,
Pachthoeve Hillensberg	64, 142	43, 50, 52, 53, 54, 56, 58, 62, 70	
" Husen	127	Reinold van Valkenburg (Montjoie)	8, 11, 12
" Kivelsberg	75	Reinold, van Valkenburg	26
" Langenbroek	67	30, 31, 32, 33, 34, 35	
" Mussenbroek	99	Rennenberg, Willem van	118, 152, 184
" Saefelen	63	Rentmeesters te Born	169, 185
" Sweyckhuizen	63	" te Leuven	65
" Wehr	63	" te Millen	169
Pallant, Johan van	55, 60	Renten van Susteren	34
Pallant, Werner van	55, 135	Reyde, Johan van	109
Paltsgraaf te Limmern	89	Richstein	55
Papenhoven, Daem van	60	Rittersbeek, Goswyn Spede van	50
Pastoreele brooden	82	Rode, Udo van	6
Pastours te Sittard	81, 138, 177	Rodenbroek, Keris van	123, 127, 132, 133, 138, 140, 141, 143, 146
" te Amsterrade	129	Rodingen, Jan van	39, 40
" te Bora	60	Roermond 39, 40, 86, 97, 101, 109, 156	
" te Geleen	27	Roermond, Albertyn van	39
" te Hemart	62	Roosteren (Rustreu)	61
" te Loen	86	Rudesheim	15
" te Millen	177	Rycke, Lodewijk de	65
" te Randerath	164	Saarbrucken	78, 88, 89
" te Wijantsrade	63	Saefelen	63
Pastorij	81	Salm, Jan jonggraaf van	34, 35, 36, 37, 38, 40, 42, 43, 44
Paus Paulus II.	81	Salm, Jan graaf van	37, 43, 45
Pertsmerkt	91, 96, 146	Salm, Odilia van	39, 43
Pietersheim, Dirk van	37,	Salm, Simon van	32, 33, 34
38, 40, 42, 43, 44, 46, 52, 55		Schellart van Obbendorp, Jan	46, 51, 52
Pollart Dirk	98, 99	Schepensbank van Aken	101
Pomerio, Godfridus de	51	" van Bora 60, 71, 72	
Poorten	28, 61, 64, 69,	" van Limbricht	188
102, 108, 132, 133, 143, 145, 165		" van Susterseel	69, 100, 130
Predikheeren te Keulen	120, 122	" van Tuddera	125
Privilegiën der kerk	36, 46, 48	Schepenen van Geleen	27
" der stad	4, 8, 11,	" van Maastricht	126
13, 14, 15, 26, 30, 32, 34, 36,		" van Sittard 18, 56, 59, 64,	
41, 45, 47, 48, 56, 70, 101,		67, 76, 112, 115, 116, 121, 126,	
106, 107, 115, 124, 157, 191		127, 128, 129, 131, 134, 136,	
Processen	165, 180, 187, 189	137, 139, 140, 141, 143, 146	
Proost te Aken	87	Schepenen van Weert	85
" te Millen	30	" van Wesel	197
Provyuen van Echt	70	Schijnvelt, Jan van	137
Puth	138	Schinveld, Jan van	34
Putstraat	18, 76, 119, 138	Schloen	71
Quaet Papen Godfried	14	Scholtis te Born	145, 147, 186
Quirinarius Adam	192	School 177, 178, 179, 184, 193	
193, 194, 195, 196, 197, 198		Schoolmeesters	57, 177, 184
Raadhuis	168		
Randerath	53, 164, 190		
Ravenstein	81, 32		
Rectors der school	177, 184		

Schonouwen, Arnt van	48	Ter Heyden	53
Schonouwen, Otto van	48	Thewis Peter	135
Schudthaas	168	Thorn	87, 98
Schutterij	99	Tiend van Merkelbeek	17
Scripen, Wilhelmus van der	17	" van Munstergelen	9, 10
Seyna, Florentius van	8	" van Oirsbeek	17
Sevenich, Mues van	137	" van Sittard	28, 29,
Sichem	88, 89	" van Susterseel	9, 10
Simon van Sa'm	32, 33, 34	" van Susterseel	9, 10
Sint-Gerlach	66	Tiendklok	165, 166
Sint-Truyen	81, 82	Tijdrekening	45
Sleiden, Fredericus van	11	Tol	4, 13, 65, 68, 83, 110
Spaubeek, Hubrecht van	63	Tolkamer te Leuven	65, 68, 83
Spede Jan	100	Tolpachters in Brabant	65, 68, 83
Spede van Rittersbeek, Goswyn	50	Tongelroe, Joachim van	156
Stadhouders te Boru 145, 147, 152	175	Toren	117
" te Doenrade	175	Torenwachter	18
" te Limbricht	188	Trier	44
" te Millen	87	Tudder, Arnold van	84, 139, 177
Stadhuis	168	Tudder, Heyn van	138
Statuten van het kapittel	10, 181	Tudder, Mette van	133, 138
Steeg	140, 145, 150	Tudder, Willem van	63
Steenweg	108, 140, 145	Tudder, Wolterus van	18
Stein	6, 8, 49, 53, 61	Tudderbroek	8, 160, 189
Steine, Arnoldus van	6, 8	Tuddern	8, 18, 63, 84,
Stevensweert (Werden)	60	"	101, 125, 133, 135, 160, 183, 189
Steyffart, Ermgarde van	63	Uden	31
Stift van Sint-Gerlach	66	Udo genaamd Boese	42
Stift van Susteren	60, 61	Urmoud	187
Stochem, Herman van	17	Ursi (de filiis) Reinaldus	17
Stockheim	17, 27		
Straten en Pleinen	5,		
"	12, 13, 15, 16, 18, 19, 25, 62, 71,	Valkenburg 8, 9, 10, 11, 12, 14, 16,	
"	76, 92, 95, 96, 112, 115, 119, 126,	"	20, 26, 27, 30, 31, 32, 34, 35, 36
"	131, 143, 145, 146, 164, 197, 198	Valkenburg, (Montjoie) Dirk van	8
Strucht	53	"	11
Susteren	11, 13, 34, 37,	Valkenburg, Dirk van jr.	14, 15
"	38, 42, 43, 54, 56, 58, 60, 61,	Valkenburg, Jan van	20, 23, 30, 32, 33
"	76, 105, 106, 107, 118, 124,	Valkenburg, Reinold van	26,
"	162, 164, 165, 177, 187, 191	"	30, 31, 32, 33, 34, 35
Susterseel	9, 10,	Valkenburg, (Montjoie) Reinold	
"	100, 101, 130, 163, 192, 194	"	van 8, 11, 12
Suyllen	152	Valkenburg, Waleram van	23,
Swartsenberg	67	"	32, 23, 34
Swartsenberg, Albertina van	67	Valkenburg, (Montjoie) Waleram	
Swartsenberg, Maria van	67	"	van 8, 9, 10, 11
Swertscheiden Barbara	67	Vantbruege	12
Swertscheidt Adam	88	Vederwysch Wynke	175
Swertscheidt Catharina	67	Veeaccijns	74
Swertscheidt Dirk	66, 67, 115, 155	Veltze, Johan van den	76
Swertscheidt Godart	36	Verbond de non citando	53
Swertscheidt Gysbrecht	151	Verkoophuis	42
Swertst en	66	Vernich, Goswinus Brent van	51
Sweyckhuizen	63	Vesting	5, 26, 41, 42

Vianden	75, 87, 88	Wegberck Gerard van	106
V. acentius van Meurs	70,	Wegen	108, 170, 195
71, 100, 101, 105, 106		Wehr 41, 63, 70, 77, 101, 127, 130,	
Vinckenroid, Johannes van	85	140, 145, 163, 187, 191, 197, 198	
Vlodrop, Gadert van	27	Weijer	144
Vlodrop, Liesbet van	46	Weisweiler	6
Vlodrop, Willem van	47, 60	Welkenhuyzen, Hendrik van	63
Voogden van Roermond	27, 60	Wevort, Bernt van	59
Voogden van Sittard	76,	Wez	93
115, 123, 127, 132, 133, 138,		Wezel	198
140, 141, 143, 146, 155 166, 192		Wic, Goszuinius van	6
Voogdgedingen	109	Wied, Willem van 105, 106, 107	
Vos, Philippus van	11	Wijk	6
Vos van Houthem, Johan	60	Wijnaccijns	73, 74
Vrijheden der kerk	36, 46, 48	Wijnantsrade	63
Vrijheden der stad	9, 12,	Wildrade, Peter van	79
16, 18, 19, 20, 26, 30, 34, 36,		Wildroed, Arnt van	92
41, 45, 46, 47, 48, 50, 56, 70,		102, 103, 112, 114	
101, 106, 107, 115, 124, 157, 191		Wildroed, Dirk van	122, 126
Vucht	53, 87, 88, 89, 151	Wildroed, Wijnrich van 29, 102, 103	
Vuyrpyl Seyelbrecht	36	Willem van Arkel	48, 62
Vyl Hendrik van	92	Willem van Gulik en Berg	107,
Waag	105	110, 118	
Wachten	93	Willem van Gulik en Gelder 37, 38, 39,	
Waldfeucht (Vucht) 53, 87, 88, 89, 151		40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 50	
Waleram van Montjoie	4, 5	Willem van Gulik, Kleef en Berg 157,	
Waleram van Montjoie en Valken-		159, 162, 168, 181, 184, 185	
burg	8, 9, 10, 11	Willem van Wied	105, 106, 107
Waleram van Valkenburg	23,	Wilre, Peter van	78
32, 33, 34		Wizewilre, Wernerus van	6
Wassenberg	53, 185, 151, 162	Wylre, Haes van	104
Waterlossingen	195	Yzenbruch, Dierck in het	63
Watersleide	64, 122, 177	Zanthoven	15
Weekmarkt	157	Zwembruggen, Agnes van	175
Weer, Dries van	63, 77	Zyss, Clais van	87
Weer, Paul van	70		
Weert	84, 85		

Z E G E L S E N W A P E N S

V A N

PLAATSEN

Born (schepenen)	 72	Sittard (stad)	 86
Geilenkirchen "	 174	(schepenen)	 17
Limbricht "	 188	(geheim)	 179
Linnich "	 174	Weert (schepenen)	 85

KERKEN

Sittard (collegiaal)	 58	Sittard (kapittel)	 110
----------------------	--------------	--------------------	---------------

VORSTELIJKE PERSONEN

Arkel, Willem van	. . . . . : 48	Gulik Kleef en Berg, Johan Willem	
Gelre en Gulik, Willem van	. . . . . : 42	van	190, 191
Gelre en Gulik, Reinold van	. . . . . : 51	Kleef, Johan van	 124
Gulik en Berg, Willem van	. . . . . : 107,	Meurs, Frederik van	 56
"	 118	Meurs, Vincentius van	 101
Gulik Kleef en Berg, Willem		Valkenburg, Philippa van	 8
van	 159	Wied, Willem van	 106

Adellijke personen en schepenbare mannen

Biessen	. . . . . : 67	Horick	. . . . . : 75
Cortembach	. . . . . : 67	Huy van Amsterrade	. . . . . : 30
Dalen	. . . . . : 156	Kievelenberg	. . . . . : 63
Drymborn	. . . . . : 156	Lieck	. . . . . : 176
Geloes van Nyswilre	. . . . . : 76	Mülhem	. . . . . : 180
Harff	. . . . . : 155	Quirinarius	. . . . . : 192
Havert	. . . . . : 30	Spaubeek	. . . . . : 63
Heister (Bruno)	. . . . . : 189	Steiffart	. . . . . : 63
Heister (Johan)	. . . . . : 166	Swertscheidt	. . . . . : 67
Heyden	. . . . . : 76	Wildroede	. . . . . : 30
Heyenhoven	. . . . . : 67		

VERBETERINGEN.

Bladz.	6 regel	9 staat	<i>Bertranus</i>	<i>les Bertramus</i>
»	7	» 29	» De tekst	» Den tekst
»	22	» 4	» grenzen van de	» grenzen of de
»	33	» 19	» gevierdeeld	» gevierendeeld
»	46	» 22	» Bembt	» Brembt
»	46	» 27	» 71	» 72
»	56	» 16	» twee balken	» één balk
»	69	» 6	» 1445	» 1425
»	69	» 7	» vyenvyrtich	» vyfentwyntich
»	81	» 31	» 133	» 134
»	90	» 1	» 1480	» 1484
»	90	» 2	» vierhondert ind	» vierhondert vier ind
»	97	» 20	» Maximilaan	» Maximiliaan
»	117	» 28	» abdij	» abtdij
»	122	» 24	» Eereonstroet	» Gereonsstroet
»	124	» 32	» geruite	» geschakeerde
»	140	» 26	» Staat en aan	» Staat aan
»	154	» 16	» een	» twee
»	159	» 22	» geruite	» geschakeerde

f 2079